This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

UC-
B 3

UC-NRLF

B 3 941 546

RKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

ГОДИШЊАК

X

1896

БЕОГРАД
ШТАМПАНО У КРАЉ.-СРП. ДРЖАВ. ШТАМПАРИЈИ
1898.

AS346
S78
v.10

ПРЕГЛЕД

СТРАНА

I Основни закон Академије 1
II Пословник Академије 17
III Особље Академијино 37
IV Записници скупова Академијских
а) скупова целокупне Академије 53
б) свечаних Скупова Академије 69
в) скупова Председништва Академије . . 99
г) скупова Академије природних наука . 138
д) скупова Акад. философских наука . . 146
ђ) скупова Акад. друштвених наука . . 149
V Извештај о стању Народне Библиотеке при крају 1896. 157
VI Извештај о раду у Народном Музеју године 1896. 165
VII Извештај о стању благајне Академијине 1896. 197
VIII Некролог
Јеврема Грујића од П. Срећковића . . . 209
IX Преглед издања Академијиних
а) Гласа 1) првог разреда 255
2) другог разреда 258
б) Споменика 1) првог разреда 262
2) другог разреда 262
в) Српског Етнографског Зборника . . . 273
г) Посебних издања 273

448

I.

ОСНОВНИ ЗАКОН АКАДЕМИЈЕ

МИ

МИЛАН ПРВИ

по милости божјој и вољи народној

КРАЉ СРБИЈЕ

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО

ОСНОВНИ ЗАКОН

СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

I

АКАДЕМИЈА

Члан 1.

Под заштитом Краља Србије оснива се у престолноме граду Српска Краљевска Академија.

Члан 2.

Задатак је Академије:

Да науку обрађује и унапређује.

Да поставља и одржава здраве основе научноме суду.

Да обелодањује и изазива истраживања научна у природи, друштву и историјским споменима.

Да потпомаже одомаћивање и развитак виших уметности.

Да удруженом снагом за напредак просвете извршује оно, за што је посебна снага недовољна.

Члан 3.

Према захтеву строгога и стручнога рада дели се Академија у четири реда:

Прво, Академија наука природних.

Друго, Академија наука философских.

Треће, Академија наука друштвених.

Четврто, Академија уметности.

Члан 4.

Науке математичке, филолошке и историјске, као и историја књижевности, обрађују се у овим редовима према сродству свога предмета с једним или другим редом Академије.

Посебни редови Српске Краљевске Академије могу се и сами поделити на два или више дела, којима ће име давати главна наука или уметност заступљена у овим новим деловима.

Члан 5.

У истраживању етнографском, језикословном и историјском обзире се Српска Краљевска Академија на првоме месту и нарочито на земљиште Срба и српскога суседства.

Посебно разрађивање пољске привреде, лекарства, законодавства и богословије, као и ширење наука и уметности, оставља се посебним удружењима, а уз готовост Академије за заштиту и помоћ.

Члан 6.

Државна власт саслушаће свагда мишљење Академије српске при давању, при одржавању или предлагању државне помоћи друштвима лекарским, пољопривредним, уметничким, техничким, правничким, учитељским, археолошким, богословским или национално просветним, као и друштвима за неговање књижевности и за ширење науке.

А помоћ овим друштвима државна власт може издавати и посредством Српске Краљевске Академије.

Члан 7.

Народна Библиотека и Музеј придају се Српској Краљевској Академији. Према томе право и дужност досадашњег надзорног

одбора за библиотеку и музеј престају и прелазе на председништво Академије.

Члан 8.

На сва питања државне власти, преко министра просвете и црквених послова, дужна ја Српска Краљевска Академија давати одговоре и обавештења, у колико иду у област академијског рада.

Члан 9.

Књижевни рад свој саопштава Академија у „Гласу Српске Краљевске Академије". А објављивање докумената и грађе бива у „Споменику Српске Краљевске Академије".

Члан 10.

За научна истраживања Академија је власна одређивати нарочите изасланике. А власна је и ступати у свезу и заједнички рад са друштвима која имају исти задатак.

У оба ова случаја Академија мора најпре учинити пријаву државној власти.

II
АКАДЕМИЦИ.

Члан 11.

Српску Краљевску Академију чине стални чланови, Академици.

Њих може бити на број до *тридесет и четири.*

Међу њима може бити осморица чланова изван Србије.

Члан 12.

Осим сталних чланова — академика — Српска Краљевска Академија има:

1., дописне чланове, којих може бити двојином колико сталних, и

2., *почасне чланове.* (Доп. 10. Фебруара 1892. год.).

Члан 13.

Целокупна Академија бира Академике и Дописнике. Не бира их по количини рада, но по осведоченој исправности, самосталности и савесности у раду њиховом.

Једне године може бити изабран само по један Академик и по два Дописника.

Избор бива само за извесни и одређени ред Академије.

Члан 14.

Изабрани Академик постаје тек од онога часа чланом Академије и ступа у њезина права, кад на свечаноме скупу буде проглашен, и кад из области оне Академије за коју је изабран прочита своју расправу или изложи своје уметничко дело.

Академици изван Србије могу у место тога послати само изјаву којом се примају чланства Академије.

И Дописник се проглашује тек на свечаном скупу.

Члан 15.

Морална је дужност Академика, да се према могућности одазивљу позивима које Академија на њих управља.

Члан 16.

Научне државне радионице, збирке, архиве, школе и установе отворене су Српским Краљевским Академицима за њихов научни рад.

Члан 17.

Сва научна или уметничка издања Академије шаљу се редовно свима Академицима и Дописницима.

III

РЕД У АКАДЕМИЈИ

Члан 18.

На челу скупне Академије стоји председник.

Њега замењује у дужности стални секретар.

А заједно са секретарима посебних одреда Академије цео збор овај чини Председништво Академије.

Члан 19.

Председник представља Академију у спољним односима.

И у Академији председник поглавито извршује одлуке Председништва, које одлучује о радовима Академије, о штампању ових радова, о изложбама, о изашиљању чланова, о наградама, о управљању домаћим радом и о руковању имовином Академије.

Председник има награду која му се одређује из годишњег буџета Српске Краљевске Академије. (Доп. 10. Фебруара 1892.).

Члан 20.

Стални секретар води белешку на свима састанцима председништва и посебних Академија.

Он води бригу о штампању академијских списа.

Он се стара, да се свака три месеца изнесе пред Академију извештај о раду значајних Академија јевропских, да се ако је могућно и чешће изнесе извештај о кретању и напредовању науке у светској књи-

жевности, и да се на свечаноме скупу Академије доноси годишњи извештај о целокупноме раду Српске Краљевске Академије.

Стални секретар Српске Краљевске Академије има положај и права професора велике школе.

Ако није попуњено место сталног секретара, ову дужност може привремено вршити Академик кога изабере Српска Краљевска Академија, и којем награду одређује из свога годишњег буџета. (Доп. 10. Февруара 1892.).

Члан 21.

Уза сталног секретара Академије има и благајник и писар.

Благајнику се положај одређује буџетским законом. Ако је узет из државне службе може у овој задржати права чиновничка.

Његова је дужност да се брине не само о рачунима Академије, но и о експедовању и примању списа академијских.

Члан 22.

Према извештајима секретара посебних редова академијских, стални секретар сазива састанке ових појединих Академија.

На ове састанке позивају се и остали чланови и Дописници Академије.

Секретар сваке посебне Академије председава на састанку свога реда.

Право обавештавања на састанцима имају и Академици и Дописници. Но гласају и одлучују само прави чланови оне Академије чији је састанак.

Ови су састанци јавни. Дневни ред о њима објављује се преко новина, кад год је то могућно.

Ништа не може бити штампано у „Гласу Српске Краљевске Академије“, ако није на оваквоме или на свечаноме састанку прочитано.

Члан 23.

Састанак Предсѐдништва бива на позив председника или његовог заменика.

На томе састанку имају право приступа сви прави чланови Академије. Али гласају и одлучују само председник, секретари посебних Академија и стални секретар.

Члан 24.

Свакад о новој години мора се сазвати скуп Академика и Дописника, а по потреби и више пута преко године.

На томе скупу, који не мора бити јаван, одлучују Академици о изборима чланова и часника својих, о општим предлозима и питањима рада у Академији. о

правцу рада, о деоби и спајању нових делова академијских, о спорним питањима између посебних редова Академије, о буџету, о прегледу рачуна, и у опште о томе, што за развитак и ред у Академији чинити ваља.

Члан 25.

На овим скуповима бира се већином гласова свих Академика секретар за сваку посебну Академију на годину дана.

На њима се већином гласова извршује кандидација три члана за сталнога секретара, ако је место упражњено.

А са пуне две трећине гласова бирају се Академици и Дописници Академије и на писмен образложен предлог једног или више чланова.

Члан 26.

Изабрани секретари ступају у дужност тек пошто се на свечаноме скупу Академије прогласе.

А кандидати за стално секретарство подносе се министру просвете и црквених послова.

Указом Краља Заштитника Академије, а на предлог министра просвете и црквених послова, бива постављен председник Срп-

ске Краљевске Академије између правих чланова, а на три године дана.

Стални секретар бива истим начином постављен стално.

О новим пак Академицима и Дописницима, који су на тим скуповима изабрати, извештава се министар просвете и црквених послова. Па тек ако за 15 дана, од дана саопштења, влада не изјави свој непристанак на овакав избор, онда се ови изабраници проглашују на свечаноме скупу.

Члан 27.

Свечани јавни скуп сазива се сваке године на дан 22-ог фебруара.

На свечаноме скупу чита се извештај о целом годишњем раду Академије, говори се о свезама њеним са осталим научним удружењима, објављују се промене у председништву Академије, уводе се у чланство нови Академици и предаје им се академијски диплом.

IV

ПОДИЗАЊЕ АКАДЕМИЈЕ.

Члан 28.

Прве чланове и дописнике Академије поставља заштитник српске Академије, Краљ

Србије својом високом наредбом. Но и њима ће се издавати диплом тек на свечаним скуповима, који се и нарочито ради тога могу сазвати у течају прве две године.

Поред ових може се изузетно на првоме скупу Академије учинити и на свечаним скуповима прогласити избор до шест чланова и дванаест дописника Академије изван Србије.

Члан 29.

Досадашње Српско Учено Друштво удружује се са Српском Краљевском Академијом у једну целину, и то овако:

1. Српско Учено Друштво бира у току 1892. године између својих редовних чланова осморицу за сталне чланове Српске Краљевске Академије. При том избору првенство имају они редовни чланови Ученог Друштва, који су већ дописни чланови Академије.

2. Српска Краљевска Академија може изузетно од прописа друге алинеје чл. 13. изабрати у току 1892. год. и остатак сталних чланова до броја тридесет и четири.

За изборе и под 1. и под 2. вреде одредбе 3. алинеје члана 13. и 5. алинеје члана 26.

3. Остали редовни, као и сви дописни и почасни чланови Српског Ученог Друштва,

постају почасни чланови Српске Краљевске Академије.

4. Све имање Српског Ученог Друштва саставља се с имањем Српске Краљевске Академије, а тако исто и сви његови легати и завештања. (Доп. 10. Феб. 1892.).

Члан 30.

Пословни ред и допуне овом уређењу израдиће сама Академија у духу основног закона и известиће о томе министра просвете и црквених послова.

Академија ће моћи установити и дипломе за своје помагаче, који стално помажу њезиноме раду и купују академијске списе.

Члан 31.

Академији се уступа земљиште у Београду, које је блажене памети Кнез Михаило Обреновић III. поклонио на просветне цељи.

Члан 32.

Да би Академија могла постићи свој задатак, држава српска ставља јој на расположење годишњу помоћ у границама буџетскога закона, слободан стан *и штампу у државној штампарији.*

Српска Краљевска Академија ослобођава се плаћања поштарине за своју коресподенцију и сва пошиљања.

Члан 33.

Овај основни закон има своју силу од дана кад га Краљ потпише.

Препоручујемо Нашем министру просвете и црквених послова, да овај закон обнародује и о извршењу се његовом стара; властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се покоравају.

1. новембра 1886. године
у Нишу.

МИЛАН с. р.

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,

Дим. Маринковић с. р.

Министар
просвете и црквених послова,

Мил. Кујунџић с. р.

II.

ПОСЛОВНИК

СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

I

ЗАДАЦИ АКАДЕМИЈЕ И КАКО ИХ ОНА ВРШИ

Чл. 1.

Академија на основу својега закона ради ове послове:

1. прописује и руководи систематска научна истраживања;

2. подстиче научна истраживања, дајући за њих помоћ научним радницима који је заслужују;

3. даје помоћ српским уметницима ради издања на свет каквог уметничког дела;

4. расписује награде за расправе и израде задатака из науке и уметности;

5. издаје на свет:

1. *Глас Српске Краљевске Академије*, у коме се штампају расправе прочитане и примљене на скуповима Академиским и стручни извештаји о знатним научним делима; *Глас* се штампа у свескама око 15 табака, и то у два разреда, од којих је први за радове Академије природних наука, а други за радове осталих Академија;

2. *Споменик Српске Краљевске Академије,* у ком се објављују старинарски и уметнички документи, споменици и разна научна грађа, и то у свескама око 20 табака, а по могућству, по сродности садржаја;

3. *Годишњак Српске Краљевске Академије,* у коме се штампају записници скупова, извештаји о раду у Академији, у Народној Библиотеци, у Народном Музеју и у другим научним заводима који стоје под окриљем Срп. Кр. Академије, њено лично и имовно стање, биографије Академиских чланова;

4. дела, која Академија преко нарочитих одбора предузме радити, као *Речник* садањег књижевног језика српског, *Споменике* старе српске уметности, *Етнографски Зборник* и т. д.;

5. дела која јој се за издавање понуде, а она нађе да су тога достојна;

6. расправе и дела, којима је награду досудила, кад то писци зажеле.

Чл. 2.

Све што Академија издаје на свет мора бити прочитано и примљено на скуповима надлежних Академија. Оно што Академији поднесу писци, који нису Академици, штампаће се, када по реферату једнога или

двојице Академика стручна Академија одлучи да се штампа.

Чл. 3.

Кад Академија расписује награде за расправу задатака, објавиће и начин како ће се имена такмаца одржати у тајности до њене одлуке.

Награде се одређују на главном годишњем а објављују на свечаном годишњем скупу Српске Краљевске Академије.

Имена награђених такмаца неће се ни тражити, а њихови списи чуваће се у архиви Српске Краљевске Академије.

Чл. 4.

Награђени је спис својина пишчева, а награда се издаје кад га наштампа. Ако га штампа Академија, неће га и за то хонорисати.

Чл. 5.

Списи се штампају редом којим су на скуповима приказани, што ће и на списима бити означено.

Чл. 6.

Помоћ за научна истраживања или израду каквог уметничког дела одређује целокупна Академија на предлог надлежне посебне Академије.

Чл. 7.

Академија може штампати и дати помоћ за издавање само таквих дела, у којима се нови научни резултати износе на видик.

Компилације, преводе, изводе, белетристичне и популарне списе Академија нити сме штампати нити за штампу помагати.

Чл. 8.

За све што се штампа у издањима Академије — осим за извештаје који се по дужности подносе — Академија даје награде, које одређује председништво према размерама што их утврђује целокупна Академија за поједине категорије радова и издања.

Чл. 9.

Сваки писац може, ако хоће, од Академије добити бесплатно 50 засебних отисака од својега списа, али нема права и сам га умножавати без изречнога допуштења председништва.

II
СКУПОВИ.

а) *Заједничке одредбе*

Чл. 10.

Српска Краљевска Академија врши своје послове на својим скуповима или преко свога председништва или преко нарочитих комисија у које може узимати и лица ван Академије.

Послови академски стављају се на дневни ред према надлежности скуповима:

а) Председништва,

б) Стручних Академија,

в) Целокупне Академије, обичним и свечанима.

Чл. 11.

Сви чланови Академије имају право долазити на све скупове и учествовати у говору. Право гласања имају само надлежни прави чланови дотичног скупа; они су дужни редовно долазити или се за изостанак писмено изговорити.

Чл. 12.

Скупови стручних Академија и свечани скупови Целокупне Академије јавни су и

увек ће се раније огласити, а поједини скупови председништва и обични скупови целокупне Академије могу бити јавни кад то председништво одлучи.

Чл. 13.

Записнике свију скупова води стални секретар (или његов заменик), а потписује их председник дотичнога скупа (или његов заменик), пошто се на истом или на потоњем скупу прочитају.

Чл. 14.

Оверени записници свију скупова штампаће се редовно у „Српским Новинама“ или у целини или у изводу, а на крају године штампаће се скупа у *Годишњаку Српске Краљевске Академије.*

Чл. 15.

Сваки члан има право ставити у записник своје одвојено мњење, али је дужан ту своју намеру скупу објавити и за три дана написано секретару Академије предати; после овога рока не може се са записником штампати, него ће се само напоменути да је тај члан своје мњење од већине одвојио.

б) *Председништво*

Чл. 16.

Председништво је скуп председника, сталног секретара (или секретара привременог) и свих секретара Академија.

Чл. 17.

Председништво је главни управни орган Академије.

Без његове одлуке не може се ништа издати из касе Академијине.

Оно пресуђује о предлозима стручних Академија, који су скопчани с новчаним издацима.

Оно према предлоге и извештаје, који се подносе годишњем главном скупу Академије.

Оно врши дужности и права надзора над Народном Библиотеком и Музејем (чл. 7. Основ. Закона).

Чл. 18.

Новчани издаци из касе Академиске могу се чинити:

а) за свршена дела по потпису председникову или секретареву;

б) за несвршена дела и непуне зараде на исте потписе, а по нарочитом овлашћењу од председништва;

в) за ситне административне потребе по наредби Академијина секретара, који ће о томе накнадно извештавати скуп председништва.

Чл. 19.

Скуп председништва бива кад то захте макар само и један члан његов, а пуноважан је кад су на њему најмање три члана његова, међу којима увек мора бити председник или стални секретар (или његов заменик).

Чл. 20.

На скуповима председништва одлучује се простом већином гласова. Кад су гласови једнако подељени, претеже она страна на којој је председник или његов заменик.

Кад се скупови председништва не би могли држати (месеци Јули, Август или иначе), онда председник или секретар управља пословима Академиским, па ће накнадно тражити одобрење својих поступака од Председништва.

Чл. 21.

Председник је лични представник Академије у њеним унутарњим и спољним одношајима. Он сазива и председава у скуповима Председништва и Целокупне Академије, како обичним тако и свечаним.

Он потписује сву службену преписку и наредбе за плаћање из Академиске касе и одговара за њих.

Он одобрава одсуство секретару Акамије до 15 дана, а за више одлучује Председништво.

Чл. 22.

Стални секретар замењује председника кад је овај спречен вршити своју дужност; премапотписује сву службену преписку и наредбе за плаћање; спрема дневни ред за све скупове и сазива скупове стручних Академија; стара се о штампању свих књига Академиских; саставља историске нацрте о животу и радовима преминулих Академика; с председником Академије заједно врши одлуке Академије и надзирава њено рачуноводство; он је старешина Академиске канцеларије, отвара пошту, дели посао академиским чиновницима који су му потчињени и којима може да одобри изостанак до осам дана.

Чл. 23.

Неке дужности сталнога секретара могу се одлуком Целокупне Академије пренети на још једнога правога члана Академије, друга секретарева. А по неке специјалне дужности могу се одлуком Целокупне Ака-

демије, поверити и коме дописноме члану њеном.

Чл. 24.

Ако нема сталнога секретара, Академија може дужности његове поверити једноме или двојици привремених секретара, који морају бити прави чланови Академије.

Чл. 25.

Кад Академија одреди друга сталноме секретару или на њихова места постави привремене секретаре, онда ће одмах одлучити и колико се коме има давати месечне награде.

в) *Скупови стручних Академија.*

Чл. 26.

Сви научни послови раде се у појединим редовима Академије према њиховој стручности, а по одлукама чланова тих редова.

Чл. 27.

Две или три стручне Академије могу се, кад би им се указала заједничка потреба, саставити у једну и одлуке заједнички доносити.

Чл. 28.

Свака стручна Академија може се, према струкама које обрађује, поделити на две или више самосталних одсека, када њен предлог за то одвајање Целокупна Академија већином гласова прими.

Чл. 29.

Пословима стручних Академија руководе њихови секретари, који им председавају и њихове одлуке и смерове у Председништву заступају.

Чл. 30.

Свака стручна Академија дужна је свакога месеца, сем Јула и Августа, држати најмање по један скуп.

Чл. 31.

У записнику скупа стручне Академије изложиће се кратка садржина расправа, које су на скупу примљене. Тај извод садржине састављају сами писци, али их секретар који води записник може по потреби редиговати.

Чл. 32.

Скуп стручне Академије може пуноважне одлуке доносити кад је на њему најмање половина њених правих чланова, који живе у Београду.

г) *Скупови целокупне Академије.*

Чл. 33.

Главни годишњи скуп Целокупне Академије бива о Новој Години. На њему се:

бирају: а) нови чланови, б) секретари посебних Академија, в) три члана који ће у течају године контролисати рачуноводство;

прегледа завршни рачун и утврђује пројекат буџета;

примају извештаји о раду у Академији, Народној Библиотеци и Народном Музеју.

Ако се овај посао не би могао свршити на једном састанку, скуп се може у једној седмици више пута сазвати, али увек треба да су на изборним скуповима представљене три четвртине правих Академика.

Чл. 34.

Председништво је власно по својој увиђавности или на мотивисан предлог три члана ван председништва сазвати скуп Целокупне Академије, кад год се јави потреба за расправу неког питања о раду и развитку Академије или потреба избора секретара и других часника или питање о деоби и спајању редова Академиских (чл. 24. и 25. закона). Ови су скупови пуноважни, кад је на њима већина Академика, који станују у Београду.

Чл. 35.

Годишњи свечани скуп Академије бива 22. фебруара, а на њему:

а) читају се извештаји о раду Академије у прошлој години, о њеном имовном стању, о стању Народне Библиотеке и Музеја;

б) проглашује се избор нових чланова;

в) објављују се промене у Председништву;

г) објављују се имена писаца којима је Академија досудила награду и нови задаци које је Академија утврдила за расправљање.

Чл. 36.

Осим редовног годишњег свечаног скупа Академија може и преко године држати ванредне свечане скупове за прославу кога научника или кад год у законом року нов неки члан зажели да држи приступну Академиску беседу с којом се свечано у Академију уводи.

III.

ЧЛАНОВИ АКАДЕМИЈЕ.

Чл. 37.

Академици и Дописници Академије бирају се с пуне две трећине гласова на главном годишњем скупу, на коме морају бити заступљене најмање три четвртине правих Академика.

Чл. 38.

Бирање се врши тајним гласањем (писменим листићима) на образложен писмени предлог којега Академика, поднесен председништву 10 дана пре главног годишњег скупа.

Чл. 39.

Прави чланови Академије, који би били спречени доћи на изборни скуп могу дати свој глас и писмом, које ће се на скупу отворити.

Чл. 40.

Ако при првом гласању ни један кандидат не добије прописни број гласова, онда се гласање понавља онолико пута, колико нађе за потребно већина присутних Акамика. Гласови одсутних Академика броје се у сваком поновљеном гласању онако како су једном дани.

Чл. 41.

Док се не попуни број чланова који је као највећи одређен законом, Академија може сваке године бирати по једнога правога члана и по два дописника.

Сем тога нови се чланови могу бирати и онда кад би се смрћу кога члана место отворило.

Чл. 42.

Ако се једне године не би попунила отворена места, онда се у потоњим годинама могу накнадно у један мах попунити избором више чланова.

Чл. 43.

Ако би који члан Академије дао оставку и до главног годишњег скупа не би долазио на њене скупове, онда се на главном скупу Целокупне Академије и његово место може попунити избором новога члана.

Чл. 44.

Академија може попунити место и онога Академика из Београда који и без формалне оставке не би хтео две године долазити на скупове своје стручне Академије.

Чл. 45.

Пре свакога избора Академија треба да одлучи: хоће ли се приступити избору или неће.

IV

ПРИХОДИ И ИМОВИНА АКАДЕМИЈЕ

Чл. 46.

Имовина Академије стоји под њеном врховном управом, а дохоцима од непокрет-

ности, од продатих књига, од редовне државне помоћи, од добровољних прилога и т. д. рукује непосредно благајник или његов заменик, који држи кључ од благајнице, води рачунске књиге и врши исплате по чл. 18. Пословника.

Чл. 47.

Сви дохоци иду у једну благајницу. Али сваким завештањем управљаће се по нарочитом правилнику, израђеном у духу смерова завештачевих, и за свако ће се по књигама водити засебне партије.

Чл. 48.

Ако би се дохоци и имовина Академије увећали и намножили завештањима или иначе, Академија може одлучити да управу имањем повери нарочитој комисији од три права члана.

Чл. 49.

Контролу над руковањем приходима и имовином Академије врше три права члана изабрана на главном годишњем скупу. Они имају дужност: 1) да од времена на време прегледају рачуне и благајницу; 2) да се увере о тачности завршнога рачуна и 3) да свој извештај о исправности рачуна поднесу годишњем скупу Академије.

Извештај ће се овај штампати уз благајников биланс доходака и издавања.

Од тих контролора остаје по један и за потоњу годину, а друга двојица се замењују новима.

Чл. 50.

Пословник се овај може променити или допунити на скупу Целокупне Академије, када се за предложену измену или допуну изјасни већина правих чланова.

II, а.

ОДЛУКА О ИСПЛАТАМА ИЗ КАСЕ АКАДЕМИЈИНЕ

Према одлуци Академијиној од 19. јануара 1896. г. уноси се у *фонд за подизање Академског Дома*, поред осталог, и:

5 од сто од плата, хонорара и других зарада које се издају из касе Академијине, почев од 1. јануара 1896. г. (Види *Годишњак IX*, стр. 105).

II, б.

ОДЛУКА О ХОНОРИСАЊУ СЛИКА И КАРАТА ВАН ТЕКСТА

Председништво Академије на скупу свом 5. јунија 1895. г. утврдило је овај размер хонорара за слике и карте ван текста:

I за слике, скице, копије, фотографије и т. д. хонорар од 10—50 дин.;

II за лакше конструктивне слике, за омање географске и геолошке карте — од 50 до 80 дин. за лист quart или in folio;

III за тешке конструкције, за географске и геолошке карте већих предела — од 80 до 200 дин. за лист in folio. (Види *Годишњак IX*, стр. 139. и 140.).

III

ОСОБЉЕ

СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

ПРЕДСЕДНИШТВО

1. *Председник Академије:* М. Ђ. Миличевић (од 1. јан. 1896.).

2. *Заступници сталног секретара:* J. М. Жујовић (од 4. септ. 1895.) и Љуб. Стојановић (од 20. јан. 1896. до 21. октобра исте год.).

3. *Секретари стручних Академија:*

а) *за науке природне,* С. Лозанић;

б) *за науке философске,* Св. Вуловић;

в) *за науке друштвене,* Ст. Бошковић;

г) *за уметности,* Мих. Валтровић.

Благајник Академије, Милан Вељковић.

Писар Академије, Драгутин Костић.

ПРАВИ ЧЛАНОВИ

I. Академије природних наука.

Димитрије Нешић (наименован 5. априла 1887., проглашен 7. фебруара 1888.);

Љубомир Клерић (наим. 5. априла 1887., прогл. 13. марта 1888.);

Јован М. Жујовић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 19. јуна 1888.);

Сима Лозанић (изабран 6. јануара 1890., проглашен 4. новембра 1890.).

II. Академије философских наука:

Стојан Новаковић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 20. септембра 1887.);

Светислав Вуловић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 21. фебруара 1888.);

Светомир Николајевић (наимен. 5. апр. 1887., прогл. 4. септембра 1888.);

Ватрослав Јагић (изабр. 23. јан. 1888.);

Владан Ђорђевић (изабр. 15. новембра 1892., прогл. 30. апр. 1894.);

Јован Туроман (изабр. 15. новем. 1892., прогл. 22. фебр. 1895.);

Љубомир Стојановић (изабран 12. апр. 1893., прогл. 11. јануара 1896.);

Пера Ђорђевић (изабр. 12. априла 1893., прогл. 4. фебруара 1896.),

III. Академије друштвених наука:

Чедомиљ Мијатовић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 27. септембра 1887.);

Милан Ђ. Милићевић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 14. фебруара 1888.);

Љубомир Ковачевић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 14. фебруара 1888.);

Панта Срећковић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 13. децембра 1887.);

Валтазар Богишић (изабр. 23. јануара 1888.);

Архимандрит И. Руварац (изабр. 23. јануара 1888.);

Глиша Гершић (изабр. 6. јануара 1890., прогл. 16. фебр. 1893.);

Јован Ристић (изабр. 6. јан. 1890., прогл. 22. фебр. 1892.);

Јован Авакумовић (изабр. 15. новембра 1892., прогл. 3. апр. 1894.);

Јован Мишковић (изабр. 15. новембра 1892., прогл. 11. децембра 1894.);

Архимандрит Н. Дучић (изабр. 15. нов. 1892., прогл. 22. фебруара 1893.);

Стојан Бошковић (изабр. 15. нов. 1892., прогл. 22. фебр. 1894.);

Милутин Гарашанин (изабр. 28. децембра 1892., прогл. 8. фебр. 1894.).

IV. Академије уметности:

Матија Бан (наим. 5. апр. 1887., прогл. 27. децем. 1887.);

Михаило Валтровић (наим. 5. апр. 1887., прогл. 30. октобра 1888.);

Даворин Јенко (наим. 5. апр. 1887., проглашен 20. марта 1888.);

Павле Јовановић (изабр. 23. јан. 1888., прогл. 6. октобра 1893.);

Јован Јовановић Змај (изабр. 5. фебруара 1896., прогл. 15. јунија 1896.).

ДОПИСНИЦИ

I. Академије природних наука:

Спиро Брусина (изабр. 23. јан. 1888.);
Никола Тесла (изабр. 12. апр. 1893.);
Карло Захрадник (изабр. 12. апр. 1893.);
Пера Живковић (изабр. 12. апр. 1893.);
Dr. Св. А. Радовановић (изабр. 5. фебр. 1896.);
Dr. Мих. Петровић (изабр. 5. фебр. 1896.).

II. Академије философских наука:

Јован Живановић (изабр. 23. јан. 1888.);
Перо Будмани (изабр. 23. јан. 1888.);
А. Лескин (изабр. 23. јан. 1888.);
А. Вамбери (изабр. 6. јан. 1890);
Александар Николајевић Веселовски (изабран 16. јан. 1895.);
Петар Матковић (изабр. 16. јан. 1895.);
Dr. Тома Маретић (изабр. 5. фебр. 1896.);
Dr. Милан Решетар (изабр. 5. фебруара 1896. г.).

III. Академије друштвених наука:

В. Васиљевски (изабр. 23. јан. 1888.);
Теодор Ивановић Успенски (изабран 23. јан. 1888.);

Вилмош Франконоји (изабр. 6. јан. 1890.);
Љубомир Јовановић (изабр. 6. јан. 1890.);
Константин Јиречек (изабр. 12. апр, 1893);
Тимотије Флорински (изабр. 5. фебр. 1896.);
Dr. Ив. Д. Шишманов (изабр. 5. фебр. 1896.).

IV. Академије уметности:

А. Дворжак (изабр. 23. јан. 1888.).

ПОЧАСНИ ЧЛАНОВИ

а) *у Србији:*

Алекса Спасић,
Алимпије Васиљевић,
Аћим Чумић,
Богољуб Јовановић,
Владимир Јакшић,
Владимир Јовановић,
Владислав Тителбах,
Војислав Бакић,
Гаврило Витковић,
Димитрије Стојановић,
Драгутин Милутиновић,
Ђорђе Крстић.
Ђорђе Миловановић
Ђорђе С. Павловић,
Ђорђе Р. Пантелић,

Ђорђе Поповић,
Ђорђе Радић,
Емилијан Јосимовић,
Јован Драгашевић,
Јован Ђорђевић,
Јован Илић,
Јосиф Маринковић,
Коста Алковић,
Коста Црногорац,
Лука Зима,
Љубомир Каљевић,
Марко Леко,
Милан Андоновић,
Милован Јанковић,
Милован Спасић,
Милорад Медаковић,
Милош С. Милојевић,
Михаило Вујић,
Михаило Петковић,
Митрополит Михаило,
Владика Никанор,
Никола Крстић,
Петар Убавкић,
Сава Грујић,
Светозар Ивачковић,
Светозар Никетић,
Стеван Здравковић,
Стеван Пантелић,
Стеван Д. Поповић,
Стеван Р. Поповић,

Стеван Тодоровић,
Стојан Вељковић,
Феликс Хофман,
Филип Христић.

б) *ван Србије:*

А. Будиловић,
А. Мајков,
А. П. Пипин,
Адолф д' Аврил,
Анђео Вета,
Анђео де Губернатис,
Антон Малецки,
Антон Ајшпилер,
Антоније Хаџић,
Армин Павић,
Б. П. Хаждеј,
В. Ламански,
В. Д. Спасовић,
Василије Верешчагин,
Влахо Буковац,
Г. Асколи,
Гаврило Спиридоновић Дестунис,
Георг Крек,
Георгије Златарски,
Владика Герасим Петрановић,
Гледстон,
Д. Бесонов,
Димитрије Топаловић,
Ђувенале Вељеци Рускала,

Евђеније Сенткларажи,
Емило Борхграв,
Емил Пико,
Емил Тице,
Жигмундо Миликовски,
И. Х. Швикер,
Иван Рендић,
Имбро Ткалац,
Илија Огњановић,
Јован Вацлик,
Јован З. Весели,
Јован Сундечић,
Јован де Рубертис,
Јован Пачу,
Јаков Ђудина,
Јосиф Торбар,
Константин Петровић Победоносцев,
Л. Ригер,
Лазар Костић.
Лука Зоре,
Луј Леже,
Матија Ваљавец,
Марин Дринов,
Маркиз Бат,
Марко Ренијер,
Мартин Хатала,
Михаило Полит-Десанчић,
Владика Никодим Милаш,
Никола Вујић,
Никола Вукићевић,

Никола Машић,
Паулина Ибри,
Платон Кулаковски,
Пулски,
Ристо Ковачић,
Сава Димитријевић,
Митрополит Сава Косановић,
Спиридон Ламброс,
Стеван Кумануди,
Стеван Павловић,
Стеван В. Поповић,
Стојан Стојанов Бурмов,
Теодор Момзен,
Урош Предић,
Феликс Каниц,
Фердинанд Фукс,
Фрањо Мајкснер,
Фрањо Кухач,
Фрањо Тула,
Х. Друе,
Владика Штросмајер.

Лексикографски Одсек.

Председник: Ст. Новаковић.
Заменик председникова: П. П. Ђорђевић
Секретар: Др. Ђ. С. Ђорђевић
Чланови: М. Ђ. Милићевић
Св. Н. Вуловић
Љ. Ковачевић

Љ. Стојановић
Љ. Јовановић
А. Николић
Ж. Поповић
М. Иванић.

Етнографски Одсек.

Уредник „Етнографског Зборника“: П. П. Ђорђевић.

Одбор за Мариновићеве награде.

Председник: Св. Николајевић
Чланови: П. П. Ђорђевић
А. Николић
Др. Љ. Недић.

Комисија за Музеј Сриске Земље.

Ј. М. Жујовић
Ст. Јакшић
С. Урошевић.

Комисија за штампање Баталакиних списа.

М. Ђ. Милићевић
Ј. М. Жујовић.

ПРЕМИНУЛИ ЧЛАНОВИ

а) прави:

Др. Јосиф Панчић, 25. фебруара 1888. године.

Др. Фрањо Миклошић, 23. фебруара 1891. год.

Јован Бошковић, 25. децембра 1892. г.

Милан Кујунџић, 14. новем. 1893. г.

Љубомир П. Ненадовић, 22. јануара 1895. год.

Др. Милан Јовановић, 25. маја 1896.

б) дописни:

Јаков Игњатовић, 23. јуна 1889. год.

Мита Петровић, 17. децембра 1891. г.

Др. Лаза К. Лазаревић, 29. децембра 1891. год.

Иван Степановић Јастребов, 8. јануара 1894. год.

в) почасни:

Др. Сава Петровић, 20. јануара 1889. г.

Др. Ђуро Пилар, 7. маја 1893. г.

Др. Аћим Медовић, 11. маја 1893. г.

Сава Сретеновић, 30. септембра 1893. године.

Ђенерал Димитрије Ђурић, 19. октобра 1893. год.

Анта Алексић, 12. новембра 1993. г.

Др. Лазар Докић, 1. децембра 1893. г.

Владика Јероним, 10. јуна 1894. г.
Милорад П. Шапчанин, 14. фебруара 1895. год.
Јеврем Грујић, 15. септембра 1895. г.
Иван Филиповић, 28. октобра 1895. г.
Др. Богослав Шулек, 18. новембра 1895. године.
Мих. Осиповић Микешин, 19. јануара 1896. год.
Милош Зечевић, 5. фебруара 1896. г.
Митрополит Николајевић, 8. фебруара 1896. год.
Јосиф Пецић, 29. јула 1896. г.
Симо Љубић, 7. октобра 1896. г.

IV

ЗАПИСНИЦИ

СРПСКЕ КРАЉЕВСКЕ АКАДЕМИЈЕ

СКУПОВИ ЦЕЛОКУПНЕ АКАДЕМИЈЕ

СКУП 15. априла 1896.

Били су чланови Академије: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Љ. Клерић, Ј. М. Жујовић, Ст. Новаковић, Ј. Туроман, Љуб. Стојановић, П. Ђорђевић, Љ. Ковачевић, П. Срећковић, Ј. Мишковић, М. Бан, Д. Јенко, Др. М. Јовановић.

1.

По указаној потреби стављено је на решење питање: може ли Академија штампати или у штампању помагати енциклопедична дела, као што је на пример — *Политички Речник*.

Узимљући у обзир:

1) да је главни задатак Академије да науку обрађује и унапређује (чл. 2. Основног Закона Српске Краљевске Академије);

2) да радови, којима се баве сва четири реда Акадамије морају бити строго стручни (чл. 3. Закона) ;

3) да члан 7. Пословника Српске Краљевске Академије гласи:

Академија може штампати и дати помоћ за издавање само таких дела, у којима се нови научни резултати износе на видик. Компилације, преводе, изводе, белетристичне и популарне списе Академаја нити сме штампати нити за штампу помагати;

4) да је ширење наука и уметности и самим Законом (члан 5.) остављено посебним удружењима, — Академија је са четрнаест против једног гласа одлучила: да није власна штампати енциклопедије, јер ове ни по смеру свом ни по уобичајеном начину обраде не улазе у њен делокруг.

Академик Ст. Бошковић не спори важност наведених наредаба у Закону и Пословнику, али, узимајући у обзир:

1) да има Академијâ (као што је ческа и др.), које се баве и ширењем знања;

2) велику потребу списа као што је „Политички Речник“ г. Вл. Јовановића и његову ваљаност;

3) да се у нас ван Академије неће ласно наћи издавач, који би ово потребно и ваљано дело наштампао,

— мишљења је да би Академија могла штампати енциклопедије у опште а „По-

литички Речник« г. Вл. Јовановића бар помоћи да се доврши.

2.

На истакнуто питање: хоће ли се од сада штампати реферати о списима, које Академија не би примила, одлучено је: — да се задржи досадашњи обичај — да се реферати о непримљеним списима не штампају.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 25. маја 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић; академици: Љ. Клерић, С. Лозанић, Д. Нешић, Ј. Туроман, Г. Гершић, Арх. Н. Дучић, Ј. Мишковић, П. Срећковић, Д. Јенко и Љ. Стојановић.

Председник, отворивши скуп јави да је ноћас преминуо овде у Београду прави члан Академије уметности Др. Милан Јовановић, проф. Војене Академије и т.д. и позва Академике да, уставши на ноге, помену поштовано име свога друга.

Академици, уставши на ноге, рекоше: „Бог да прости нашега друга Др. Милана Јовановића“.

За тим председник саопшти да је у Војеној Академији образован одбор за сахрану покојника, и од стране Академије на предлог председникова би одлучено:

1) да Академија корпоративно учествује при погребу;

2) да се г. П. Ђорђевић од стране Академије опрости с покојником беседом; и

3) у место венца који би од стране Академије био положен, да се даде *сто динара* Дому сиротне и напуштене деце.

Председник даље саопшти да је о смрти Јовановићевој известио и Матицу Српску у Н. Саду чији је он био члан књижевног одбора, и да је отуда добио телеграм сажаљења и извешће да ће Матицу при погребу заступати Др. Милан Јовановић-Батут.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Привремени Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 2. сентембра 1896.

Били су: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Љ. Клерић, Ј. М. Жујовић, П. Ђорђевић, Љ. Стојановић, Ј. Туроман, Арх. Н. Дучић, Ђенерал Ј. Мишковић, П. Срећковић, М. Валтровић, Д. Јенко.

1.

Одобрен је одговор Председништва на захтев Главне Контроле да она прегледа рачуне С. К. Академије.

2.

Одобрен је одговор Председништва на захтев Државне Штампарије да се на штампање академских списа ове године не сме утрошити више од 6000 (шест хиљада) динара.

3.

Одобрено је Председништву да Државној Штампарији пошље прорачун за штампање списа академиских у идућој години.

4.

Одобрено је Председништву да за откуп Шлезингерове збирке музикалија може дати до 1000 (хиљаду) динара.

5.

Академик Ђенерал Ј. Мишковић прочитао је приложени реферат о архиви војводе Стевана Книћанина.

Председнику Академије Наука.

Према донесеној одлуци у Академији друштвених наука ја сам, пре одласка на пут, летимично прегледао архиву покојног војводе и саветника Стевана Петровића, Книћанина. Ово сам сада учинио по нарочитој жељи удовице покојникове, којој се досадило толико одуговлачење (преко 3 године) са прегледом и откупом архиве њенога мужа.

Ова је архива Книћанинова доста велика, а ни најмање није сређена.

Она се састоји из докумената двојаке природе: *Службене* и *приватне,* јер се у њој налазе званична *акта* и *писма* појединих махом званичних личности.

По значају историјском и садржини могу се сва документа поделити у ове три групе:

1. *Мађарска буна.* Она захвата више од $^2/_3$ докумената, и то је може се рећи капитални део ове архиве. Ту се налазе: распореди, наредбе, прописи, прогласи, извешћа и разне врсте састави, који се

односе на учешће Срба из Кнежевине, који су под командом Книћаниновом ратовали против Мађара 1848. и 49. год.

Ту има много интересног материјала, који ће са војно-историјског гледишта у велико осветлити овај поход Србијанаца браћи својој у помоћ.

Документа су на српском и немачком језику, у колико су долазила од Аустријских Команданата, (Мајерхофер, Грабовски и др.).

Има изгледа, да би се по овим документима потпуније од свију досадашњих могло описати војевање Срба у Мађарској буни.

2. *Радње у Србији од 1843—1847. године.* Ту се поглавито огледа рад Книћанинов у томе мутном времену, када је по Советској одлуци од 1843. послат у Крагујевац за Команданта.

Овде се види његов самосталан рад, који се попечитељима није у свему допадао. У овој партији има много службених докумената, а од писама највише И. Гарашанина, тадашњег попечитеља Унутрашњих дела (преко 37).

3. *Радње после Мађарске буне до смрти Книћанинове.* У овој партији има доста писама разних великодостојника.

У свима партијама, сем службених аката из доба понајвише пре Мађарске буне, и

разних докумената скоро све војне природе из овога рата, налазе се чисто приватна или президијална писма ових личности: Илије Гарашанина, Миливоја Петровића (касније Блазнавца), Алексе Симића, Јована Мариновића, Стојана Симића, Паун Јанковића, А. Ненадовића, Херкаловића, Јов. Стејића, Кнежевића, Мат. Бана и других.

Још се налазе писма Кнеза Ал. Карађорђевића и Кнегиње Персиде. Даље Хуршид паше, Мајерхофера, Пејачевића и других.

Ту су и нека писма која је Книћанин писао попечитељима, а највише Миливоју Петровићу, према коме је особиту наклоност показивао, што се и из самих наслова може видети.

Из свију писама, што су их разни великодостојници писали Книћанину огледа се особита пажња према њему и велики углед и значај, који је Книћанин у то време у српској држави имао и уживао. То се види и из писама Кнежевих и самога Хуршид-паше.

Као што напред рекох, ова је архива са свим неуређена, и у оваквоме стању немогуће је њоме ни послужити се, нити о њој потпуну оцену дати, без дуготрајног прегледања и уређивања.

Она је сада сложена у 34 свежња разне величине, а скоро и садржине. И ако изгледа, да су свежњи груписани по предметима и годинама, опет се у свакоме од њих налазе писма и акта и из других година и о другоме предмету.

У главном ово је њихова садржина по свежњима:

	18	свежања о ратовању у 1848. и 49. години;
	6	свежања о раду у 1843. до 1847. год.;
	3	свежња о раду у 1852. год.;
	4	» » » » 1853. »
	3	» разних писама.
Свега	34	свежња разних аката и писама.

Свежњи су разне величине од 35—50—80, па и преко стотину комада докумената.

У њима се налази драгоцени материјал поглавито у ова три правца:

1. Наше ратовање у мађарској буни;
2. Осветљење оних мутних дана од одласка Кнеза Михајла па до Мађарске буне;
3. Рад и карактеристика многих знаменитих личности из онога доба, како се у својим писмима илуструју.

Мален је број аката и писама без вредности. Прва се могу наћи и у архивама

тадашњих надлештава; а друга су лична више мање безначајна.

Ових има мало, па и она не могу се означити да су без икакве вредности.

По сазнању многа су акта и писма из ове архиве раније пропала, нешто из нехатности, а нешто из спекулације оних, којима је ова архива до руку долазила. Тако, списак свију Србијанаца, који су у Мађарској буни ратовали, уређен по капетанијама, добили су од некуда пиљари, и употребили га за завијање својих артикала. Неколика писма Миливоја Петровића већ су штампана.

Да не би и ово што се сада има на расположењу од ове знамените архиве, отишло у страначке или пиљарске руке, мишљења сам, да би је, без даљег испитивања, ваљало откупити, и у то име предлажем суму за све у *2.500 динара*. Сам материјал о Мађарској буни изнео би око стотину штампаних табака, у колико се приближно даје оценити.

Ако би Краљевска Академија наука усвојила овај предлог, тада би се могло одма приступити штампању Грађе о Мађарској буни, пошто се за штампу уреди.

Остали материјал требало би средити по годинама и предметима. Сва писма требало би увести у засебан протокол у форми

деловодства, те да се сачувају за употребу, док им не дође време за штампање.

То је моје мишљење, с тим, да са овом одлуком о откупу ваља похитати.

24. Јуна 1896. год.
у Београду.

Ј. Мишковић
Ђенерал, Академик.

Академија је овластила Председништво да ступи у погодбу за откуп те архиве.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 20. јануара 1897.

Били су: М. Ђ. Милићевић, Ј. М. Жујовић, С. Лозанић, Дим. Нешић, Св. Вуловић, П. Ђорђевић, Ст. Новаковић, Јов. Туроман, Ст. Бошковић, Љ. Ковачевић, Мих. Валтровић, Д. Јенко, Др. Ј. Јовановић Змај.

1.

Одређено је:

1) да Главни годишњи скуп за избор секретара посебних Академија, прегледача

рачуна и нових чланова буде 5. фебруара;

2) предлози за нове чланове да се примају до 26. јануара закључно;

3) да ће изборни скуп бити пуноважан, ако на њему буде 20 гласача.

2.

Утврђено је: да Академија има права да ове године бира четири права и осам дописних чланова.

3.

Примљена је оставка секретара Љуб. Стојановића, а оставка секретара Ј. М. Жујовића није за сад уважена.

4.

Пошто је Председник саопштио све шта је до сада урађено за пренос Вукових костију, изабран је за тај посао нарочити Одбор, у који су ушли:

Г. М. Ђ. Милићевић, Председник С. К. Академије, и г.г. академици: Св. Вуловић, П. Ђорђевић, Љуб. Ковачевић, Мих. Валтровић и Др. Јовановић Змај;

Г. Н. Пашић, Председник општине града Београда; и

Г. Др. Мил. Р. Веснић, професор Велике Школе.

Овај Одбор овлашћен је да се, по потреби, попуњује.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

ГЛАВНИ ГОДИШЊИ СКУП

---

5. фебруара 1897.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Св. Вуловић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић, и академици: Дим. Нешић, П. Ђорђевић, Ст. Новаковић, Ј. Туроман, Ј. Авакумовић, Гл. Гершић, Арх. Н. Дучић, Љуб. Ковачевић, П. Срећковић, Д. Јенко, Др. Ј. Јовановић Змај.

1.

За секретаре посебних редова Академије, а за годину 1897., изабрани су:

Г. С. Лозанић, за Академију природних наука.

Г. П. Ђорђевић, за Академију философских наука.

Г. Ст. Бошковић, за Академију друштвених наука.

Г. Мих. Валтровић, за Академију уметности.

2.

За прегледаче рачуна изабрани су: г.г. Љуб. Ковачевић и Ј. Авакумовић, а г. Ђенерал Ј. Мишковић остао је коцком од прошле године.

3.

Пошто су отворена писма г.г. академика: М. Гарашанина, Др. Владана Ђорђевића, Љуб. Стојановића, Ђенерала Ј. Мишковића, Љуб. Клерића и Светомира Николајевића, који нису могли доћи а послали су писмено своје гласове (на основу чл. 39. Пословника) — то је констатовано, да је овај скуп за избор чланова пуноважан.

4.

Пошто је на овоме скупу присутно 23 гласача, то је утврђено да ће важити они избори који имадну 16 гласова.

5.

По овоме се гласало за све предложене кандидате, и по свршеном гласању утврђено је да су изабрани:

Г. А. Николић, књижевник и Министар просвете — за правога члана Академије философских наука;

Г.г. Др. Св. Радовановић, државни геолог, и Др. Мих. Петровић, професор Велике Школе, — за дописнике Академије природних наука;

Г.г. Т. Маретић, професор Свеучилишта у Загребу, и М. Решетар, доценат Словенске Филологије у бечком Универзитету, — за дописнике Академије философских наука;

Г. г. Ив. Д. Шишманов, професор Високе Школе у Софији, и Тим. Флорински, професор Универзитета у Кијеву — за дописнике Академије друштвених наука.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СВЕЧАНИ СКУПОВИ АКАДЕМИЈЕ

СКУП на Видов-дан, 15. јуна 1896.

Овај је скуп држан у дворани Народне Скупштине, пред којом су прво сви Академици дочекали Њ. Величанство Краља Александра I и Њ. Височанство Кнеза Николу I, који су благоволели удостојити овај скуп своје високе посете.

Кад су Владаоци Србије и Црне Горе ушли у дворану и академици заузели своја места, тада је г. М. Ђ. Милићевић, председник Академије, поздравио Високе Госте овим речима:

Ваше Величанство
Краљу — Заштитниче!
Ваше Височанство
Кнеже — Песниче!

Научни трудбеници захвални су кад им владаоци земаљски стварају могућност, кад им дају заштиту, да се слободно, по својој вољи, могу одавати мисаоним радовима:

да могу, проучавајући земљину утробу, и природне појаве, обелодањивати васеленске законе, и стављати на услугу људма дотле незнане снаге и користи;

да могу, у царству мисли, све слободно испитујући, дизати се до недостижнога;

да могу, ужижући свећицу по свећицу, разгонити мрак са тамних места у давној прошлости и, најпосле,

да могу, негујући лепоту у речи, звуку. и облику, оплемењавати најлепшу страну човекова бића.

А кад још дочекају да под слеме њихове смерне радионице. да у средину њину, собом ступе Светле Крунисане Главе, прослављени Вођи Народа свога: онда се из њихова раздрагана срца сам отима узвик:

— Да сте нам добро дошли
Краљу — Заштитниче!
— Да сте нам добро дошли
Кнеже — Песниче!

Знаменита похода ова нама академицима велика је част и голема радост, а пошта која се њом указује припада Науци, Мудрости, Оној, којом цареви царују, и владаоци постављају правду; Оној, којој смо ми тек слабачки посленици.

Нека Вам је зато вазда хвала и слава!

Сад молим да изволите чути једно саопштење!

Молим г. секретара Жујовића да изволи прочитати писмо новога члана наше Академије француског министра просвете г. Алфреда Рамбо-а.

Секретар Академије Ј. М. Жујовић рече:

Г. Алфред Рамбо, познати научник и књижевник, сенатор а сада и Министар просвете у Републици Француској, кога смо на овогодишњем главном скупу изабрали за дописника Академије друштвених наука, захваљује на том избору овим писмом:

Париз, $^{17}/_{5}$ маја 1896.

Господине Секретару,

Част ми је уверити Вас да сам примио писмо, којим сте ми изволели јавити да сам изабран за дописног члана Српске Краљевске Академије.

Молим Вас да изволите представити моју захвалност Г. Председнику и господи члановима Академије за тако високо одликовање, које ја веома ценим.

Узимам слободу поднети своје високо поштовање Превисоком Заштитнику Академије Његовом Величанству Краљу Александру Првом. Нека би Он благоволео при-

мити моје топле жеље за напредак и славу Његова Краљевања.

Алфред Рамбо.

Претпоследњи и последњи израз у овоме писму публика је заједно са академицима поздравила усклицима:

Живео Краљ!
Живео!

Затим се председник обратио Академицима:

Господо Академици!

Данас имамо да примимо у своју средину новога изабраника Дра Јована Јовановића-Змаја.

Скоро ће бити пола века откако је у српској књизи одјекнула прва песма Јована Јовановића, и данас је Змајево име знано и поштовано у сваком месту, где се српски чита, где се српски пева.

Песме Змајеве и многобројне су и разноврсне; неке су самоникле, а неких из туђих препеване, тек су и једне и друге право миље Србину читаоцу.

Али оно што је у њима лепота над лепотама; оно што Змају даје тако одлично место међу песницима — тим дивним чедима мајке природе — јесу и остају његове *Дечине песме,* у којима је он надмашио све претходнике и све вршњаке своје.....

Прави песник свакад изобилује овим срећним дарима:

Високим, божанским надахнућем, и

Одабраним, беспрекорним обликом.

Надахнуће је душа песникову спеву;

Облик: стих, стопа, ритма, одећа су, у којој се та душа може јављати вавек свежа и мила.

Никакав прозни састав, ма колико богат својом садржином, и ма како леп својим склопом, не може толико утицати на слушаоце, нити се даје тако брзо примити, нити тако дуго памтити, као срећно сложени надахнути стихови даровита песника.

Идеје, које желите разаслати и у ширину — међу сувременике, и у даљину — међу потомке, облачите у рухо песмано; слажите их у одабране, складне стихове, па не сумњајте о дужини њихова века.

Потврду за све то ми имамо у досадашњим безбројним песмама поштованога нашега изабраника, кога сад молим да изволи заузети место, и примити реч.

За овим је Академик г. Др. Јован Јовановић-Змај прочитао своју песму *Краљевић Марко и Троглави Арапин*, коју је публика са задовољством саслушала.

КРАЉЕВИЋ МАРКО И ТРОГЛАВ АРАПИН*

(ПЕВА СЛЕПАЦ ГУСЛАР).

Ко о чему, жедан о напојци,
Ко о чему, млађан о дјевојци,
Руветлија о своме занату,
Кавгација увек о инату,
Баба Је'ка о младоме петку,
Дервиш дека о ћабину светку, —
А ја, шљепац, шта ћу, о чему ћу?
Ја не могу о сунашцу јарку,
Чујте опет о Краљевић Марку!
Отиште се у незна'куд Марко
На Шарину коњу разумноме,
Тек да прође, па да кући дође.
Ако нађе шенлук и весеље,
Добре брате и кићене свате
Да посједи, с њима пробесједи,
У пехаре да спушта динаре
Златна кова, Божја благослова;
Ако нађе гладне и голотне
Да им пружа што је коме требе:
Голом рува а гладноме крува;
Ако нађе порушене цркве
Да истреса из егбета благо,
Да олакша себи и свом Шарцу —

---

* Због краткоће времена ја нисам могао спремити нарочити састав за ову, тако сјајну седницу. А према жељи Председништва Академије да данашње читање буде окраће, довршио сам једну, пређе започету песму, коју ћу имати велику срећу сада прочитати.

Песма ова наслања се на једну народну песму, коју сам слушао у најранијем детинству свом а од које сам запамтио само нешто од главне радње и неколико појединих стихова.

Својој души а Шарској снази;
Ако наиђе цвиље и насиље,
Цвиље танко а насиље јако,
Да истргне мача из корица,
Па што Бог да и срећа јуначка.
Не зна Марко куд ће и на што ће,
Сви му пути прави и пођудни,
Шарац ходи куда њему годи,
Марко неће да га с воље скреће.
Мудар Шаре прелази ћенаре
Брдом ситно а долином хитно,
Гором криво а пољаном живо,
Да што прије стаса у Подбиље.
Сусрете их Подбиљка дјевојка
А раскоса па и распојаса,
Сузе рони, са пута се клони.
Нису миле сузе дјевојачке
Ни Шарину баш ка-но ни Марку,
Шарац стаде, а Марко је пита:
«Који јади, љепото дјевојко,
Има ли им лјека и помоћи?
Ја сам тушта обрисао суза,
Шат обришем и са твога лица.»
Проговара кроз сузе дјевојка:
«Моји јади немају помоћи;
Далеко је Краљевићу Марко
За кога се и пјева и прича
Свадбарине да укидат' знаде.«
Насмија се Вукашиновићу,
Пак се каза: «Ја сам главом Марко
Још ми рука није малаксала,
Још ми ђорда није зарђала,
Још ми срце бије ка и прије
Кад сам јадне невјесте спасаво
Од Арапа и арапска бјеса.»
Кад то чула Подбиљка дјевојка
Љуби њему стопе и кољена

Па и гриву Шарцу од мегдана,
Говори му гласом одгријаним:
«Ево има данас десет дана
Како дође грдан грдовићу,
Грдан Арап су три црне главе,
Њега двори педесет Арапа,
Свилен су му шатор разапели
На Тиморцу, на високу брјегу;
А какве су на Арапу главе,
Једном ије, другом главом пије,
Трећом иште невестице младе.
Три су данас невјестице младе:
Једно моја другарица Станка,
Друго моја другарица Мира,
И ја, Јана, жалосна ми нана!
Стâнка има заручника Јанка,
Мира има свога Десимира,
А ја, Јана, свога Ралована.
Сва тројица пасали су ђорде
Да с Арапом мегдан подијеле,
Чим се који Арапу приближи
Арап духне, јунака одухне,
Па сад виче: дуже чекат' неће.
Ето муке, Краљевићу Марко,
Данас нам се састат' са срамотом
Или нам се растат' са животом, —
Боље нам се растат' са животом
Нег живјети довјек под срамотом.»
Насмија се Краљевићу Марко:
«Иди, Јано, иди полагано,
Пошљи ваша до три заручника
Нек приљегну под Тиморцем брјегом,
Ако мени буде до невоље
Да се мени у невољи нађу.»
Па с' упути где је Арап љути.
Сусрело га педесет Арапа,
Црне слуге дива троглавника,

Њима Марко тијо проговара:
„Пуштај-де ме, Арапијо млада,
Носим скупе Арапу откупе
Кад се вратим и вам' ћу да платим.»
Па с' упути горе по Тиморцу.
Кад је био на пола Тиморца
Духну Арап једном својом главом,
Марко мисли оштар вјетар душе.
Кад је био брјегу на подвршју
Духну Арап другом својом главом
Па одува калпак с Краљевића,
Њим обрани три Арапа млада.
Кад је био брјегу на врхунцу
Духну Арап трећом својом главом,
Замагли се, јали се запраши'
Магла сива Тиморац покрива
— Нико не зна шта на њему бива.
Мало било, за дуго не било
Док завика са висина Марко:
„Амо горе Јанин Радоване,
Амо Јанко, амо Десимире,
Ја пресјекох по полу Арапа,
Преко паса, ал још има гласа,
Псује, пљује, прети да се свети,
Очи бечи а шкргуће зуби,
Пак ви ход'те, сјеците му главе
Да свак своју невјесту заслужи!»
Како рече Краљевићу Марко,
Како рече тако се и стече;
Док падоше Арапове главе
Побјегоше педесет Арапа —
Далеко им љепа кућа била!
— Мили Боже, да вељa весеља!
Привјенчаше три невјесте младе
Сваку своме милом заручнику:
Станку Јанку, Миру Десимиру,
Љепу Јану њеном Радовану,

А Марко је њима кумовао —
Није шала Марка звати кумом.
— — А шта оста на Тиморцу брјегу?
Ту су пали орли лешинари,
Дуго ли су туна благовали,
Благовали и кости разн'ели;
Салт осташе три лубање празне,
Остадоше на Тиморцу брјегу —
У њима се и сад гује ријегу.

Тада председник Академије рече:

Господо Академици!

У овај свечани, у овај историски тренутак, ја не могу прећутати једну ретку срећу нашега песника. На глас: да се српска војска приближује Косову, Змајева је вила покликнула:

«Са Авале, са Ловћена
Једна труба труби,
Авала се приближује
Да Ловћен пољуби!...
. . . . . .
. . . . . .
Ако ј' санак, леп је санак,
Свет нек му се диви
Векови нам већ дугују
Да тај сан оживи!«

И тај санак — данас је јава:

Два узвишена владаоца од две сестринске државе, ето, братски седе један уз

другога и, пред Њиховим Светлим Лицима, песник Змај ступа у Српску Краљевску Академију!

Проглашавајући ту срећну јаву, ја молим новога Академика да изволи, уз наша срдачна честитања, примити и ову диплому!

Узвишеним, Сјајним Гостима подносим још једном најдубљу благодарност за милостиву пажњу према Академији.

Скуп је свршен!

Овај говор председников скуп је више пута прекидао бурним усклицима:

Живео!

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 22. фебруара 1897.

Били су академици: Ј. М. Жујовић, Љ. Клерић, С. Лозанић, Дим. Нешић, П. Ђорђевић, А. Николић, Ј. Туроман, М. Ђ. Милићевић, Ђенерал Ј. Мишковић, М. Вал-

тровић, Др. Ј. Јовановић Змај — и дописници: Св. Радовановић, М. Петровић, Љуб. Јовановић. — Болешћу се извинио Академик Ст. Бошковић. Од академика, који су у Београду, није дошло десет.

1.

Председник М. Ђ. Милићевић отворио је скуп овим речима:

Свечани је скуп отворен!

Господо Академици!

Наша Дружина, наша Академија, бавећи се науком, све успехе својих истраживања уноси у Књигу Српску. Наука се, истина, обрађује разним научним уруткама, али се добици на сваком пољу научнога рада уписују Књизи на листове, смештају се, сређују се, и обелодањују као *производи Књижевности.*

Према тому, Књижевност изражава виши живот Друштва; јер људи у опште у књиге уписују одговоре, које сваки од њих, по снази својој, може да дâ, и даје на проблеме, које су људска заједничка вздашња мука. Књижевност је, дакле, непрекидно упињање људскога рода: да пронађе оно што је *Истинито,* оно што је *Добро.*

Поред тога, Књижевност још негује и развија својства народнога духа, а баш

та својства и јесу особине које творе народно мисаоно јединство. Кроза створове ума, уобразиље, и осећања свакога Народа веје нешто што је увек једно исто, непроменито. То је оно ш.то обично зовемо предање или традиције

Свака Књижевност мора се без престанка обнављати, а обнављајући се, ипак остајати верна традицији . . . . .

Наша је Академија, по совом постању, установа скорашња. Кроз који месец тек ће се навршити *дсет година* од њезина првога састанка, од почетка нашега заједничкога рада.

Лепо би било данас, на овај дан отаџбинске историске славе, разгледати радове наше Академије, кроз тих десет година њезинога живота, и проценити колико је Српска Књижевност обогаћена за то време.

Али, колико би такав преглед, с једне стране, био користан и мио, толико би он, с друге стране, својим појединостима био неподесан за оваку свечану прилику.

Све што би се, с вашим допуштењем, данас могло учинити. био би летимичан помен Академиских издања за тих десет година.

Сви радови Академиски, сва издања њена јављају се у *четири врсте* публикација Тако:

Прву врсту чине: *Гласови Академије.*
Другу — *Споменици Академије.*
Трећу — *Годишњаци Академије.*
Четврту — *Разна посебна издања,* састави научни или културни већега обима, које Академија нађе да је корисно издати а, по садржини њиховој, не може да их уврсти ни у *Гласове,* нити у *Споменике.*

Од те све четири врсте, Академија је досад пустила у свет:

52 Гласа, са 253 табака, у 8-ни,
30 Споменика, са 279 таб., у 4-ни,
8 Годишњака, са 101 таб., у 12-ни,
6 Посебних издања, са 122 табака, нешто у 8-ни, а нешто у 4-ни.

Поред тога свога рада, Академија, самим бићем својим, тим што се зна да ње има, чини знатну услугу Науци. Створена да буде сијалица мисаоног живота, она из свих крајева српских привлачи разне књижевне саставе. Таки прилози њој су досада упућивани: из Мађедоније, из Босне. из Црне Горе, из Далмације, из Хрватске, из Срема, из Беча, па чак и из Москве! Те све радове она прима, процењује, обелодањује, и тиме друге сличне на постање изазива.

Ову службу никакав појединац у толикој мери, не би могао Науци чинити.

У исто време, Академија и странцима служи као зборно место, на које они упућују своје напретке у Науци; и одакле потражују обавештења о земљи српској, о Народу нашем. Српски читаоци академиских издања, могли су се, с патриотским задовољством, уверити да, од Лисабона до Москве, од Штокхолма до Рима, и од Цариграда до Лондона — тако унакрст — нема престонице, из које макар по једна научна средина не би мењала своје књижевне производе с нашом Академијом.

А то су све прилике, у којима се чини дворба и угодба Науци и имену српскоме.

За минулу пак 1896. годину посебан извештај Председништва прочитаће секретар Академије, наш поштовани друг, Јован М. Жујовић, кога молим да изволи примити реч.

2.

Секретар Ј. М. Жујовић прочитао је овај *извештај Председништва Академије о раду у прошлој 1896. години.*

Најсвечанији дан што га је наша Академија до сада имала био је 15. јуни прошле године. Тога је дана она имала необичну радост и почаст да на своме скупу види владаоце двеју слободних српских земаља. Њен свечани скуп беше унет у програм

свечаности о дочеку Краљева милог госта, чиме се Академији указа нов знак пажње од стране њеног Високог Заштитника. Академици су били очарани колико овом почашћу толико, и још више, у српска срца дирљивом појавом сложне дружбе Краља Србије и Кнеза Црне Горе. То беше тренутак за којим су српске патриоте неколико деценија чезнули. Тај тренутак, који ће добром срећом нашом остати забележен и у аналима Српске Краљевске Академије, улио је нове наде трудбеницима на српској науци и обасјао је новим сјајем крунисане главе народа српскога: Краља Александра I и Кнеза Николу I.

Поред радости било је и жалости.

У прошлој години Академија је имала четири тужна дана, када је смрћу изгубила почасне чланове своје: Милоша Зечевића, Јосифа Пецића и Симу Љубића и редовнога члана Доктора Милана Јовановића.

Прво смо изгубили Милоша Зечевића професора Велике Школе. — Још као професор опште историје у крагујевачкој гимназији Зечевић је изишао на глас због одушевљења којим је излагао све знамените догађаје историјске: сваки пример тираније ватрено је жигосао, а примере слободњаштва са усхићењем је преузносио. С тога познаваоци развитка школске омла-

дине тврде, да се његову утицају има много приписати нагло распространење слободоумних политичких идеја међу омладином шесетих и седамдесетих година.

Пошто је написао две књиге *Историје Света* и пошто се у Великој Школи отвори катедра за историју новог века Зечевић ступи на ту катедру. Али тек што поче радити са новим полетом у новој средини — стаде се чешће разбољевати, те након дуге бољке премину, 5. фебруара 1896. године, оставив своје имање фондовима сиромашних ученика у крагујевачкој гимназији и у Великој Школи.

Рођени Шумадинац на последњем часу своме сетио се шумадијске омладине, у којој је век свој започео и српске великошколске омладине, у којој га је завршио, а која га је као свога учитеља и добротвора с пуно поштовања у гроб спустила.

У доктору *Милану Јовановићу* изгубила је Академија свога најбољега естетичара и есејисту, и најмарљивијега референта у Одбору за Мариновићеву награду. Више од тридесет година писао је он по српској књизи и то по разним одељцима њезиним, а са успехом све бољим и бољим, тако да му се име све више популарисало а списи му се све радије дочекивали по свима срп-

ским покрајинама. Доктор Милан Јовановић написао је пет шест књига медецинскога садржаја, толико исто драмских списа, десетину путописа и на стотину критика и реценсија о књижевним, уметничким и позоришним делима. Његови су списи штампани у Београду и у Новоме Саду, на Цетињу и у Сарајеву, а неки су преведени на језике чески и бугарски. Живео је и радио готово у свима српским покрајинама, те ће му се и зато име свуда дуго и лепо помињати.

Јосиф Пецић беше један од најсталнијих администратора школа у Србији, којима је с вољом и строго управљао. По стручној спреми беше агроном, те је у државну службу прво ступио као управник и наставник земљоделске школе у Топчидеру. С тога га и видимо међу првим редовним члановима *Српског Пољопривредног Друштва* у чијим је радовима марљиво суделовао. Отуда је, ваља да, и потекла готовост да за средње школе напише уџбенике за три јестественичке науке: зоологију, ботанику и минералогију, који су од свију осталих одвојили богатством српских израза за стране научне називе, и који се у пркос своје давнине и велике утакмице још и данас у школама употребља-

вају. Ове ће књиге обезбедити покојноме Пецићу трајан спомен међу писцима српским и радницима на књижевности школској.

Четврти губитак претрпесмо у западној половини нашега народа, у лицу *Сима Љубића*, ветерана међу хрватским радницима на историји, археологији и књижевности, уредника и дваестогодишњег управника Народног Музеја у Загребу. За њега се с пуним правом може рећи да је био и неуморан и разноврсан. Број његових списа и величина им — огромни су, баш и кад се води рачун о великом радном времену, које су му године дугога живота дале.

Љубић је трагао за старинама наших земаља, почев од најстаријих материјалних остатака људскога живовања од преисторијског доба, па скоро до сувремених манифестација свести и духа у књижевности југословенској. Након дугог непрекидног рада, стари син нашега Приморја, испустио је своју плодну душу 7. октобра прошле године.

За свима овим члановима својим Српска је Краљевска Академија искрено зажалила јер сви бејаху марљиви просветни, књижевни и научни раденици у нашем народу. Нека им је вечан помен међу нама!

Радних је дана Академија имала више но у пређашњој години.

Највише их је било у *Академији природних наука*. У њој су читане и за штампање примљене ове расправе:

1. Методе за трансформацију бесконачних редова у одређене интеграле — од Др. Мих. Петровића професора Велике Школе.

2. О једној класи диференцијалних једначина другога реда — од Др. Мих. Петровића професора Велике Школе.

3. О карактеристичким кривим линијама диференцијалних једначина првога реда — од Др. Мих. Петровића професора Велике Школе.

4. Тракториограф и његова примена на решење квадратуре круга — од академика Љ. Клерића.

5. Електролиза соли и база поред амонијака — од академика С. Лозанића и Др. М. З. Јовичића.

6. Хемиске синтезе помоћу тамног електричног испражњивања — од академика С. Лозанића и Др. М. З. Јовичића.

7. О једној до сада непознатој врсти прстенастих једињења — од Др. М. З. Јовичића.

8. О оптичким особинама и класификацији авалита, милошина и александролита

— од Саве Урошевића професора Велике Школе.

9. Нов начин ближњења биотита из Цепе — од Саве Урошевића професора Велике Школе.

10. О геотермском степену терцијарнога терена у околини Младеновца — од Др. Св. Радовановића државног геолога.

11. Трагови старих глечера на Рили — од Др. Ј. Цвијића професора Вел Школе.

Све су ове расправе или наштампане или се у штампи довршују.

Ова је Академија у прошлој години прихватила два нова сарадника: г.г. С. Урошевића и Др. М. З. Јовичића, и обухватила и једну нову област науке: Кристалографију, коју до сад у њој није нико обрађивао.

У друга два реда Академијина. *философских* и *друштвених наука* читани су или приказивани ови списи:

1. Старинска српска јела и пића — од Др. Симе Тројановића. (Наштампано као II књига Академијина „Српског Етнографског Зборника“).

2. Десет прилога за новију српску историју — од Милоша Милосављевића. (Штампаће се као грађа у „Споменику“).

3. Дубровник и османско царство — од кнеза Луја Војиновића. (Штампаће се као засебно издање Академијино).

4. Подаци за историју Црне Горе XIX века — од Марка Драговића. (Штампаће се као грађа у „Споменику“).

Академија уметности није прошле године никаква посла имала.

Од књига које су поједине Академије примиле наштампано је осам књига:

1. *Глас LI,* првога разреда 18., са 3 расправе и 21-ом таблицом слика и неколике слике у тексту.

2. *Глас LII,* другог разреда 34., са три расправе и 5 таблица слика.

3. *Споменик XXXI,* другог разреда.

4. *Споменик XXXII,* првог разреда.

5. *Годишњак IX.*

6. *Одломци о ГроФу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу патријарху* — од Илариона Руварца.

7. *Грчка и српска просвета* — од Др. Владана Ђорђевића.

8. *Старинска српска јела и пића* — од Др. Симе Тројановића (II књига „Српског Етнографског Зборника“).

Академији су на поклон уступљени списи пок. И. Јастребова, а понуђени на откуп списи Панчићеви, музикалије Шлезингерове и архива војводе Стевана Книћанина.

Главни спис пок. И. Јастребова доведен је већ трошком Академијиним у употребљиво стање.

Од Панчићевих списа штампаће се две књиге, ако их стручњаци могну за штампу спремити.

Шлезингерове су композиције српских арија купљене и стављене у архиву, а на расположење свакоме који би се њима интересовао.

Архива војводе Книћанина прегледана је, пописана и погођена, али како је буџет Академијин за ову годину већ исцрпљен био, то ће се архива примити тек пошто се у идућој години исплати.

Списи пок. Лазара Арсенијевића Баталаке о српском устанку под Карађорђем штампају се старањем Академије, а трошком фонда који је за тај циљ сам писац завештао.

Академија је ове године ступила у размену издања са:

— Српским Пољопривредним Друштвом,

— Хрватским Археолошким Друштвом,

— Петроградским Императорским Друштвом љубитеља древне писмености,

— Ческим Етнографским Музејом у Прагу.

На *поклон* је ове године Академија почела слати своја издања и:

— Српској Учитељској Школи у Пакрацу,

— Библиотеци Мале Браће у Дубровнику.

Поклоне у књигама добивала је Академија од г.г. Ј. Ристића, Ђ. Стратимировића, Г. Плавшића; од Министарства Народне Привреде, од уредништва „Sto let Prače".

Целокупна се Академија састајала неколико пута, да решава питања која су се о њеноме раду истицала.

Прво је питање било: да ли Академија може штампати или у штампању помагати енциклопедична дела у опште а посебице политичне енциклопедије. За тим је било питање: да ли да рачуне Академијине прегледа Главна Контрола. За овим је решавано о захтеву Државне Штампарије да

Академија не сме у једној години наштампати више списа но што јој се буџетом Државне Штампарије одреди. Сва је ова питања Академија расправљала саобразно законским прописима и сва су већ расправљена не само у духу закона већ и у интересу науке и угледа Академијина и њена напредног рада.

Осем тога Академија се ове године бавила и питањем о преносу костију Вукових из Беча у Београд.

Познато је да је Академија желела још о слави Вукове стогодишњице пренети смртне остатке у отаџбину, али се то онда није могло учинити из веома важних обзира. Сада је тих обзира нестало и Академија је, по овлашћењу Краљевске Владе, предузела мере да се та дужна пошта према тако заслужноме човеку још ове године изврши. По одобрењу црквене власти одабрано је место пред западним вратима Саборне Цркве у Београду за гроб Вуков. — Састављен је и нарочити Одбор који ће се о том преносу старати и који ће настојати да се учини све што заслуге Вукове траже и што нам синовља дужност налаже. У то име већ су мењане мисли и с бечким омладинским друштвом *Зором:* како да се кости ископају и за пренос

спреме, како ли даље да се пренесу у отаџбину.

У *Лексикографском Одсеку* настављен је систематски рад започет ранијих година, тако је:

1. продужено *исписивање ре́чи́* на картоне из дела узетих за црпење грађе Академијину речнику. Само *означивање* (подвлачење) ре́чи́ вршили су ови чланови Одсекови: П. П. Ђорђевић и Ђ. С. Ђорђевић. Испитивање на картне радили су нарочити писари под надзором Одсекова секретара, и исписано је на 20.000 нових картона из 10 дела разних писаца овога века (Ђ. Магарашевића, Д. Давидовића, Ј. Ст. Поповића, М. Ђ. Милићевића, Ђ. Поповића — Српско-немачки речник, Н. Петровића — Француско-српског речника I);

2. продужено је уношење у картоне и *ре́чи́ из новога издања Вукова* речника, од кога је до сада штампан 41 табак (до слова Р);

3. продужено је *сређивање картона по азбучном реду у нарочите кутије,* (при том сређивању секретар је Одсеков поједине картоне, по потреби, и поредио с оригиналима, те исправљао могуће погрешке и непотпуности у исписивању). Сређенога

материјала има до сада *двадесет пуних кутија.*

4. Одсеку су стигле ове године четири збирке ре́чи̑ којих нема у Вукову речнику: једна, мања, је из Левча, у Србији (од Јована Срећковића, учитеља, који је и 1895. год. слао Одсеку речи из тог краја); друга је из Шумадије (од Ж. О. Дачића); трећа, повећа (до 4000 речи), из Босне и Херцеговине, и четврта, највећа, у којој су понајвише бачке речи. Ова збирка има 6684 речи; рад је пок. Новака Радоњића; Академији је послала Матица Српска, на што нека јој је и с овога места речена захвалност. (Све ће се ове збирке унети у картоне као грађа).

За *Етнографски Зборник* стигле су 1896. год. Академији ове збирке:

1. Збирка српских народних јуначких песама из Босне и Херцеговие, скупио и забележио Петар Н. Бесаровић (11 песама из Босне и 13 из Херцеговине).

2. Збирка српских народних јуначких песама из Дубровника (36 јуначких песама, од Херцеговаца) скупио Лазар Киријак.

3. Збирка народних женских песама из источних крајева Србије (поглавито из Гор. Тимока, Пирота и његове околине) скупио Маринко Стојановић. (На броју 160).

4. Збирка женских песама из источних крајева Србије од Дим. Д. Поповића, учитеља. У тој збирци има:

а. 179 разних женских песама,
б. 6 песама које се певају на гозби,
в. 7 песама дечјих о времену,
г. 1 песма с литије,
д. 12 песама седељских и подранских,
ђ. 5 песама жеталачких,
е. 24 „ „ „кола“,
ж. 13 „ „ сватовских,
з. 2 песме додолске,
и. 16 песама коледских,
ј. 2 песме о Бадњем дану,
к. 4 „ за успављивање деце,
л. 143 „ лазаричке и краљичке,
м. 195 загонетака, и
н. 99 пословица.

5. Српске народне загонетке из Босне од Милана С. Обрадовића. Има их на броју 734.

6. Девет српских народних приповедака из околине београдске од Драг. Костића.

7. Празновање Божића у Темнићу од Ст. М. Мијатовића учитеља.

Продужено је прибирање целокупне литературе самих народних песама, а и прегледање и исписивање садржаја појединих песама на засебним картонима.

3.

Секретар Ј. М. Жујовић прочита *Извештај о стању Народне Библиотеке у 1896. години.* (Види одељак V).

4.

Мих. Валтровић прочита *Извештај о раду у Народном Музеју у 1896. год.* (Види одељак VI).

5.

П. П. Ђорђевић прочита *Извештај о стању благајнице С. К. Академије од 1. јануара до 31. децембра 1896. год.* (Види одељак VII).

6.

Председник обзнани да је Академија изабрала ове секретаре за посебне Академије:

С. Лозанића у Академији природних наука,

П. П. Ђорђевића у Академији философских наука,

Ст. Бошковића у Академији друштвених наука.

М. Валтровића у Академији уметности.

7.

Председник обзнани да су за контролоре Академијиних рачуна у идућој години иза-

брани: Ђенерал Јов. Мишковић, Љуб. Ковачевић и Јов. Авакумовић.

8.

Председник објави да је Академија изабрала себи за нове чланове: Г. *Андру Николића,* књижевника, за редовнога члана Академије философских наука;

Г.г. *Dr. Светолика Радовановића,* државног геолога, и *Dr. Мих. Петровића,* професора Велике Школе, за дописнике Академије природних наука;

Г.г. *Dr. Тому Маретића,* професора Свеучилишта Фрање Јосипа I у Загребу, и *Dr. Милана Решетара,* доцента Словенске Филологије у бечком Универзитету, за дописнике Академије философских наука;

Г. г. *Тимотија Флоринског,* професора Универзитета у Кијеву, и *Dr. Ивана Д. Шишманова,* проф. Вишег Училишта у Софији, за дописнике Академије друштвених наука.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУПОВИ ПРЕДСЕДНИШТВА

СКУП 4 марта 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић, Љ. Стојановић и академик Љ. Клерић.

1.

Прочитан је акт г. Министра народне привреде П.бр. 728 од 21 фебруара 1896 године, који гласи:

Српској Краљевској Академији Наука.

Част ми је известити Српску Краљевску Академију Наука да је Његово Величанство Краљ, указом Својим од 11 ов. мес., одобрио решење Народне Скупштипе, које гласи:

„Да се фондовима основаним за подизање Академског Дома и Музеја Српске Земље, уступе сви фондови, добровољни прилози, завештења и други капитали, ма

кога порекла, који се налази у Управи Фондова и другим јавним касама, а који су према својој намени застарели и постали безпредметни по одредбама чланова 928. и 930.а грађанског закона и тачке 15. Правила за руковање капиталима у Управи Фондова, све донде док се не подигне зграда за Академију, Музеј Српске Земље и Народну Библиотеку.

Одлука о сваком појединoм случају доносиће се Краљевим указом на предлог Министра просвете и црквених послова по саслушању Министарског Савета а у споразуму с Државним Саветом.“

Уједно ми је част известити Српску Краљевску Академију Наука да сам још 13 ов. мес., под П.бр. 728., наредио Управи Фондова да према горњем Највишем Решењу Његовог Величанства Краља надлежно поступи.

Министар народне привреде,
Вучко Д. Стојановић.

Примивши к знању овај акт, Председништво је одлучило: да се код Управе Фондова одмах предузму кораци у смислу извршења горњег Законодавног Решења.

2.

Примљено је к знању писмо г. Министра финансија К.бр. 2383. од 16. фебруара 1896. године односно академског депозита из год. 1894. и неизузете суме буџета из год. 1895.

3.

Примљено је к знању писмо г. Министра финансија Ц.бр. 2192. од 26. ферруара 1896. године о новом обрасцу уверења која ваља подносити царинарницама када се од њих примају пошиљања за Академију.

4.

Примљене су к знању признанице Управе Фондова о уложеним сумама за Академски Дом и одлучено је: да се за мање улоге узме књижица Фондове Обвезнице.

5.

На предлог овогодишњих контролора рачуна одлучено је: 1) да се у благајни Академијиној не држи више од 2000 динара, а сваки вишак да се даје на приплод ком новчаном заводу; 2) да се што пре пречисте привремени издаци.

6.

Одлучено је: да се од сада из Главне Благајне изузимље редовно свакога месеца по $^{1}/_{12}$ буџета Академијина.

7.

Одобрени су издаци за израду слика уза спис г. Dr. J. Цвијића. (Глас LI).

8.

Одобрен је распоред садржаја за *Годишњак IX* како га је предложио секретар г. J. M. Жујовић.

9.

Одлучено је: да се од сада на скуповима Академија могу читати и приказивати само они предмети, који су бар три дана раније Председништву доднети.

10.

Прочитана је захвалница *Матице Српске* што јој је Академија послала изјаву саучешћа и свога заступника на погреб Милоша Димитријевића, председника *Матице Српске.*

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
J. M. Жујовић.

СКУП 1 априла 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић и Љуб. Стојановић.

1.

Председник Академије доставља Председништву да је у име Академије честитао празник Цвети Његову Величанству Краљу, на што је добио овај одговор:

Председнику Академије.

Примите израз моје краљевске благодарности на честиткама народног празника Цвети.

Александар.

Поздрав Њ. В. Краљу Александру гласи:

Његовом Величанству
Краљу Александру I.

Херојска одлука Таковскога Вођа, на Цвети 1815, у безројним плодовима својим, Србима је донела и *Академију Наука.*

Захвални Творцу нове Државе Српске за тако голему замисао, и за све потоње труде, Академија се жури да Потомку Ње-

гову, Краљу-Заштитнику својему, на данашњи историски дан, поднесе своја најсрдачнија честитања и за Цвети, и за пут у Хиландар, који прошлошћу крепи будућност рода нашега.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

2.

Прочитана је понуда да г. Ф. Ш. Кухач среди и за штампу припреми рукописе музичке садржине од Шлезингера. Одлучено је: замолити сопственика ових рукописа г. Ф. Ш. Кухача да их стави на преглед Академији, како би могла донети одлуку о овој понуди.

3.

Примљена је понуда Српског Пољопривредног Друштва о узајамној размени издања тога Друштва и Академије.

4.

Хрватско Археолошко Друштво шаље Академији прву годину нове серије свога „Vjestnika“ и моли да му Академија пошље у замену своја издања. Одлучено је: да му се шаљу академска издања другога разреда.

5.

На предлог Ј. М. Жујовића одлучено је: да се почасним члановима Академије шаље „Годишњак“ и да се редовно позивљу у у свечане седнице Српске Краљевске Академије.

6.

По извештају да је готова књига г. Dr. Владана Ђорђевића *Грчка и сриска просвета,* одлучено је: 1) да цена овој књизи буде 2·50 динара, 2) да се писац награди по 60 динара за штампани табак.

7.

Гимнастичком друштву „*Душан Силни*“ допуштено је да на академском земљишту у Кнез-Михајловој улици може удесити себи вежбаоницу.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 8. априла 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ј. М. Жујовић, Љуб. Стојановић.

1.

Како је породица пок. Dr. Јосифа Панчића изјавила жељу да зна хоће ли Академија штампати његова целокупна дела, то је одлучено: да се о овоме потражи мишљење Академије природних наука.

2.

Прочитана је понуда г. П. Срећковића о томе:

1) да Академија штампа на руском и српском језику посмртне списе пок. И. С. Јастребова *Топографическія, статистическія и историко-етнографическія замѣтки изъ Старой Сербій и Албаній* за које удова покојникова не тражи никакве награде; 2) да Академија исплати г. Петру Протићу, професору Богословије, за сређење и препис тих списа, „од чега зависи питање награде о преводу.“

Прочитано је и писмо г. П. С. Протића, у коме тражи праведан хонорар за труд око сређивања и преписа посмртних списа

пок. И. С. Јастребова, и моли да се његов рад прегледа и сравни са самим оригиналом.

Ради решења питања о награди преписа, о преводу, и о штампању Јастребљових бележака, која спадају у надлежност разних органа Академије, Председништво је одлучило: замолити дописнике Академије друштвених наука г.г. Љуб. Јовановића и Dr. Јов. Цвијића да му поднесу претходни реферат о садржини ових бележака.

3.

На предлог Академије друштвених наука да се питање о довршењу *Политичког Речника* од Владимира Јовановића расправи на скупу целокупне Академије, одлучено је: да тај скуп буде 15 априла ове године.

4.

Петроградско Императ. *Общество любителей древней письменности* нуди Академији размену издања. — Прима се измена и одлучено: да му се шаљу академска издања друге групе.

5.

Са захвалношћу су примљене на дар књиге:

— Скупљени граматички и полемички списи Вука Стеф. Караџића. Књига трећа, свеска прва. Државно издање. 1896.

— Српске народне пјесме, скупио их и на свијет издао Вук Стеф. Караџић. Књига четврта. Државно издање. 1896.

— Smithsonian Report. 1893.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 29. априла 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Св. Вуловић, Ст. Бошковић, Мих. Валтровић и Ј. М. Жујовић.

1.

Прочитано и примљено к знању писмо г. Министра финансија од 16. априла 1896., К.бр. 3858, којим јавља Академији да ће јој Главна државна благајна издавати одређену помоћ у месечним поделама, кад се и плате издавале буду.

2.

Прочитан је и примљен записник скупа целокупне Академије од 15. априла 1896. године.

3.

Како је у штампи довршена књига г. И. Руварца: *Одломци о гроФу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу патријарху с три излета о такозваној великој сеоби ериског народа* то је одлучено: да цена књизи буде *два* динара.

4.

На захтев г. Dr. J. Цвијића да му се одреди хонорар за прилоге уз његову расправу *О изворима, тресавама и водопадима у источној Србији* (Глас LI), одређена му је за те прилоге награда у 150 динара.

5.

Није уважена молба гимнастичког Друштва „Соко“ да и даље остане на плацу Академском, јер је исти сада Академији потребан.

6.

На молбу гимнастичког друштва „Душан Силни“ да му Академија даде под закуп цео свој плац једногласно је одлучено:

1) да је сада Академији цео плац потребан те га не може другоме уступити;

2) да се том друштву накнаде издаци око подизања ограде и чишћења земљишта.

7.

Члан Председништва г. Св. Вуловић указује на неке промене, које би по његову мишљењу ваљало учинити у Пословнику С. К. Академије. Председништво је одлучило: да г. Св. Вуловић формулише своје мисли у предлог за скуп целокупне Академије.

8.

Са захвалношћу су примљене на дар књиге:

— *Dr. J. Цвијић:* Извори, тресаве и водопади у Источној Србији (извадак из Гласа Академије).

L. Leger: Etudes de Mythologie slave. II Svantovit.

— *Г. Златарски:* Геол.-петрогр. описание на Срѣдня-Гора.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 10. јуна 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, академици С. Лозанић, Св. Вуловић, Ст. Бошковић, М. Валтровић и Љ. Стојановић, арх. Н. Дучић, П. Ђорђевић.

1.

Секретар извештава да су у штампи готови ови послови:

1. Приступна академска беседа Љ. Стојановића (у Гласу LII),

2. Матија Дивковић од д-ра Ђ. С. Ђорђевића (у Гласу LII и LIII),

3. Новци колоније Веминациума од Милоја Васића (у Гласу LII).

Одлучено да се сви ови чланци награде са сто двадесет (120) динара од штампана табака, а додатак уз Дивковића са педесет (50) динара од табака.

4. Прилози за историју Боке Которске од Марка Драговића (у Споменику XXX).

Одлучено да се награди са педесет (50) динара од штампана табака.

5. Обред исповедања вере и проклињање јеретика од Н. Ружичића (у Споменику XXXI).

Одлучено да се награди са шесет динара.

6. Мађедонски зборник од Јована Хаџи Васиљевића (у Споменику XXXI).

Одлучено да се награди са шесет (60) динара од штампана табака.

2.

Академик П. Ђорђевић подноси признанице у суми од пет стотина (500) динара издатих на име хонорара скупљачима народних умотворина, по одлуци Академије од 11 априла 1894 године.

Одобрава се овај издатак.

3.

Библиотека Мале Браће у Дубровнику моли да јој се шаљу издања академска.

Одлучено да јој се пошље од издања Српског Ученог Друштва и од издања Академских којих још има, а да јој се у будуће шаљу сва издања.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 25. јуна 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић и академици Д. Нешић и Љ. Ћлерић.

1.

Са захвалношћу су примљене да дар књиге:

— *А. В. Звенигородской:* Византінскія емали,

— *Н. А. Начовъ:* За побратимството.

2.

Прочитан је записник Књижевнога Одбора Задужбине Николе Мариновића из кога се види, да су ове године поднета три списа за награду, али да ни један није тако написан да би му се могла *Мариновићева награда* досудити.

Председништво усвоји мишљење Књижевног Одбора и одлучи:

1) да се ове године *Мариновићева награда* не изда ником;

2) да се овогодишњи приход Мариновићева Фонда укапиталише;

3) да се четворици референата који су читали поднете списе и писали реферате изда 200 дин. у злату.

3.

За спис г. Љ. Клерића који је примљен на данашњем скупу Академије природних наука одлучено је: да се наштампа у LI *Гласу* првог разреда, који је сада у штампи.

4.

Одобрени су издаци око припреме свечаног скупа на дан 15. јуна ове године.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 2. Септембра 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић, Љуб. Стојановић и академици: Љ. Клерић, П. Ђорђевић, Ј. Туроман, Арх. Н. Дучић, Ђен. Ј. Мишковић, П. Срећковић, Д. Јенко.

1.

Председник подноси честитке које је у име Академије поднео Њ. В. Краљу Александру и Њ. В. Краљу Милану и одговоре које је добио од Њихових Величанства.

а.

Београд, 2. августа 1896.

Српска Краљевска Академија, на данашњи срећни дан рођења Обреновића Петога, жури се да поднети Светломе Својему Краљу понизна честитања, и најживље жеље за дуго, срећно, и славно Краљевање Узвишеногa Заштитника Наука и Уметности, и, ако Бог да, Ујединитеља Српскога Народа.

Председник,
М. Ђ. Милићевић.

Његовом Величанству
Краљу Александру.

Смедерево, 3 августа 1896.

Његово Величанство Краљ изволео ми је наредити да вам доставим Његову захвалност на честитци и жељама које му је поднела Српска Краљевска Академија.

Први ађутант
потпуковник,
И. М. Ћирић.

Председнику Краљевске Академије,
Господину М. Ђ. Милићевићу,

6.

Београд, 10. августа 1896.

Својему Основаоцу, својему првому Заштитнику, својему Добротвору, Краљу Милану, на Његов рођени дан, Српска Краљевска Академија подноси своја понизна честитања.

Председник,
М. Ђ. Милићевић.

A Sa Majesté
Roi Milan,
Paris.

Париз, августа 1896.

Дичим се честитком Академије, тог врлог храма науке. Срдачно благодарим и поздрављам.

Милан.

Milan Milićević,
Belgrade, Serbie.

2.

На саопштење да су у штампарији готове књиге *Глас LI*, првога разреда 18., и *Глас LII*, другога разреда 34., одлучено је: да се свака ова књига продаје по *два* динара комад.

Прочитана је захвалница Мале Браће у Дубровнику за послате им на дар књиге С. К. Академије и С. У. Друштва.

4.

Са захвалношћу је примљено на дар дело *Sto let Práce*, од његове редакцаје у Прагу.

Са особитом захвалношћу примљене су на дар од г. Хаџи Плавшића из Новога Сада ове књиге:

— Ј. Јовановић Змај, *Стармали,* год. I—IV и VI—XII;

— Милан Ђорђевић: *Завичај*, год. I. (25 бр., нема 14.);

— *Годишњак,* календар за год. II, VI, VIII, X—XII, XV, XVII и XXII;

— *Српски соко*, календар за год. 1878. и 1881. (без насловнога листа);

— *Орао*, календар за год. 1875., 1876. (без страна 101—124., нема и од стр. 128. до краја) и 1877. (I и II издање);

— *Српски омладински календар* за год. 1871. и 1872. (нема од стр. 178 до краја);

— *Звездар*, календар за год. 1867. и 1868.;

— *Вуковарац,* календар за год. 1874. (два примерка);

— *Мѣсяцословъ,* календар за год. 1827. и ? (после 1824. а пре 1848, без почетка

и свршетка и једног листа у среди: стр. 35.—36.);

— *Народныи календаръ* за год. 1854.;

— *Войвођанинъ*, календар за год. 1856. (без насловног листа, нема још од стр. 96. до краја);

— *Ласта*, календар за год 1863.;

— *Српско-народный домаћи календар*, за год. 1870. и 1873.;

— *Српско-народни вел.-бечкеречки календар* за год. 1875.;

— *Србски календар* за год. 1853. (без насловног листа);

— Волтеров *Задиг*, по немачком П. Б. 1828.;

— *Српско-далматински магазин* за год.? (без почетка, нема још од стр. 132. до краја);

— J. M. Шрека *Свемірна історіа* преведена Jwанномъ Беричемъ. 1820. Без корица);

— *Руководство ко учителемъ* од ?, год. ? (нема почетка и од стр. 148. до краја);

— Пр. Болић: *Совершенъ винодѣлацъ* I, год. 1816.;

— *Кратке иоучителне иовѣсти* од ?, преведене Стефаномъ Новаковичемъ. 1839.;

— Василије Булић: *Землѣописанія всеобщегь частъ иерва: Землѣописаніе математическо.* 1824.;

— Ђорђе Хаџић: *Прости описъ свецелогъ землѣпознаня.* 1844.;

— *Житїе Хрїстово* (?) од ?. 1811. (нема насловног листа и од стр. 162. до краја);

— М. Видаковић: *Любомиръ у Єлїсїуму* II књ. 1816.;

— М. Видаковић: *Усамленій Юноша* (?) (нема насловног листа);

— Авр. Максимовић: *Србски пчеларъ*, год. ? (нема насловног листа и с почетка до стр. 21.);

— C. J. Mayer: *Handbuch der Pharmakologie*; Güns, 1835.;

— S, Hahnenmann: *Apothekarlexikon* II Th. 1. abth., Leipzig, 1798;

— Dr Otto Dammer: *Technisch-chemische Recepte*, II и III Th., Glogau, 1865.;

— M. S. Ehrmann: *Lehrbuch der Pharmacie* Th. I, II, III 1., 2., IV и особито наштампан регистар за све четири свеске. Wien, 1832-3.;

— M. S. Ehrmann: *Pharmaceutische Präparatenkunde.* Wien. 1857;

— D. Chr. Fr. Reuss: *Dispensatorium universale ad tempora nostra accommodatum et ad forman Lexici chemico-pharmaceutici redatum.* Agrentorati, 1786.;

— Fr. Hinterberger: *Lehrbuch der Chemie.* Wien. 1865.;

— Vincenz Kletzinsky: *Die östreichische Landes-Pharmacopöe.* I, II. Wien. 1860.;

— *Pharmacopea austriaca.* Ed. VI. Viennae. 1869.;

— *Pharmacopea austriaco-provincialis emendata.* Viennae 1794.;

—Franz Hruschauer: *Elemente der med. Chemie und Botanik.* Grätz. 1839.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 16. септембра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, чланови: Ст. Бошковић, С. Лозанић, М. Валтровић, Љуб. Стојановић, Ј. М. Жујовић и П. Срећковић, Арх. Н. Дучић, Љуб. Јовановић.

1.

На писмо управе Државне Штампарије о томе колико је потребно да управа стави у свој буџет за штампање Академијиних списа одлучено: да се стави сума од 15.000 динара.

2.

Како су код више комисионара Српског Ученог Друштва остали несвршени рачуни, то је одлучено: да се они једним писмом позову да своје рачуне измире.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 23. септембра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, чланови: Ст. Бошковић, С. Лозанић, М. Валтровић и секретар Љуб. Стојановић.

1.

Одлучено је да се г. П. Протићу професору изда четири стотине и педесет (450) динара на име награде за преписивање списа Јастребовљевих.

2.

Одлучено је да се г. Љ. Клерићу за његов чланак у Гласу *LI Тракториограф и конструисање Лудолфовог броја „π“ и ос-*

новице „е“ природног логаритма изда сто и двадесет (120) динара од табака, а цртежи да се рачунају сваки лист као штампан лист.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 7. октобра 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, Ј. М. Жујовић, Љ. Стојановић и академици: Ј. Туроман, Ј. Авакумовић, Арх. Н. Дучић, Љ. Јовановић, Ђенерал Ј. Мишковић, Ј. Ристић, П. Срећковић.

1.

Усвојен је предлог Академије друштвених наука да се као засебно Академско издање наштампа спис Др. Л. Војиновића *Дубровник и Османско царство, од 1375 до 1684 године.*

2.

Одлучено је да се г. Кухачу понуди 1000 (хиљада) динара у сребру за збирку музикалија капелника Шлезингера.

3.

Са захвалношћу је примљена на дар белешка *Kirche des St. Sergius und Bachus in Podi bei Castelnuovo, von Georg v. Stratimirović k. k. Ingenieur.*

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 21. октобра 1896.

Били су чланови председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић.

1.

Уважена је молба академика Љ. Стојановића да се разреши од дужности секретара Академије, из разлога што ће дуже време провести ван Београда. О попуњењу овога места решиће целокупна Академија,

а до то доба и ову дужност да врши секретар Ј. М. Жујовић.

2.

Одобрено је да се Академијска издања шаљу Српској учитељској школи у Пакрацу.

3.

Одређено је да се списи о земљотресима године 1893. и 1894., који су штампани у *Споменику XXXII.*, награде са 70 (седамдесет) динара штампан табак, а слике уз те списе са средњом мером од утврђених за награде таквих радова.

4.

Секретар Ј. М. Жујовић извештава да је госпођа М. Книћанка, удова војводе Книћанина пристала да уступи Академији архиву војводину за 150 (сто и педесет) дуката.

5.

Прочитана је изјава г. Кухача да пристаје на понуђену му цену за Шлезингерове музикалије.

Одлучено је: 1) да се г. Кухачу пошље 1000 (хиљада) динара у сребру, 2) да се откупљене музикалије ставе у архиву, 3) да се списак истих изложи у овом записнику.

СПИСАК

Шлезингерових музикалија

А. *Маршеви*

Свеска I, *Осам маршева,* за војну банду
» II, *шест* » » » »
» III, *четири марша,* » » »
» IV, *марш* » » »
» V, *марш и скица за марш,* за војну банду,
» VI, *два марша* за војну банду,
» VII, *Чојковићев марш,* за вој. банду,
» VIII, *три марша* и *галоп,* за војну банду
» XI, *два марша,* за војну банду,
» X, *Пожаревачки марш* за војну банду,
» » *Руски марш,* за војну банду,
» XI, *Логор-и мајор-марш* за војну банду,
» XII, *Развод у форми марша* за војну банду,
» » *Девети марш,* за војну банду.
» » *Десети марш,* » » »
» » *Једанаести марш,* за вој. банду,

Свеска XIII, *Прости турски марш*, за вој. банду,
» XIV, *два Руска марша*, за вој. банду,
» XV, *Народни марш*, за вој. банду,
» » *На Богојављење*, » » »
» XVI, *четири марша*, » » »
» XVII, *два марша*, » » »
» XVIII, *Апотекар. марш*, за вој. банду,
» XIX, *два марша и мазурка*, за вој. банду,
» XX, „*Андрија*“ *марш*, за вој. банду
» XXI, *марш у А-дуру*, » » »
» XXII, *Марш испод вешала*, за војну банду,
» XXIII, *Трећи марш из опере „Puritani“*, за војну банду,
» XXIV, *марш*, за војну банду,
» XXV, *Стари књажевски марш*, за војну банду,
» XXVI, „*Бератлија*“ *марш* за војну банду,
» XXVII, *Српски народни марш*, за вој. банду,
» XXVIII, *Народне мелодије као марш*, за војну банду,
» » *Народне српске игре*, за војну банду,
» XXIX, *Zwei serbische National-Märsche*, за гласовир,
» XXX, *Полка марш*, за војну банду,

Свеска XXXI, „*Нек се хрусти*“ *хрват. марш*, за војну банду,
„ „ *Руски марш из* „*Sonnambule*“, за вој. банду,
„ XXXII, *Народни српски марш*, за вој. банду,
„ XXXIII, *Марш и српска игра*, за вој. банду,
„ XXXIV, *Трубљаји за српску, војску* за један рог,
„ XXXV, *Сигнали турске војске*, за један рог,
„ XXXVI, *Паска-марш*, за вој. банду,
„ XXXVII, *Хрват. даворје*, за вој. „
„ „ *два марша*, за војну банду,
„ XXXVIII, *Марш*, за војну банду,
„ XXXIX, *Књажевски скори марш*, за вој. банду
„ LX, *Хрват. марш*, за вој. банду,
„ „ *Мелодија*, за војну банду,
„ XLI, *Марш Стефана Душана*, за вој. банду,
„ XLII, *Трећи марш из опере* „*Жидовке*“, за војну банду,
„ XLIII, *марш*, „ „ „
„ XLIV, *марш у D-дуру*, за вој. банду
„ XLV, *Видовданов марш*, за в. банду
„ XLVI, *Српски марш*, за вој. банду,
„ XLVII, „ „ „ „ „
„ XLVIII, „ „ „ „ „

Свеска XLIX, *марш у D-дуру*, за воj. банду,
» » *Vergatterung*, за војну банду,
» » *Bürger-marsch*, за воj. банду,
» » *Марш у D-дуру*, за воj. банду,
» L, *Велики марш*, за воj. банду,
» LI, *Стевчин марш*, » » »
» LII, *Марш у C-дуру*, » » »
» LIII, *Марш* » » »
» » *Турски марш* » » »
» » *Марш без трија* » » »
» LIV, *Ловачки марш* » » »
» LV, *Трепозешке марш*, за в. банду,
» LVI, *III, и IV. марш из „Beatrice di Fenda“*, за војну банду,
» LVII, *Јуриш марш*, за гуд. квартет,
» » *Преображенски марш*, за гудачки квартет,
» » *Драгутинов марш*, за гудачки квартет,
» LVIII, *марш*, за војну банду,
» LIX, *Српски марш*, за војну банду,
» LX, *Ура марш*, » » »
» » *Три марша*, » » »
» » *Carneval marsch* за воj. банду,

Б. *Игре.*

» LXI, *Rosenhitzchen - walzer* за воj. банду,
» LXII, *Мађарски цимбалаш*, за воj. банду,

Свеска LXIII, *Дунеранка српска игра,* за вој. банду,
» » *Марш*, за војну банду,
» LXIV, *Controdanse (кадрил)*, за вој. банду,
» » *Качука (као валцер)*, за вој. банду,
» LXV, *Румунска игра*, за вој. банду
» LXVI, *Полка,* за војну банду,
» LXVII, *Мацарска игра,* за вој. банду,
» » *Марш од срп. и турских мелодија*, за војну банду,
» LXVIII, *Срп. народ. игра*, за в. банду,
» » *Хрватска арија из „Загорја“*, за војну банду,
» » *Мазурка*, за војну банду,
» » *Српска народна игра*, за вој. банду,
» LXIX, *Два ора и две песме*, за војну банду,
» LXX, *Народна игра*, за војну банду,
» » *Марш,* за војну банду,
» LXXI, *Београдски кадрил*, за војну банду,
» LXXII. *Два кадрила,* за секстет,
» LXXIII, *Српски валцер,* за вој. банду,
» LXXIV, *Јулијина полка*, за вој. банду,
» LXXV, *Валцер од мелодија мелодраме „Милош Обилић“*, за гласовир,

Свеска LXXVI, *Wastl-potka,* за вој. банду,
» » *Carneval marsch*, за в. банду,
» LXXVII, *Мазур и полка*, за вој. банду,
» LXXVIII, *Nektar-glut-galop*, за 3 кларинета и бас,
» LXXIX, *Галоп,* за војну банду,
» LXXX, *Berg-Geister-walzer*, за секстет,
» LXXXI, *La Gitana (шпанска игра),* за војну банду,
» LXXXII, *Полонеза,* за војну банду,
» » *Валцер по старом облику,* за војну банду,
» LXXXIII, *Polonaise consertante,* за вој. банду,
» » *Галоп, две мазурке*, за вој. банду,
» » *Срп. народ. игре*, за в. банду,

B. *Разни музички комади*

» LXXXIV, *Thema con variationi*, за кларинет, рог, трубу и фагот,
» LXXXV, *Песма из опере „Don Juan“*, за малу војну банду,
» » *Немачка игра „Ländler“*, за малу војну банду,
» LXXXVI, *Песма: „Лице ми вене“*, за малу војну банду,
» » *Песма: „Збогом остај“*, за малу војну банду,

Свеска LXXXVI, *Песма: „Све што мене окружава“* за малу вој. банду,
» LXXXVII, *Српске народне мелодије*, за сектет,
» LXXXVIII, *Два кратка алегра*, за малу војну банду,
» LXXXIX, *Песма кнегиње Кате Обреновић*, за војну банду,
» » *Јеврејска песма* за в. банду
» XC, *Багатела* и *Lust-Deutsch*, за вој. банду,
» XCI, *Потпури из оп. „Belizar“*, за војну банду,
» XCII, *Одјеци из оп. „Belizar“*, за малу војну банду,
» XCIII, *Из II потпурија из оп. „Belizar“*, за малу вој. банду,
» XCIV, *Арија*, за војну банду,
» XCV, *Потпури из срп. мелодија*, за војну банду,
» XCVI, *Мелодије из оп. „Montechie Capuletti“* за вој. банду,
» » *Мелодије из оп. „Belizar“*, за војну банду,
» XCVII, *Потпури из мелодраме „Краљевић Марко и Арапин“* за малу вој. банду,
» XCVIII, *Арија из оп. „La Sonnambula“*, за војну банду,

Свеска XCIX, *Rittornello*, за војну банду,
» XCIX, Арија из оп. „La Sonnambula“, за војну банду,
» C, *Потиури из оп.* „*Montechie Capuletti*“, за секстет,
» CI, *Потиури из оп.* „*Norma*“, за војну банду,
» » „*Ја сам млада Срикиња*“, за војну банду.

Г. *Песме.*

» CII, *U premilom zraku oka*, за једно грло,
» CIII, *Браћо Срби, радујмо се,* за једно грло,
» CIV, *Луче моје, молити те нећу*, за једно грло,
» » *Ја сам млада Срикиња*, за једно грло,
» CV, *Венац брачни, венац свети*, за једно грло,
» CVI, *Боже, даруј многа љета*, за једно грло,
» » *Устај, устај, Србине,* за једно грло,
» CVII, *Свуд весело нек се ори*, за једно грло,
» CVIII, *Даворје*, (час слободе...), за једно грло,

Свеска CIX, *Зора рујна лепо свити,* за једно грло,
» CX, *Хајд у војну, Србине,* за једно грло.
» CXI, *Живео, живео, светли књаже* за једно грло,
» CXII, *Сриски цар Стефане, ти силна земље одбрано,* за једно грло.

Д. *Песме. за позоришне комаде.*

» CXIII, *Шнајдеров калфа,*
» CXIV, *Ајдук Вељко,*
» CXV, *Краљевић Марко и арапин,*
» CXVI, » » » »
» CXVII, *Сраженије на Косову пољу,*
» CXVIII, *Стефана Душана свадба,* самопеви и збор.
» CXIX, *Стефана Душана свадба,* за једно грло.
» CXX, *Смрт сри. Кнеза Михаила Обреновића III,* за једно грло.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 16. декембра 1896.

Били су чланови Председништва: М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Ст. Бошковић, Мих. Валтровић, Ј. М. Жујовић и академици: П. П. Ђорђевић, Ст. Новаковић, Ј. Туроман.

1.

Прочитано је писмо српског академског друштва „Зоре“ у Бечу, којим јавља да је вољно узети на себе старање о преносу Вукових костију у Београд, и тражи од С. К. Академије савета и помоћи у овоме подузећу.

Одлучено је захвалити „Зори“ на овоме предузећу и упутити је на споразум са пуномоћницима Академијиним у Бечу, г. академиком Љ. Стојановићем, и г. секретаром посланства А. З. Јовичићем.

2.

На молбу Југословенске Академије Знаности и Умјетности да јој се за штампање уступе писма која је П. Прерадовић писао Вуку Ст. Караџићу, одлучено је: да се ова молба препоручи Министарству Просвете и црквених послова у чијој је својини Вукова заоставшина.

3.

Са захвалношћу су примљене преко Министарства просвете и црквених послова три свеске *Annales de la Faculté des sciences de Marseille.*

4.

Молба г. Милоша Милосављевића, да му се повиси досуђени хонорар за биографије, није уважена.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУП 27. јануара 1897.

Били су: М. Ђ. Милићевић, Ст. Бошковић, М. Валтровић, Ј. М. Жујовић, Ст. Новаковић, Ј. Авакумовић, Љуб. Ковачевић, Dr. J. Јовановић Змај.

1.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 18. јануара 1897 год., ПБр. 1067, којим јавља да је Академији отворио кредит од 15.000 динара за 1897.

2.

Прочитано је писмо г. Министра просвете и црквених послова од 23. јануара 1897 год., ПБр. 1047, којим јавља да је из свога буџета исплатио кирију, коју је Академија за свој стан у години 1896 имала давати. Како је у прошлој години буџет Академије смањен за 5000 динара, те није могла платити кирије за стан у год. 1896, то је замољен г. Министар просвете и црквених послова да исплати ову кирију из свога буџета.

3.

Саопштено је писмо „Матице Српске“ којим спроводи Академији у својину „*Речник понајвише бачких речи, које се не налазе код Вука*“ од Новака Радоњића. Одлучено је: да се рукопис да на руковање Лексикографском Одсеку, а „Матици Српској“ да се захвали. На ово је изјавио Dr. J. Јовановић-Змај да и он има знатну збирку речи народних и да ће радо уступити Лексикографском Одсеку С. К. Академије.

4.

Са захвалношћу примљене су на дар ове књиге:

а) Од г. Мих. Стошића:
— Elminti trovati in un Ortagoriscus Mola.
— Ricerche elmintologiche.
— Il genere *Ascaris* Linné.
б) Од г. Т. Успенског:
— Извѣстія Русск.-Археол. Института въ Константинополѣ. Вып. I.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Ј. М. Жујовић.

СКУПОВИ
АКАДЕМИЈЕ ПРИРОДНИХ НАУКА

СКУП 4. марта 1896.

Били су чланови ове Академије: С. Лозанић, Љ. Клерић, Ј. М. Жујовић. Болешћу се извинио Д. Нешић. Присуствовали су г.г. М. Валтровић и Љуб. Стојановић.

1.

Приказана је садржина расправе г. Dr. Мих. Петровића професора Велике Школе: *Методе за трансформацију бесконачних редова у одређене интеграле.*

Предмет рада је проблем трансформације бесконачних редова ма које врсте у одређене интеграле. Писац даје четири разне методе за трансформације овакве врсте, које су од интереса и у чистој математичкој анализи и у њеној примени у математичкој физици.

Прва је метода основана на особинама једне интересантне трансценденте, која се

може сматрати као генерализација извесне функције, што игра улогу простога елемента у теорији двогубо-периодичних функција. Метода је примењива на Taylor-ове радове код којих је сачинилац општега члана просто- или двогубо-периодичка функција ранга, са периодом 2π, и још на друге неке редове, који се на ове могу свести.

Друга метода основана је на једној Fovrier-овој теореми и има највећу генералност од све четири изложене методе. Fovrier-ова теорема тек је у последње време тачно доказана, и показано је да, поред све велике генералности њене, функција, на коју се она примењује, мора испунити извесне услове, које ваља увек испитати пре употребе теореме. Ти су услови тачно изложени у излагању ове методе, и за случај кад су они задовољени, писац даје неколико образаца за збирове бесконачних редова помоћу Fovrier-ових интеграла.

Трећа метода нарочито је згодна за трансформације бесконачних редова и одређених интеграла, на које се наилази у математичкој физици и то у оним питањима, која се своде на интеграцију линеарних парцијалних једначина. Али права важност методе лежи у томе, што се њоме велике класе одређених интеграла могу разложити на своје *просте елементе*, факт

сличан разлагању рационалних, просто- и двогубо-периодичних функција на просте елементе. Функције, које за посматране класе одређених интеграла играју улоге простих елемената, дате су у облику бесконачних редова и остају исте за све бесконачно многе интеграле, што припадају једној и истој класи.

Интерес ствари лежи:

1. У великим рачунским олакшицама за израчунавање одређених интеграла, које су последица таког разлагања, јер се на тај начин читава класа интеграла своди на израчуњавање вредности, које једна иста трансцендента и неколико њених узастопних извода добијају, кад се променљивој даду извесне лако израчунљиве вредности.

2. У томе што се решавање извесних важних теоријских питања, која се тичу одређених интеграла, тиме може олакшати, сводећи читаву класу интеграла на једну једину. трасценденту.

Најзад, четврта метода, која је основана на употреби једнога од најпростијих одређених интеграла, даје начина да се сваки бесконачни ред, чији је општи члан рационална функција ранга, а тако исто и свака мероморфна двогубо-периодична функција, претвори у одређени интеграл у коме је

функција, што фигурише под интеграционим знаком, састављена из рационалних комбинација интеграционе променљиве и њених експоненцијалних функција. Метода је употребљива и за трансформацију извесних Taylor-ових, тригонометријских, и т.д. радова.

На предлог г. Љ. Клерића, који је овај спис прочитао, одлучено је да се штампа у Гласу С. К. Академије.

2.

J. M. Жујовић је реферисао о прилогу за Флору Херцеговине од Dr. J. Заводнија професора у Знајму.

Академија је усвојила мишљење референтово да се овај посао не може примити.

Председавао
С. М. Лозанић.

Бележио
J. M. Жујовић.

СКУП 15. априла 1896.

Били су чланови ове Академије: С. Лозанић, Љ. Клерић, J. M. Жујовић.

1.

Позвана од стране Председништва да каже своје мишљење о штампању целокупних дела Dr. J. Панчића, Академија је после дужег претреса одлучила:

а) да се за сада не може овом послу с успехом приступити;

б) да би из заосталих рукописа пок. Панчића ваљало што пре наштампати све оно што би за штампу готово било;

в) да би тога ради ваљало умолити породицу покојног Dr. J. Панчића да рукописе његове достави Академији на преглед.

Председавао
С. Лозанић.

Бележио
J. M. Жујовић.

СКУП 25. јуна 1896.

Били су чланови ове Академије и чланови Председништва г.г. М. Ђ. Милићевић, Ст. Бошковић и М. Валтровић.

1.

Академик г. Љ. Клерић држао је предавање о своме новом шестару, *Тракториографу* и о примени његовој на решење

квадратуре круга и других математичких задатака.

Академици су с пажњом саслушали предавање г. Љ. Клерића и решили да се његов писмени састав о овом предмету штампа у Гласу С. К. Академије.

Председавао
С. Лозанић.

Бележио
Ј. М. Жујовић.

СКУП 2. септембра 1896.

Били су: С. Лозанић, Љ. Клерић, Ј. М. Жујовић и академици: П. Ђорђевић, Љуб. Стојановић, Ј. Туроман, Арх. Н. Дучић, М. Ђ. Милићевић, Ђенерал Ј. Мишковић, П. Срећковић, М. Валтровић, Д. Јенко.

Академик Ј. М. Жујовић приказао је метеоролошке белешке које је водио и Академији на откуп понудио г. Милош Милосављевић, пензионер, а које су већ једном разматране у Академији природних наука.

Академија је остала при својој ранијој одлуци, да се ова понуда не може примити.

Председавао
С. Лозанић.

Бележио
Ј. М. Жујовић.

СКУП 30. септембра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, С. Лозанић, Љуб. Клерић, Арх. Н. Дучић, Dr. J. Туроман, Dr. J. Цвијић и Љуб. Стојановић. — Академик J. M. Жујовић оправдао је свој изостанак неодложним пословима у Вел. Школи.

1.

Г. Dr. J. Цвијић саопштава резултате својих проматрања на Рили, о језерима, снежаницима и траговима глечерским. Одлучено: да се штампа у *Гласу* првог разреда.

2.

Г. С. Лозанић саопштава свој и г. М. З. Јовичића рад *Електролиза соли и база поред амонијака*. Одлучено: да се штампа у *Гласу* првог разреда.

Председавао
С. М. Лозанић.

СКУП 18. фебруара 1897.

Били су: Дим. Нешић, J. M. Жујовић, С. Лозанић.

1.

Дим. Нешић приказао је расправу г. Dr. Михаила Петровића *О карактеристичним кривим линијама диференцијалних једначина првог реда.*

Одлучено је: да се штампа у *Гласу.*

2.

С. Лозанић приказао је расправу г. М. Јовичића *О особинама неких до сад непознатих арстенастих једињења.*

Одлучено је: да се штампа у *Гласу.*

3.

Ј. М. Жујовић приказао је две минералошке расправе г. Саве Урошевића, прво *О оптичким особинама и класификацији авалита, милошина и александролита* а затим *Нов начин ближњења биотита.*

Одлучено је: да се обе расправе штампају у *Гласу.*

4.

Довршено је разматрање Панчићевих списа и бележака, па је одлучено: да би се у издањима Академије могли наштампати *Ботаничар у пољу* и *Првенац Балканског Полуострва* ако би их стручњаци средили и попунили.

Председавао
С. Лозанић.

Бележио
Ј. М. Жујовић.

СКУПОВИ
АКАДЕМИЈЕ ФИЛОСОФСКИХ НАУКА

СКУП 3. јуна 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, академици: П. Ђорђевић и Љ. Стојановић, Н. Дучић, П. Срећковић, Ј. Мишковић и С. Лозанић.

1.

Г. С. Тројановић шаље Академији свој спис *Старинска српска јела и пића*. Одлучено да се умоле да спис прегледају г.г. Ст. Новаковић и М. Ђ. Милићевић.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 10. јуна 1896.

Били су: М. Ђ. Милићевић, Св. Вуловић, П. Ђорђевић, Љ. Стојановић, Н. Дучић, С. Лозанић, Ст. Бошковић.

1.

Г. М. Ђ. Милићевић реферише о спису г. Симе Тројановића *Старинска српска јела и пића* и мисли да је спис такав да вреди да уђе као друга књига Етнографског Зборника. То исто мишљење изјавио је и г. Ст. Новаковић писмом упућеним председнику.

Одлучено да се спис г. Симе Тројановића штампа као друга књига Етнографског Зборника.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 16. декембра 1896.

Били су чланови ове Академије: П. П. Ђорђевић, Ст. Новаковић, Ј. Туроман и академици: С. Лозанић, М. Ђ. Милићевић, Ј. М. Жујовић и М. Валтровић.

1.

Г. П. Ђорђевић говорио је о предлогу белгијске владе да и Србија прихвати библиографску класификацију на основу десетне системе. Академија је одлучила одго-

ворити нашој влади: да би добро било причекати док се предложена библиографска система још боље не разради.

2.

Г. П. Ђорђевић реферисао је о двема збиркама песама народних из Босне и о једној из Дубровника, што су послате Академији. Одлучено је: да се упуте редакцији Етнографског Зборника.

Председавао
Ст. Новаковић.

Бележио
Ј. М. Жујовић

СКУПОВИ
АКАДЕМИЈЕ ДРУШТВЕНИХ НАУКА

СКУП 18. марта 1896.

Били су: М. Ђ. Милићевић, Ст. Бошковић, Арх. Н. Дучић, Јов. Ристић, Јов. Мишковић, Љуб. Стојановић.

1.

Г. М. Ђ. Милићевић подноси г. Милоша Милосављевића десет комада грађе за новију историју српску првог устанка и нуди да те Академија откупи. Одлучено је да се да на оцену генералу г. Јов. Мишковићу.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 15. априла 1896.

Били су чланови ове Академије: г.г. Ст. Бошковић, Љ. Ковачевић, М. Ђ. Милиће-

вић, Ј. Мишковић, П. Срећковић и академици: г.г. Ј. М. Жујовић, Љ. Клерић, С. Лозанић, П. П. Ђорђевић, Ст. Новаковић, Љуб. Стојановић, Ј. Туроман, М. Бан, М. Валтровић, Д. Јенко, Dr. М. Јовановић. — Академик г. Архимандрит Н. Дучић није могао доћи због болести.

1.

Академик г. генерал Јован Мишковић реферисао је о *Прилозима за новију српску историју* од Милоша Милосављевића.

Усвојивши мишљење г. референта, Академија је одлучила:

1) да се за овај спис понуди писцу *сто* динара;

2) да се штампа са другим сличним списима као грађа, пошто се поправи према напоменама г. референта.

2.

Секретар Академије друштвених наука, г. Ст. Бошковић саопшти понуду да г. Паун М. Спасић, предавач у Пироту, преведе на српски Швикерово дело *Politische Geschichte der Serben in Ungarn* (1881.), пошто би га аутор прерадио тако да српско издање буде као ново. На питање преводиоца да ли би Српска Краљевска Акаде-

мија могла да прими као своје то друго оригинално, допуњено и поправљено издање на српском језику, Академија је једногласно одлучила — да овакав посао не спада у њен делокруг.

2.

Са захвалношћу је примљено на дар ново дело Академика г. Јована Ристића *Дипломатска историја Србије за време српских ратова за ослобођење и независност 1875—1878. Прва књига. Први рат.* 1896.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар
Ј. М. Жујовић.

СКУП 3. јуна 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, академици: арх. Н. Дучић, Ј. Мишковић, П. Срећковић, П. Ђорђевић, Љ. Стојановић, С. Лозанић.

1.

Председник јавља да је г. М. Драговић послао прилоге за историју Црне Горе и Боке Которске почетком XIX века. Одлу-

чено да се да на преглед г. арх. Н. Дучићу.

2.

Г. Андра Кумануди шаље Академији свој спис „Словенске (српске) речи у грчком језику“. Одлучено да се умоли г. К. Ј. Јиречек да прегледа.

3.

Г. Љ. Ковачевић моли да се одреде друга лица за преглед рукописа пок. Стевана Книћанина, пошто он и М. Гарашанин не могу то извршити. Одлучено да се умоли г. Јов. Мишковић, да то прегледа.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 16. септембра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, Ст. Бошковић, Арх. Н. Дучић, П. Срећковић, Ђенерал Ј. Мишковић, Љуб. Јовановић; С. Лозанић, Ј. Жујовић и Љуб. Стојановић.

1.

Кнез Лујо Војиновић шаље Академији свој спис „Дубровник и Османско царство“. Одлучено: да се дâ на реферат г.г. Н. Дучићу и Љуб. Јовановићу.

2.

Г. Љуб. Јовановић реферише о спису Јастребовљеву и излаже важност његову. Академија одлучује: да се рукопис прима, да се госпођа Нина Александровна извести и да јој се захвали, а за препис тих рукописа нека Председништво одлучи да се исплати г. П. Протићу.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 7. октобра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић и академици: Ј. Ристић, Ст. Бошковић, Ј. Авакумовић, П. Срећковић, Арх. Н. Дучић, Ј. Мишковић, С. Лозанић, Ј. М. Жујовић, Љ. Јовановић, Ј. Туроман и Љуб. Стојановић.

1.

Г. М. Ђ. Милићевић износи рад г. М. Милосављевића: дванаест биографија вођа из српског устанка. Одлучено да се умоли г. Мишковић да то прегледа.

2.

Г. Арх. Н. Дучић реферише о списима г. М. Драговића, о подацима за историју Црне Горе и Боке почетком овога века, и препоручује да се штампају у Споменику. Тако је и одлучено.

3.

Секретар прочита реферат г. К. Ј. Јиречка о спису г. А. Куманудиа, о словенским речима у Грчкој, и мишљења је да се ова радња не може примити за штампу. Одлучено: да се рукопис врати писцу.

4.

Г.г. Арх. Н. Дучић и Љ. Јовановић реферишу о спису Др. Луја Војиновића „Дубровник и Османско царство, I дио“ и мишљења су да се може штампати. Одлучено: да се штампа као засебно издање.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

Секретар,
Љуб. Стојановић.

СКУП 11. новембра 1896.

Били су: председник М. Ђ. Милићевић, Јов. Ристић, Арх. Н. Дучић, Ђен. Јов. Мишковић, С. Лозанић, Јов. Туроман.

1.

Г. Ђен. Ј. Мишковић реферисао је о биографијама деветорице знатних људи из српског устанка, које је Академији послао г. Милош Милосављевић. Одлучено: да се откупе са сто (100) динара.

2.

Г. Ђен. Ј. Мишковић приложио је фотографске снимке из манастира Хилендара.

Председник Академије,
М. Ђ. Милићевић.

V

ИЗВЕШТАЈ

О СТАЊУ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ

1896.

СТАЊЕ НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ

при крају 1896 год.

Народном Библиотеком служило се у 1896. години 670 лица, од којих су били:

1. Ђаци (Велике Школе, из виших раз. гимн. и реалке) . . НЗ. Број ђака узет је према картама за 1895|6. школ. год. .	313
2. Наставници (професори, супленти, предавачи, учитељи) .	118
3. Свештена лица	15
4. Официри и други људи војничке струке	21
5. Чиновници раз. министарстава и држав. канцеларија . . .	79
6. Пенсионари, лекари, апотекари, адвокати	48
7. Грађани и грађанке	47
8. Странци	29
Свега . .	670

Књиге које су та лица читала по својо садржини могу се поделити:

1. Научног садржаја било је . .	5650
2. Забавног » » » . .	4612
3. Часописа (разне садржине) . .	412
Свега . .	10.682

По језицима те су књиге биле:

1. На језику српском	5020
2. На другим словенским или туђим језицима	5662
Свега . .	10.682

У Библиотеку долазе да читају сваки дан, зими по 25—30 лица, лети по 15—20 лица.

Читаоцима су на расположењу:

1. Један штампан каталог за српску књижевност у једној књизи.

2. Један штампан каталог у три књиге за књижевност иностранy (несловенску).

Осим тога има писан каталог на листовима удешен азбучним редом по писцима. као и други каталог писан на листовима, а удешен по струкама. Овај последњи каталог има 19 главних делова, који имају 163 свежња ситних делића.

У течају 1896 год. издато је 7332 реверса на које су се узимале из библиотеке књиге и носиле кући на читање.

Тим начином било је:

У Јануару	496	реверса	на	519	књига
„ Фебруару	412	„	„	496	„
„ Марту	316	„	„	408	„
„ Априлу	284	„	„	305	„
„ Мају	196	„	„	208	„
„ Јуну	209	„	„	316	„
„ Јулу	—	—	—	—	—
„ Августу	—	—	—	—	—
„ Септембру	1006	„	„	1913	„
„ Октобру	1219	„	„	2123	„
„ Новембру	1413	„	„	2314	„
„ Децембру	1781	„	„	2914	„
	7332	„	на	11516	књ.

Крајем 1896 г. било је у Народној Библиотеци 30.026 са 61.400 свезака и 5906 дупликата.

Старих словено-српских и других рукописа било је на крају 1896 год. 615.

Српских штампарских првина 141.

Карата географских, слика ит.д. било 969.

У току 1896 год. умножена је Народна Библиотека са 347 дела у 470 свезака и 149 дупликата тако да укупни број књиге

износи 67.306 комада. Српске Иниунабум умножене су са *60* ком.

Рукописи су умножени са 74 комада.

Карте су умножене са 3 комада.

Буџет за Народну Библиотеку има ове кредите:

1.	На плату	Библиотекара	7072·80	дин.
2.	„ „	Помоћника	5000·—	„
3.	„ „	Приправника	1500·—	„
4.	„ „	два служитеља	2000·—	„
5·	„	набавку и повез књига	8000·—	„
6.	„	канцелар. трошкове	1500·—	„
		Свега	27·072·80	дин.

Што се тиче осталих услова, у којима се налази Народна Библиотека, они се од прошле године кад је (на овом месту) извештај о њој поднесен нису ни мало поправили, него су сразмерно постали непоспешнији. Недостатак у просторијама постао је управо несносан. Нове књиге које стижу у Народну Библиотеку, трпају се у сандуке или се носе на таван. Народна Библиотека не држи корак са развитком просвета и књижевности у свету. Минималан је део од набављених књига. Па пи службени егземплари, који у смислу прописа ваља да се шаљу Народној Библио-

теци не достављају јој се уредно. У томе не чини изузетак ни Државна Штампарија. Она незнатна сума, која је Народној Библиотеци стављена на расположење на њено умножавање и попуњавање обраћа се у главном на повез књига? Крајње је време, да се за Народну Библиотеку нађу довољне просторије, (јер иначе биће она свашта пре, само не права „Народна Библиотека).

VI

ИЗВЕШТАЈ

О РАДУ У НАРОДНОМ МУЗЕЈУ 1896.

Српској Краљевској Академији

Рад прошле године 1896-те у Народноме Музеју трпео је у главноме од истих теретних прилика које су му и ранијих година правац и обим прописивале.

Рад није могао изводити се без прекидања по извесном напред одређеном плану који у свему одговара потребама Музеја с погледом на његове збирке и на његово уређење, но је морао да се креће према могућности и случајностима.

Прибирање старина, попуњавање разноврсних збирака музејских још не може да буде у нашем Музеју по утврђеном реду, јер за напред смишљена откопавања као и за утврђено и уредно куповање напред одређених ствари нема довољно средстава.

Музеј за свестрани рад свој око набављања музејских предмета нема довољно новаца, а и то мало што му је одређено, не стоји му свакад у часу потребе на расположењу; а прошле године осим свога чувара није имао никаквог другог радника.

Откопавања траже трошка и времена, а и присутност стручног лица које њима управља.

Да би се смишљено и успешно могле куповати музејске ствари и прибирати на друге начине — поклонима, заменом, снимцима — треба чешће путовати те обилазити места где има таквих ствари и ступити у везу с лицима која долазе у додир с изворима за старине.

А за унутарње уређење Музеја, за стручно и научно распоређивање његових збирака, за изучавање и описивање истих као и за састављање каталога опет треба пуне, предане и неиспрекидане снаге.

Једини радник сад у Музеју, чувар његов, одговарао је свим тим разним потраживањима колико је год могао поред још других својих дужности и обавеза.

Помоћник који му је био дат пре две године, отишао је допуштењем више власти, свога стручног усавршавања ради у Берлин, где посећује универзитет и музеје.

При таквим приликама за рад, успех не може бити тако обилат и разноврстан како би захтевао интерес Музеја; успех не може се мерити са оним у других музеја, у којима на њиховом уређењу и унапређењу раде многе стручне снаге уз велико обиље потребних средстава.

Но и ако се рад није, како би требало, кретао по напред већ утврђеном програму,

но је поглавито стојао под утицајима случајности, ипак је обухватао све врсте своје, те је Музеј у неколико и копао; од понуђених му на откуп ствари, изабрао је на првом месту оне које су за њега важније; примао је поклоне; радио је даље на свом унутарњем уређењу; послужио је својим збиркама раду наших и страних научних завода, наших и страних научењака и уметника и помагао је да се смеру и задатку музејском створе нова станишта у нас.

Сама природа завода као што је Музеј, доноси са собом да у њему рада бити мора, коме ако не може бити подстицаја и одржаја изнутра, а оно га изазивају спољне потребе и прилике. Налазе се ван музеја покретачи на рад у њему, а то су понуђачи старина и других музејских предмета, посетиоци музеја, страни музеји и научници који траже каквих података или обавештења о извесним музејским стварима.

Но такав, спољним случајним приликама изазвани рад није прави и здрави рад Музеја, јер овај треба поглавито да обухвата његово унутарње уређивање и попуњавање; у опште његово унутарње јачање и утврђивање, те да му диже важност и корист као значајног културног завода.

Хтео не хтео, могао не могао, наш се Музеј мора кретати; а он се отима колико му допуштају прилике и снаге.

После овог обележја општег стања и расположења музеја, прелазим на ређање радова у њему.

Најстарије старине које је Музеј прошле године из наше отаџбине добавио, из римског су доба.

Старине су те: два римска надгробна камена из Ропочева; већи камени чанкасти суд из Врање; римски сребрни новци нађени у северо-источном крају Србије; неколико бакрених римских новаца и четири ситна резана камена — четири геме.

Један од два надгробна камена, и то онај на коме се чита да је Аурелији Прокли подигао Аурелије Виктор војник, ископао је, марта месеца прошле године тежак један на њиви својој у Ропочеву. Други је камен пре више година ископан из темеља старог начелства у Сопоту и казује о себи да га је сину Марку Теолесту поставила мати његова.

Оба камена јамачно су амо пренесена из Космаја; јер других трагова негдашњег римског живота нема ни у Ропочеву ни у Сопоту.

Камени чанкасти суд који је некад служио као хаван, добио је Музеј на дар од

Начелства округа врањског. Нашао га је пре више година чобанин један раскопавајући из љубопитства неке зидине изнад манастира св. Илије а на утрини званој Градиште. Ту је другом приликом ископао и бакрени римски новац кован у Вимпинацијуму који се сад такође налази у Музеју.

Сребрни римски новци који су Музеју на откуп нуђени из Неготина, осим њих неколико који су консуларски, носе ликове императора и императорица из I. и II. века по Христу, у низу од сто година, почињући Веспасијаном а завршујући Луцијем Вером.

Из Неготина купио је Музеј и малу дугуљасту гему — пасту — на којој је урезана мала птица а изнад ње војничка глава, која кад се изврнута погледа, такође представља птицу.

На другој малој геми која је купљена са једном трећом у Београду, а о којима се не зна где су нађене, урезана је позната група Амора и Психе, који се грле и љубе; а на трећој види се Амор с бичем на хипокампу, морском коњу.

У Великом Градишту нађена је четврта и највећа гема коју је Музеј купио. Утврђена је у сад преломљени гвоздени прстен. На њој је урезан римски војник у пуној опреми, коме с лева приступа Викторија

венцем у десници, а с десне му стоји Минерва с копљем и штитом.

Градивом је гемама сродно од црне пасте псетанце, нађено у Костоцу, које извесно као украс висило о каквој гривни или огрлици.

Из касног доба римског биће занимљива бронзана шерпења на три ноге какву је сличну Музеј набавио пре више година.

Три купљена златна новца носе ликове императора источног дела римске империје — из Византије. Највећи, по изради најлепши а по реткости најскупљи међу њима показује на лицу главу императора Констанција с натписом NCAES CONSTANTIVS а на наличју цео лик владарев као врховног старешине војске са скиптром у левој а легијонском заставом у десној. У около је натпис PRINCIPI IVVENTVTIS. Други мали новац — половина Solidus-а носи лик Јустијанов, а трећи од белога злата чанкаст је, а ковао га је Нићифор III. Вотанијат.

Музеј је купио и један сребрн новац византиског цара.

По добу кад су постале биће старије од наведених римских старина оне теракоте — мали кипови од печене земље — које су нађене близу Сереза приликом грађења жељезнице. Седам од њих које су високе по 10, 12 и 15 сантиметара представљају

седећа пастира заогрнута кабаницом с кукуљицом и свирком од трске у руци. Два друга кипа представљају свећенике, а трећи мало лежеће дете.

За своју збирку крупних новаца купио је Музеј седам сребрних талира из XVII. века, кованих на разним местима у Немачкој.

А за збирку српских новаца купљен је новац Ђурђа Смедеревца, кован у Смедереву.

Од ствари страног порекла, али које су нађене у Србији, прибавио је Музеј куповином један китњаст ланчић од гвожђа, који је судећи по печату на њему, некад био својина неког уметника. Израђен је у стилу ренесанса у ком је изведена и друга купљена старина, бурмутица од туча која на своме заклопцу носи изрезану годину 1756.

У збирку накита уврстиће се купљена игла укосница, филигрански рађена, па три сребрна мушка прстена од којих један на средини округле таблице своје носи изрезану воловску главу са звездом изнад ње, а около главе чита се врстом готских писмена изреза + VOICI VOICI VOI. Натпис почиње крстом.

Други прстен који је нађен у Космају био је извесно каквог свећеника. На дугуљастој таблици својој носи изрезане све-

титеља Константина и Јелену, а по појасу те таблице чита се између црног емаља старим српским писменима изрезано **ПИТЕ НАДИТЕ** и даље. Натпис почиње крстом.

Трећи прстен на дугуљастој таблици својој носи изрезан лик лава или пантера по хералдичком типу.

Верском побудом грађене ствари купио је Музеј ове: најпре две повеће сребрне плоче из неког јеврејског храма. На једној су поред других облика, шара и натписа искуцани ликови она два стуба који стојаху пред храмом Соломуновим. На другој плочи као да је хтео да се представи седмокраки светњак поред шара и натписа.

За тим је Музеј набавио сребрну, звездастог облика икону за расклапање о ланцу, са веома лепим светогорским дрворезом.

Трећа црквена купљена старина је повећи, а невешто израђени печат монастира Моштанице од године 1670. На печату је лик Архангела Михаила, око њега натпис и година а на горњој страни плоче његове чита се урезано име „Винокентиа“, јамачно негдашњег притежаоца или чувара печата.

Као четврта старина која у вези с вером стоји да споменем повеће од туча кандило у стилу исквареног ренесанса.

У коло одличнијих радова морају се бројати она два мала дрвена ковчежића за чување накита и других цењених ствари. који су грађени у Старој Србији и од којих је један сасвим обложен плочицама од седефа, а други је крашен у дрво упуштеним седефним плочицама разног облика; крашен је интарсијом.

Овако је укусно крашен и мали златарски орман од дрвета, са многим већим и мањим, јавним и скривеним фијокама у којима су златари чували ситније алатљике бисер и камење и друго градиво од вредности. И тај је орман купљен из Старе Србије.

Не само као ствари које су сад изашле из употребе у нас, те заслужују да се чувају спомена ради, но и по својој занатској изради занимљива су три купљена калемдана. Највећи међу њима посребрен је, други је од туча и шаран урезаним шарама, а трећи, најлепши и најзанимљивији крашен је ружицама и лишћем које је напуњено белим и црним саватом, емаљем.

Свака од купљених седам пушака има својих особина које леже у облику, у врсти шара и начину како су исте израђене. Оне су или резане у самом гвожђу цеви и кундака или су цеви и кундаци крашени златном интарсијом, филиграмом или на други

који начин. Пушке су из италијанских и турских радионица.

Међу петорим купљеним пиштољима који су исто тако разни по облику и по изради налазе се и два сребром окована пиштоља војводе попа Луке Лазаревића. Уз њих је купљена и сребрна паласка његова.

За сад Музеј старијег оружја за пуцање барутом нема од оног бронзаног шездесет и шест сантиметра дугачког топића, који је ископан на Врачару. Отворен је с обе стране и по облику своме може бити из XV. века.

За музејску збирку сабаља купљене су три турске сабље од којих две носе златне натписе и шаре; једна је у сребром окованим канијама; даље је купљена простија сабља у ножницама окованим бакром и у гвозденим канијама сабља кнеза Александра Карађорђевића.

За збирку ситнијег сечива купљен је подужи узани нож са златним турским натписом и сребром окованим канијама; даље мали белокорац — ханџар — у жутим шараним канијама које су искићене камењем, и стари много употребљени нож са држаљем од туча у облику шарене козје ноге.

У прибор ратнички иду још два гвоздена шиљка са мотака за заставе од којих је један нађен у Врчину; даље једна сребрна

паласка и две фишеклије од коже с мазалицом.

Овде приличи споменути и купљену коњску опрему од коже са сребрном шареном јабуком и сребрним плочицама и рojтама. Красила је коњу врат и прса.

У Музеј су куповином дошла и два сребрна венца које је познати покојни члан нашег Народног Позоришта Тоша Јовановић добио приликом своје двадесетпетогодишњице од Белико Бечкеречана као од суграђана места у ком се родио, и од својих другова, чланова Народног Позоришта у Београду.

Исто је тако у Музеј дошао венац госпође Јулке Јовановићке, чланице Народног Позоришта нашег, који је 1887. добила од својих другова и другарица у спомен своје двадесетпетогодишњице.

Додирнувши поље уметности да наведем овде да је Музеј купио и два сликарска рада.

Најпре мали лик неког црквеног старешине од руке сликара Бакаловића. Слика је рађена 1838. у Шапцу.

За тим повећу икону Св. Ђорђа, рађену руком сликара Нове Радонића, који уметник до сад још није био заступљен у Музеју каквим радом.

Као и ранијих година већ, Музеј је прошле године радо куповао предмете етнографске врсте из српских крајева. Једно с тога што су од велике вредности као културно градиво, а друго што се сваким даном више губе, јер за даљу производњу њихову нестају прилике уз то што их према новим потребама и приликама живота страни производи потискују. Прошле године било је Музеју могуће купити неколико пешкира, неколико комада одела и збирку разног бакреног и калајног посуђа.

У пешкирима купљено их је седамнаест комада — који су везени свилом и златом, и у оделу — купљено је јелече везено жутом и белом свилом, и купљене су четири дуже женске хаљине од црвене кадифе, црвене и модре чохе, златом и сребром везене — у тим пешкирима и у том оделу прибрао је Музеј цењеног градива за будућег српског етнографа, за свестраног изучаваоца српског народног умења и рада, народног укуса и уметничког осећаја.

Музеју спада и даље у дужност постарати се о живом прибирању етнографских предмета из српских крајева. Остале старине у Музеју тичу се других, некад у данашњој српској земљи настањених народа. У етнографским збиркама српски на-

род види себе и учи се познавати на своју корист.

Нове животне прилике потискују из домова у Музеје и ону врсту бакреног и калајног посуђа које је Музеј прошле године прибрао као многострано културно градиво за будућег српског етнографа. На посуђу томе од вредности је облик — форма, орнаменат и техника — израда.

Купљене су две велике орнаментисане софре од бакра. Једна од њих крашена саватом — емаљем као и они судови — шест санова и један чорбалук — који уз њу иду.

Од бакра су даље набављена тридесет и четири комада разног посуђа за сто и за кухињу као и шест ибрика разне величине и разног облика.

И збирку калајног посуђа основао је прошле године Музеј купивши две чутуре, осам тањира и четири веће и мање чиније. Калајно посуђе носи жиг једне западне фабрике.

У етнографско градиво занимљиво са више страна иде и оно двадесет и једно шарено ускршње јаје, којим је Музеј ранију збирку тога градива за народну орнаментику мало допунио.

Ово су довде све куповине учињене прошле године које је требало поименце споменути и боље обележити.

Још је купио Музеј на белој свили штампани нацрт иконостаса у грчкој цркви у Бечу; на белој свили штампан грб и објаву смрти карлштадског православног епископа Сергија Каћанског године 1859 и две старе турске банке од год. 1877.

Најзад је Музеј бригу водио и о попуњавању своје стручне библиотеке по могућности и имао је прилике антикварским путем набавити малу збирку старих бакрореза који садрже ликове личности, слике места и догађаја из наше историске прошлости.

И *поклонима* који су у току прошле године чињени Музеју, попуњене су неке врсте збирака његових опазно. На првом се месту то може рећи по стварној вредности поклона, о збирци слика.

Збирка металног посуђа улепшана је поклоном Његовог Величанства Краља Александра. То је бакрени па позлаћени ибрик који је богато украшен искуцаним цветовима. Набављен је из Скопља.

Збирку црквених старина умножило је Његово Високопреосвештенство Господин Митрополит Михаило са двадесет и четири

старе плаштанице, занимљиве по цртежу и изради.

За збирку златних византиских новаца поклонио је госп. Јово Стефановић, бележник из Котара новце императора Хонорија, Лава и Василија Македонца. Уз то и занимљив комад од 5 франака кован за време опсаде Котора Французима и један крупни флорентиски новац из XVII. века.

У збирку накита ушао је поклоном један сребрн мушки и један женски од туча прстен. У збирку оружја гвозден један нацак нађен у селу Трпезама близу „Праведног гроба“ у срезу косаничком; даље мали буздован од бронзе и гвоздени шиљак са мотке за заставу.

Лепо је очуван поклон онај дубљи стаклени чанак из једног римског гроба у селу Брестовику на Дунаву ниже Гроцке, где је цре две године ископана доста велика и у распореду своме лепо архитектонски изведена римска гробница.

На поклон добио је Музеј осам разних писама приватне садржине која се тичу Кнеза Милоша. Нађена су пре више година на тавану једне старе трговачке куће у Земуну заједно са једним малим оловним печатом на ком су око двоглавог орла размештена писмена М О Н К.

На поклон је даље добио Музеј лаворов венац с тракама подарен Ђенералу Хорватовићу о погребу његову, и два фотографска снимка једне Кошутове сабље.

У збирку портрета поклонио је општински суд вароши Шапца лик Јелене жене Карађорђеве, а госпођа Лешјанка лик Јакова Живановића, који је лик занимљив због униформе тог познатог званичника.

Прошле године сетио се Музеја и познати пријатељ његов госп. Бертолд Липај, сликар у Бечу, који је ранијим поклонима својим нашој збирци слика знатно подигао историско-уметничку вредност. Најпре је сам собом Музеју поклонио леп рад познатог сликара Рибере у оквиру, а за тим је Музеју нашао нове пријатеље од којих је један на поклон послао стари велики, сликама крашени ћилим за на зид — гоблен — и једну стару златом кићену одежду западне цркве. Други је пак нови дародавац Музеју послао три слике у оквиру. Једна и то најмања, представља развалине града једног на брегу; друга већа представља Спаситеља у Храму међу зналцима закона, а трећа киту камелија у стакленом суду.

Осим довде изложеног рада око прибирања музејских ствари куповањем и поклонима, који је рад у главноме покренут

с поља понуђачима и поклањачима, Музеј је имао и други по своме извору споља сродни али по своме смеру различит рад који се састајао у чињењу услуга по научној потреби.

Тако је једном стручњаку изучаваоцу старих шлемова у Берлину, који о том делу војничке опреме спрема нарочито дело, послао фотографске снимке свију својих шлемова и масака.

Исто је тако бечком једном научењаку старинару, послао на употребу клишеје са занимљивог преисториског земљаног кипа из Кличевца.

За немачког једног професора нумизматичара који израђује јелинску нумизматику за велики нумизматички зборник који издаје Берлинска Академија, слао је Музеј отиске од црвеног воска са више ретких јелинских новаца.

Једном научењаку у Загребу дао је Музеј неке тражене податке о себи.

Управнику Народног Музеја у Софији давао је обавештења о неким старим српским златним новцима који су софиском Музеју нуђени били на откуп.

Царском кабинету за антике и медаље у Бечу, послао је био Музеј неке своје старине из доцнијег римског доба на про-

учавање и на сравњивање са тамошњим сличним старинама.

Извесним фотографским снимцима чињена је услуга и пештанском музеју.

Уступањем своје целе збирке одела и других ствари које су некад биле Кнеза Милоша, Кнеза Михаила и других чланова Светле Породице Обреновића, музеј је с пристанком госп. Министра Просвете допринео оснивању Породичног Музеја при Краљевском Двору.

По жељи Његовог Височанства Кнеза Црногорског Николе, а по пристанку госп. Министра Просвете, Музеј је наш из своје збирке старих српских новаца одвојио извесан број као зачетак српској нумизматичкој збирци у *Кнежевом Музеју на Цетињу*.

Саветом и суделовањем у грађењу правила као и давањем разних упутстава, учествовао је Народни Музеј у оснивању Музеја при гимназији пожаревачкој. коме ће бити задатак да потребну пажњу поклони очувању и прибирању старина из Костоца и околине. Музеј тај стоји под управом гимназије а новчану помоћ добија од пожаревачке општине.

Из збирке слика изазвали су поједини радови старијих италијанских уметника неке наше уметничке снаге да их за себе пресликају.

И друге врсте предмети послужили су неким нашим уметницима као обрасци при радовима њиховим.

У Ропочево и Сопот где је ископано римско надгробно камење с натписима, одлазио је чувар Музеја сам те разгледао место где је камење нађено, а и околину у којој има остатака од темеља некадашњих већих и мањих зграда али не из римског времена.

Ради очувања оне веома занимљиве и по кроју своме ређе римске гробнице у Брестовику испод Гроцке, чувар Музеја поновно се обраћао дотичној вишој власти с молбом за наредбу да се над гробницом подигне заклон од греда и дасака и да се притежаоцу земљишта на којем лежи гробница даје нека мала новчана накнада и награда, да би гробницу у интересу науке чувао од квара и пропадања.

Музеју је понуђена била на откуп приватна једна збирка из Аустрије у којој је имало више од тридесет већих и мањих старина металних, коштаних, стаклених и земљаних и више од четири стотине комада разног новца и медаља од злата, сребра и бакра. Старине и новци из ове збирке били су из разног времена и били су рад разних народа. Чувар је збирку прегледао и оценио, но пошто понуђач не хтеде при-

стати да музеју уступи само оно што Музеј у својим збиркама старина, новаца и медаља нема, то је збирка враћена.

То је у главнијим потезима важнији с поља изазвани рад у Народном Музеју прошле године.

Било је у њему и рада који потиче из унутрашњости његове, из његове природе и живота његова, било је рада око његовог унутарњег уређења и спремања да својим стручно описаним и изложеним збиркама буде што пре живи и корисни члан у колу завода за образовање.

Такав је пак рад сам по себи и у најповољнијим по њега приликама спор, јер тражи обазривости и времена; тражи смишљености и искуства како при оцењивању и описивању, тако и при распоређивању, излагању музејских предмета за гледање и изучавање.

Та спорност прелази у засталост и непокретност кад за живи рад нема правих и потребних услова.

А таквих услова једва је било прошле године у Народном Музеју.

Музеј није располагао првим и најпотребнијим средством за своје уређење, није располагао потребним му новцем.

Новац који му годишње према одредби државног буџета припада — лане је тога

било 6000 динара, а неких ранијих година само по 4000 динара — једва је довољан за текуће издатке око набављања старина, око огрева, осветлења, канцелариских и других потреба које се тичу одржавања чистоте у зградама музејским и око њих. Покушавано је да се из ти скромних сума набавља и намештај за излагање музејских предмета, да се набаве стаклени ормани, столови и друге спреме, али би набављање намештаја из тако плитких извора за двадесет музејских соба отегло се у недоглед.

С тога је музеј већ године 1894. тадашњем Господину Министру Просвете представио и изложио био потребу да му се за унутарње уређење његово одреди једна повећа сума.

И фебруара месеца 1896. године, дакле пре годину дана Господин Министар Просвете Народном Музеју за његово унутарње уређење издејствује новчану помоћ од тридесет и шест хиљада динара.

Али и та помоћ у мало што не остаде само обећање Музеју, јер Музеј дотле није могао добити новца док се није чула жеља Његовог Величанства Краља Александра да се Музеј колико могуће буде спреми до доласка Његовог Височанства Кнеза Црногорског Николе.

Његово Величанство дошло је било лично у Музеј да би сазнало стање и изглед његов.

И тако првих дана месеца маја отпочне се уређивањем Музеја за дочек Високог Краљевског Госта, по добитку суме од 5000 динара, колико је Музеј за то своје спремање био тражио.

Жеља Његовог Величанства Краља, ради које је дана 18-га априла изволео био разгледати стање Музеја, била је да Музеј буде спремљен већ за посету Његовог Височанства Кнеза Бугарског.

Али за извршење ове високе жеље није имало довољно времена; јер је требало најпре све предмете који би се изложили ослободити својих завијутака, у којима леже од пресељења у ове зграде године 1892, и ваљало је позвати столара, тапетара, стаклара, фарбара и друге занатлије потребне за израду намештаја и осталога што музејско уређење потребује.

За време од пет недеља извело се по цртежима и упутствима чуваревим све што се данас још у Музеју сређенога види.

У великој згради Музеја повешане су на горњем спрату хрнолошки и по галериским прописима слике у шест соба и у предсобљу.

У малој згради, која је поглавито намењена српским старинама разне врсте, размештене су на доњем спрату у трима собама етнографски предмети: тканине, одело, везови, разни накит, разно посуђе и збирка старих српских новаца.

На горњем спрату исте зграде употребљени су ходник и три собе за излагање српских историских старина; а те су: ликови српских владара, војвода, научењака и других заслужника; заставе, оружје разне врсте и други предмети од културне и историске вредности.

Осим тога овде су у два већа стаклена ормана изложени одабрани примерци из музејских збирака предмета преисториских, јелинских, римских, даље црквених и етнографсих.

Предмети који су изнесени у овим орманима требали су само да покажу од којих врста старина има у нашем Музеју. Њихово излагање ту само је привремено; право ће им место бити у оним орманима и столовима за излагање који ће још градити се за просторије доњег спрата велике зграде, где ће бити изложене старине преисториске, јелинске, римске и друге разних народа.

Овако за кратко време спремљени и изведени распоред музејских збирака могао

је и требао је бити почетак правом непрекидном и уредном раду око даљег унутарњег уређења. да није одмах после високе посете опет пресахнуо извор за новчана средства.

Без ти средстава рад се у Музеју морао ограничити на текуће послове, на грађење спискова и на спремање цртежа за повољније новчане прилике, за које има изгледа да ће наступити у току ове године, јер је Музеј последњих дана прошле године чинио кораке за осигурање и редовно примање према потреби оне суме која му је за уређење своје одређена.

При таквим изгледима предстоји Музеју да за малу зграду даде начинити још потребне ормане, столове и оквире, да би се сви изложени предмети могли ставити под стакло те тако сачувати од прашине и од квара који им посетиоци обично наносе дирајући их прстима.

Даље му предстоји да доврши спрему своје галерија у већој згради и да за њен доњи спрат у ком су све собе још без намештаја, спреми разне ормане и столове према опробаним обрасцима добављеним из страних музеја.

Уз ове крупније спреме иду још многе и многе друге ситније које се тичу самог удесног и зналачког намештања старина

по орманима, њиховог обележја бројем и описом.

Сви ти разноврсни крупнији и ситнији послови који обухватају само излагање предмета као и они претходни око одређивања и описивања предмета, очекују неизбежно труд и суделовање садашњег чувара; морају проћи кроз његове руке и испред његових очију. Помоћника, који би у обрађивању ма које врсте старина нешто самосталан бити могао, себи за сада наћи не може.

Музеј је наскоро после пресељења 1892. године у садашње зграде тражио два помоћника од којих би се један имао спремати за руковање класичким и модерним старинама и предметима умѐтничким, сликарским и скулптурским; а други би имао да се бави старинама српским, историским, уметничким, етнографским и другим на основу познавања старина славенских и византиских.

Тек јануара 1895. Музеј доби једног помоћника у лицу госп. Милоја М. Васића, професора II. београдске гимназије коме је најпре требало да се неколико месеци читањем спреми за успешно прегледање и уређивање збирке римских новаца. Толико би му претходно спремање требало и за разумевање других врста збирака. Зато је

по савету моме г. Васић ради свога образовања отишао у Берлин где на университету слуша предавања из Археологије а у музејима налази практичнога обавештења и утврђења слушанога.

Музеју при садашњем уређивању његовом не могу користити прости писари или зналци ког туђег језика само без познавања ствари. Музеју требају помоћници који су око своје дотерали и утанчили цртањем и многим гледањем уметничких радова, који имају појма о уметностима, који познају и умеју разликовати епохе људског развитка, обележене разним крупнијим и ситнијим споменицима, који разуму разне технике изведене на предметима металним, земљаним, тканим, везеним и на друге начине изведеним. Музеју зато требају људи који ће старину какву умети узети у руке, погледати је и схватити како треба, умети је одредити и ставити на оно место које јој доликује по добу и значењу њеном.

Чувару Музеја заиста не би било од користи и неби му посао ускорило но успорило, кад би уз уређивање имао и да васпитава помоћнике своје стојећи им вазда за леђима и прегледајући и поправљајући им сваки рад.

Што уређење Музеја поглавито задржава то је оскудица у правилном притицању новчане помоћи. Да је ове имало свакад у потребно време, сав би досадашњи рад у Музеју и при данашњим снагама његовим много јаче коракнуо био у напред.

А што још нису набављени сви потребни ормани, столови и друге спреме за излагање, што зато данас једне старине још леже неразвијене, а друге леже само привремено изложене то је узрок што се данас још не могу да заврше спискови.

На штампање спискова моћи ће се помишљати тек онда кад свака ствар коначно добила буде своје одређено место и свој одређени број.

Они простори Музеја који се напред наведеним поводом од чести сређени, отворени су за оне поједине посетиоце или у групама који се сами јаве за гледање музејских збирака. Посетилаца имало је прошле године из престонице наше, из унутрашњости а и са стране, од куда је било и по којег већег и познатијег стручњака и зналца.

Посети велике публике простори се Музеја зато још не могу отворити, што у Музеју још нису изведене све предохране за чување старина од квара прашином, влагом, дирањем и пипањем и од нестајања.

Најпре нема у Музеју довољног надзора по собама, јер Музеј и то већ с натезањем држи само два послужитеља; даље многе су старине због оскудице у потребним орманима и столовима слободно изложене; а велика и главна сметња широкој слободној посети још и та је, што патоси музејски још нису тако спремљени да не буду легло за главног непријатеља музејским збиркама, прашини и влази.

Док се год патоси не удесе као по страним музејима, где им нарочита пажња поклања, дотле се не може помишљати на јевно отварање Музеја. То отварање условљавају и друге припреме још које иду на смањивање прилика за повреду извесних музејских предмета.

У Музеју ваља да има под надзором простора за остављање посетилачких кишобрана и штапова; испред слика и скулптура ваља да има ограда која не да ближе им приступити и кварити их прстима и ноктима.

Музеј ће се у опште само онда моћи јавно отворити кад буде у њему најпре изведено све што ће му збирке сачувати од квара и повреде; кад му буде уређење у свему одговарало високом задатку његовом, кад буду како општа спољност припрема тако и појединости њихове одгова-

рале важности и вредности у њему скупљеног историског, културног и уметничког градива.

Да би се све то постигло мораће се још доста радити; да би се могло радити треба ће новаца. Без новца неће моћи бити ни потребног рада.

До сад могао је чувар Музеја у главноме да чини само оно што му управо име каже да *чува* музејске збирке — али невиђене и нечувене готово, по завијуцима, фијокама и сандуцима.

КБр. 16.
15. фебруара 1897.
у Београду

Чувар Народног Музеја
Мих. Валтровић.

VII

ИЗВЕШТАЈ

О СТАЊУ БЛАГАЈНЕ АКАДЕМИЈИНЕ

1896.

На крају 1895. године остало је у благајници Академије, и то:

1. У готовом новцу од државне помоћи и прихода Академије ·	13.893·60
2. 20 комада српских хипотекарних железничких обвезница, које су купљене за оних 10.000 динара, које је Академија од *Његовог Величанста Краља Милана* као поклон добила, по 500 · ·	10.000·—
3. 24 комада српских обвезница 5% ренте, које су Академији као залужбина пок. Николе Мариновића предате, по 500 ·	12.000·—
Свега · ·	35.893·60

У току ове године, т.ј. од 1. јануара до 31. декембра 1896 год. закључно, Српска Краљевска Академија примила је, и то:

1. Из државне благајнице на име помоћи, која јој је за ову годину одређена, по гласу дневника касе под бр. 10, 13, 15, 18, 21, 22, 25, 28, 30 и 32 · · · ·	15.000·—
2. Из државне благајнице на рачун депонованог кредита за 1894 год. по гласу дневника касе Бр. 14. · · · · · · · · · · · ·	6.000·—

3. На име својих прихода, и то на име кирије за леденицу и плац, и за продате књиге Академијске по гласу дневника касе Бр. 1, 9, 11, 17 и 27. . . . . 813·—

4. На оснивање фонда за зидање зграде Академске као прилог од г. Милана Ђ. Милићевића 1000, од г. Јована М. Жујовића 125, од г. Јована Ристића, академика, 202·50, и од задржатог 5% процента на хонораре и плату персонала Академије 816·69 динара по гласу дневника касе Бр. 2, 3, 4, 7, 12, 16, 23, 26, 31, и 33 — свега . . . . . 2.144·19

5. Од привилеговане Народне Банке на име интереса на оних 14 ком. државних обвезница 4% зајма, које припадају задужбини пок. Николе Мариновића, по гласу дневника касе под Бр. 6. 19 и 34. . . . . 733·92

6. Од привилеговане Народне Банке на име интереса на оних 20 ком. државних обвезница 4% зајма, које су купљене за новац, који је Академији Његово Величанство Краљ Милан поклонио,

по гласу дневника касе Бр. 5, 8, 20, 24, и 35 . . . . . 745·45

7. Од Управе Фондова враћена готовина Академије у 2000. с интересом у 45 дин. по гласу дневника касе Бр. 29 . . . . . 2.045·—

Свега примљено . 63,375·16

Од ове суме издато је у овој 1896 год. и то:

1. На плату председника, секретара, благајника и писара Академије по гласу 49 докумената . 5.181·60

2. На плату служитеља по гласу 1 документа . . . . . 300·—

3. На име хонорара писцима по гласу 26 докумената . . . . 12.348·05

4. На израђивање српског Академијског Речника, по гласу 7 докумената . . . . . 340·20

5. Управи фондова на руковање, а за фонд за дизање Дома за Академију, по гласу 11 докумената . . . . . 6.144·19

6. Управи фондова на руковање, а за задужбину пок. Николе Мариновића, по гласу 1 документа . . . . . 1.780·—

7. Прегледачима списа за Мариновићеву задужбину, по гласу 4 документа . . . . . 200·—

8. Управи фондова на руковање, из партије поклона Његовог Величанства Краља Милана, по гласу једног документа	1.000·—
9. Управи фондова на руковање, а за зидање гробнице Вуку Караџићу, по гласу једног документа	3.898·10
10. Фонду Јестаственичког Музеја по гласу једног документа .	3.000·—
11. Управи дома за сиротну и напуштану децу, за успомену на пок. Академика Д-ра Милана Јовановића, по гласу 1 документа .	100·—
12. На огрев и трошкове канцеларијске Академије, по гласу 38 докумената	3.237·—
13. Управи фондова дата на руковање готовина Академије, по гласу 1 документа	2.000·—
Свега издато дин.	39.539 64

Кад се ова сума одбије од горе означене примљене суме, онда остаје у каси 23.835·52 динара, и то у монети:

44 комада државних обвезница 4% зајма по 500	22.000·—
У привременим издацима . .	680·—
26 наполеондора по 20 . . .	520 —

У сребру и банкнотама . . .	630·—
У никлу и бакру	5·52
Свега дин. .	23.835·52

Најзад имамо да поменемо, да Академија има код Управе фондова на руковању:

1. Легат пок. Марије и Мијаила Миливојевића, из Крчмара, намењен на помоћ остарелим и изнемоглим српским списатељима, који легат с интересом на крају 1896 год. износи 18.617·93 динара;

2. Легат пок. Лазара Арсенијевића — Баталаке — намењен на штампање његових мемоара, који легат с интересом на крају 1896 год. износи 4.492·16 динара, и

3. Легат пок. Катарине Ивановићке, намењен на обдржавање њезине галерије слика у Народном Музеју, на крају 1896 године износи 3.910·18 динара.

1. Фебруара 1897. год.

у Београду

Контролори
Прави чланови Академије:
Архимандрит **Н. Дучић,**
Јов. Туроман.

Благајник,
Мил. Вељковић.

Опаска. Контролор г. Ђенерал Јован Мишковић како је постао војни министар, заузет многим званичним пословима није могао да се прими прегледа академиских рачуна за 1897 годину.

Архимандрит **Н. Дучић,**
Јов. Туроман.

ИЗ-

О стању појединих фондова и завештања Срп
ара 1897

Ред. број	НАИМЕНОВАЊЕ	До 1. јануара примљено дин.	п.	издато дин.	п.
1	О поклону Њег. Вел. Краља Милана по гласу партијалника Л. 3	11.919	45	340	20
2	О задужбини пок. Николе Мариновића, по гласу партијалника Л. 17.	14.263	92	200	—
3	На зидање гробнице и подизање споменика пок. Вуку Караџићу и пренос његових костију из Беча у Београд, по гласу партијалника Л. 20.	4.059	50	161	40
4	Фонд за зидање Дома за Академију, по гласу партијалника Л. 23.	6.144	19	—	—
	Свега . .	36.387	06	701	60

1. фебруара 1897 год.
у Београду,

Благајник,

Мил. Вељковић.

ВОД

ској Краљевској Академији на дан 1. јану- године.

1897 год. остало дин.	пр.	НАПОМЕНЕ	
		У 20 ком. срп. држ. обвезница 4% зајма по 500 ·	10.000·—
		У готовини · · · · · ·	579·25
11.579	25	Код Управе Фондова на руковању · · · · 1.000 =	11·579·25
		У 24 ком. срп. држ. обвезница 4% зајма по 500 ·	12.000·—
		У готовини · · · · ·	283·92
14.063	92	У обвезници Упр. Фондова · · · · · · 1.780 =	14.063·92
3.898	10	Код Управе Фондова на руковању · · · · · · ·	3.898·10
6.144	19	Сва ова сума налази се на руковању код Управе Фондова по гласу њене обвезнице.	
35.685	46		

Контролори
прави чланови Академије:

Архимандрит **Н. Дучић,**

Јов. Туроман.

VIII

НЕКРОЛОЗИ

ЈЕВРЕМ ГРУЈИЋ

У спомен почасном члану Краљевско-Српске Академије Јеврему Грујићу говорио 22. фебруара 1896. П. Срећковић.

Господо Академици!

Протичу и тону у вјечности векови вековима, док се човек појави на овоме свету, да као метеор обележи свој пут одлазка у вјечност да остави за собом дела, која није кадра избрисати вечност, нити утонути у заборавности. Лете времена. По тој фактичној заоставштини појединаца, народа и људи, судбина им изриче суд. И заиста, господо, толико чекање минуте појава човекова на овоме свету, опкољеном и урешеном безбројним и непрегледним световима, налаже сваком разумом обдареном створењу, да се побрине у путовању о својој заоставштини на овоме свету, да је и он био на овој земљи и оставио светао и добар спомен о себи.

Човек је потекао из народа. Његова радња креће се у оквиру и сфери његове браће и суграђана, у чијој се средини и појавио на позорници света. У тој средини и фотографише се слика његова и његовог рада као у хороскопу вјечности. Нема на земљи радње којом се човек не може одликовати. Нерадња је мрак и тама: она неоставља за собом трага и нерадника се лице не види на божјем свету. За радника је кратак живот, а нерадника нико и не опажа у тами!

Господо, пре неколико година, као професор В. Школе говорио сам, на овоме истом месту, беседу о *дужностима*, а данас, на истоме месту, на свечаноме скупу Краљевске Академије, говорићу о примени на практици тога начела — т.ј. Како је своје дужности разумевао и вршио покојни, почасни члан Краљевске Академије, Јеврем Грујић и као човек и као државник, за време свога кратког бављења у нашој средини и какав је, одлазећи у вечност, међу нама спомен оставио. Наравно, да ћу у најкраћим цртама изнети слику стања у ком је одрастао, и радњу нашег суграђанина — Србина, коме је чувена Свето-Андрејевска скупштина (1858.) дала акт народњег „*аризнања* и *захвалности* — како се вели у том свечаном акту — што

се *у часовима најтежим и најопаснијим, својом мудрошћу, својим постојанством и родољубљем показао у највећој мери достојан великог поверења исте скупштине*“ извршивши велики обрт у земљи. на добро српског народа, без да је проливена и једна кап братске — српске крви. Из овога се види, да је био добро познат са свога постојанства, челичности карактера, одличних способности и разумне увиђавности, јер му је иста скупштина, својим решењем од 3. декембра (1858) дала као секретару, *право објашњавајућега гласа у скупштини.*

Он је своје секретарске дужности тачно вршио и целу ствар тако руководио, да је оправдао надања скупштине, која је 11. декембра васпоставила српску народну наследну династију Обреновића, а 14. декембра изданим законом *осигурала редовно држање народне скупштине.*

Грујић је био члан акционог министарства за време ратовања с Турском, кад је задобијено *проширење границе Србије и независност државна.* То су три најважнија акта наше нове историје под владавином *ослобођавајуће народне династије Обреновића* од 1815. године, до наших дана. У сва ова три акта Јеврем Грујић имао је удела и извршио своју улогу часно, поштено и родољубиво.

Јеврем се родио 1826. г. на тромеђи ваљевског, крагујевачког и београдског округа у селу Доросави (београдског округа). Отац његов звао се Пантелија и мати Стана, од познате куће Јеремића из села Раниловића. Неће бити сувишно рећи, да су велике богиње снашле Стану, веома лепу девојку, између просидбе и венчања, и лице јој наружиле. Кад су наговарали Пантелију да је не узме, он је одговорио: „*Ако су јој богиње покварилe лице, нису јој покварилe срце*“ и венча се с њом.

Ђед Јеврема Грујића, Грујица, задружан и добар домаћин, у рату за ослобођење храбар војник, добио више рана, једно је тане носио у телу 24 године, док није само испало. Живио 90 година и оставио имућну и задружну кућу с пет синова. Домаћинство куће предузме најстарији син Пантелија. Како је био у своме месту најчувенији домаћин и кућни старешина највеће задруге у срезу после преврата 1842. г. поставе га за среског старешину, од ког се звања доцније сам одрекао и вратио својој кући.

Покојни Јеврем по свршетку основне школе прешао је у Гимназију у којој се већ учио 1842. г. За време његовог школовања у Београду, у Србији су се извршили бурни догађаји од 1839. до 1849. г.

од којих ћемо напоменути понајглавније као што су:

Борба уставобранитеља, обнародовање такозваног Турскога устава, догађаји на Трешњи. повратак Вучића у Београд, оставка и одлазак из Србије ослободиоца Кнеза Милоша, проглас књаза Милана и смрт његова, прво намесништво, доказивање да је српски Dominus directus у Цариграду; уставо-толкователна комисија, одлазак у Цариград и долазак у Београд кнеза Михаила, наметање кнезу од стране Порте — противно уставу — два кабинетска саветника, партије и поместне побуне, борба уставобранитеља с кнезом, долазак Мусаефендије, бегство уставобранитеља у град београдски под закриље Турака и т.д. Па онда, устанак лесковачки у Турској и приближавање турске војске српским границама, долазак Ћамил-паше, буна Вучићева, одлазак кнеза Михаила, и крај свега тога заврши се тиме, да на место *насљедног*. Србија добија *изборног* кнеза, кога утврди Порта под утицајем Аустрије. Устав, дакле, на место да је земљи донео *мир*, *ред*, *правду и опште добро,* донесе у земљу неред, свађу, омразу и растројство. Од насљедног Србија добије изборног кнеза. Турци у Београду заузму капије и на место сложне радње и братске љубави настану патње

браће од браће, настане владавина врачарска, појави се катанска буна, а за њом шабачки обор, точкови, у ком су времену највише пропатили људи верни и одани закону и законитом реду. Ти догађаји дубоко су запали у даровиту душу младог гимназисте и лицејца Јеврема Грујића, очеличили и закалили у њему чврстоћу, постојанство, опрезност и издржљивост сједињену с забринутошћу о будућности своје рођене отаџбине. Омаловажавање јуначки проливене српске крви творца васалне кнежевине и страни утицаји произведу у Јеврему одвратност према вођама такве радње и политике. Он је схватао, да влада на место борбе за уједињење и ослобођење свију Срба, води борбу у интересима Турске и Аустрије и за саможивне интересе појединаца такозваних „*великаша*“. Ето у каквим је приликама протекло детињство и младост Јевремова, и како је био син среског капетана, имао је прилике много што-шта више чути и видети у кући свога рођенога оца. Сви ови појави, како ћемо видети, нашли су одзива у души Јевремовој.

У том добу догоди се покрет у читавој западној Европи у име *начела народности*. *Пијемонт* покрене Италију против Аустрије, у Бечу падне Метерник, у Франкфурту на

Мајни прогласе Немци пруског краља за немачког цара, Мађари устану против Аустрије и прогласе републику под вођством Кошута, и свуда се покрену *народности* за свој самостални живот и опстанак, књаз Милош дође у Загреб, кнез Михаило у Нови-Сад, уставобранитељска владавина нађе се у опасностима са свију страна... Тек кад је добила глас, да је кнез Милош у Загребу ухапшен и опљачкан, да је кнез Михаило похитао да избавља оца, охрабри се и под предвођењем Стојана Симића у друштву с пашом и руским консулом, с великом пратњом дође у авлију ондашњег лицеја, где је оштро осуђивао кнеза Милоша и његове смерове, као цео бунтовни покрет у суседству разлажући, да је потребно притећи браћи у помоћ противу насиља мађарског... Нема сумње, да је за млађана срца најприступачније било ићи у помоћ браћи... Целу ту ситуацију у Србији осветлио је једне тавне ноћи страшни, нарочито удешени пожар „*здања код Јелена*“ и онај топовски дим и пуцњава у битци код Панчева.

Додајте овој слици још, да уставобранитељска владавина није смела сазвати народну скупштину од 1842. г., да су се уставобранитељски прваци били међусобом изпозавађали, да је стари војвода Вучић

стајао у завади с конаком, да је његова жена примала дарове од старог господара, да је Вучић био највећи противник како је он говорио: „*идења ареко баре*“, да је требало утулити сваки покрет у Србији и позавађане измирити или сложити или старог војводу Вучића скрхати, па ће се најлакше објаснити потреба сазивања Петровске скупштине у Крагујтвцу, с тим задатком, да свака нахија „*оделито изјави своје жеље*“. Многи су лицејци ишли на ту Петровску скупштину и писали нахијама жеље, у ком је броју био и Јеврем Грујић и писао изасланицима своје нахије „*народне жеље*“. Том приликом десио се овај појав: Кад се појавио Јеврем међу својим земљацима, неки почну му викати: „живио“, на што Јеврем рече: „Ја још нисам ни речи рекао и ви не знате, шта ћу ја говорити, па зашто ми вичете живио?“

По речма његовог дугогодишњег професора Бранковића, Грујић је био un homme traitable. Стари војвода бранио је и штитио лицејисте и спомагао их. У народу је Вучић имао гласа и имена. Није, дакле, никако чудо, што на Петровској скупштини Вучић остане победилац, а његови противници, међу којима је био и Книћанин, побеђени. То учини да Книћанин оде

„ареко баре“, и прослави се у бесплодном рату противу Мађара.

У том националном покрету свака народност, поред борбе за своју народност, излази на бину рада у свима народним одликама и у своме оделу, да што више утиче на осећања патриотских срдаца. У исто доба проф. гимназије Тодоровић однекуд пронађе српско одело и обуче га. Српска младеж прихвати ту идеју с одушевљењем и Јеврем Грујић био је међу првима, који га носио, па гледајући га у плавој аљини (или долами), плавим панталонама, опасаног црвеним појасом, чак млади ђачићи вајкали су се, што нису одрасли, да се и они обуку у српско одело.

Не можемо не напоменути да се у том времену вратили с наука (из Германије) два млада питомца — Коста Цукић и Димитрије Матић, и постали професорима *„Лицеума“*. Они су имали огроман утицај на лицејску младеж, разбудили и осмислили и онако јак патриотизам у српској лицејској младежи, из ког се развије народна идеја Душанове царевине, а нарочито проф. Матић, својим лекцијама развијао мисао законитости, а *„јавним правом Србије“* покаже жалосно стање Србаје, која нема осигуране ни имовне, ни личне слободе, нити спољње независности, што су почели

ондашњи лицејисти публично претресати, писати и говорити на јавним састанцима, одаклен и постане „*друштво српске младежи*“ лицејске, високо уздигне личност ослободиоца Србије и његову заставу, па је сваки сматрао за светињу: кад год је бивао у Бечу, да посјети Старог Господара, Кнеза Михаила и Вука Караџића, скупљача српских народних умотворина, које су штампане трошком Кнеза Михаила. Те су пјесме прославиле српско име по свету, а Вук Караџић у предговору једног свога дела наштампао: „*Куд би био крај српскога народа у Србији да је он имао свагда према себи правителство*“.[1])

У таким приликама склопила се „*дружина српске младежи*“ у Лицеју. На првом своме састанку избере за председника Миту Голубовића а за подпредседника Јеврема Грујића. Кад г. Голубовић оде у Германију да продужи науке изабрат је за председника Јеврем Грујић. Какав је био правац лицејске дружине, каквим је дахом дијала и какви су јој били патриотски идеали. то се види из књиге „*Невенслоге*,“ у којој су печатани радови те младежи, где блистају својим спјевовима имена: Петра Протића Сокољанина, Јована Илијћа,

---

[1]) У Ковчежићу.

Јована Ристића, Стевана Ћирића, Милована Јанковића и других. Само су двојица писали у прози: Милан А. Петронијевић: „Ослобођење Тиве и Црногорци (или Славенски воени образ) а Јеврем Грујић: „*Обзор државе*“. Због тадашње строгости цензуре, књига је штампана у Земуну (1849), а није печатано ни место где, ни година кад је штампана. Из ове књиге и овога „Обзора Државе“ најбоље се огледају патриотска осећања, каква су загревала груди „српске младежи“ лицејске и мисли, какве су кружиле у самој српској држави и као и сви недостатци „*васалне сриске кнежевине*“. Књига је угледала света после веома строге цензурске шибе.

Радови „*сриске младежи*“ нису без мана и недостатака, али су они пљенили и задобијали српска срца и надахњивали душе оним српским дахом који из њих веје, и оном безграничном љубављу према своме роду и племену!

Грујићеви појмови о држави не могу издржати сву строгост данашње научне критике, али су на своме месту позајмљене изреке највећих светских писаца. Права тежња младог лицејца јесте тежња, да се створи велика и правна српска држава. Он вели: „*Живот човечији изван државног стања наличи на живот дивљег жи-*

вотињског стања, а не на живот створења обдареног разумом и слободном вољом".[1]) Из даљег контекста види се она знатна изрека философа Аристотеља, речма Грујићевим „*човек је створење, које тежи к сдружењу*", јер је човек кадар тек у држави да се брани од „*насртаја пустаиског или од насртања другог народа*" а да се „*обезбеди у имању и у животу*" а то ће рећи, треба да је народ слободан не само „*спољашње*", него и „*унутрашње*". Бити слободан спољашње, а немати унутрашње слободе, то је толико, као кад би човек живио у „*обору на коме нема врата*" или у „*тавници на којој нема прозора*".

Изложив теорију држава, прелази на „српску државу", да „*видимо — вели — колико смо ми, — њени чланови, — своме задатку одговорили*". Бацајући поглед на старо српско краљевство и царство види се потпуно не знање своје рођене прошлости, и ако је кроз све то време наш народ био спољашње слободан, јер *како је било унутра, то ми не знамо*", што баца жалосну светлост на ондашње наше школе и учитеље.

У излагању појмова о новој српској држави одмах се види утицај новог проф.

---

[1]) Невен-Слоге. Стр. 170.

Матића. „Народ народ“ — вели он: данас (т.ј. 1849.) нити је *спољашње,* нити *унутрашње* слободан. Спољашње није, јер Турчину *арач* плаћа. Унутрашње није, јер не зна ни за каква своја права. Народ је *голо средство, које сад један, сад други за цељи своје употребљава.* Необавештен поводи се сиромах иде за оним, који га куд *повуче,* а све са *лажним обећањима,* а после приклони главу јарму самовољства, узноси га, *мацкама* се смеје, *писанама* свети, *робији* служи, *точковима* се — клања, ради што му се заповеди, доклен га други не помете да (опет) овога другог вољу врши. Тако узалудно троши снагу своју, *упропашћује себе. Наш народ своје воље нема.* По томе наша држава (боље њена воће) није свој задатак испунила“. Па хоће ли то моћи испунити они, који сравњујући *садашње бреме срамне зависности и чемерног покровитељства са пређашњим* бременом необузданог турског тиранства, говоре: „*никад боље, но данас,*“ а за *унутрашњост* држе се начела: „*По врату, па царуј!?*“ Хоће ли моћи да се претргне у народу „*подло ласкање и лудо пристајање уз онога, који га гнусније вара или ће му то израдити Вучић.....* (даље ређање избрисала цензура) па наставља: „*Да ли ће народу помоћи каква тајна дружина или*

созакљатија... Заистину ништа му такво неће помоћи, јер за поштене цели, треба употребити и поштена средства.«

Неће народу помоћи ни *ласкање,* ни *лажна обећања,* ни они пришивци, што говоре: „Цареви су нама додали!« и по којима би и данас Срби турске атове водили! *„Докленгод подобна варања буду наилазила одјека у народним грудима, неће се добити ни спољашње ослобођење, ни унутрашња* слобода, која народу само *просвета* доноси«.

За *спољашње ослобођење* вели: *„народ се мора свесним учинити свеколиког бића сриства; свестним негдашње сриске царевине и сјајне будућности своје, а зато се мора боље упознати и тешње скопчати са свима гранама славенским“.*

За *унутрашње* ослобођење треба народу објавити частно и поштено: *„шта значи за један народ живети у држави и казати му, да и он тако живи*«.

Тако обавештен наш народ и српско племе лакше ће сносити туђински јарам, па и онај јарам, који носи на своме врату. И он ће зажелети да јарам збаци, а има физичке снаге, *коју му утрошити треба,* а обавештен правилно имаће и моралне снаге. Онда ћемо се руковати преко Саве и Дунава, Дрине и Тимока и у *Жичи* от-

певати: Тебе Бога хвалим! Преко р. *Струме* пружићемо руку Бугарину, *да са свима славенима повести коло славенско и окренути га у славу славенства!*"

Код овакви идеала „српске младежи" продужава писац „Обзора државе": „освешћен народ не може трпити нити гледати ово додијало *кошкање и мрзко увлачење туђих уилива и интрига на своју државу страних влада и подмукла подбадања, на своју сопствену пропаст, а свестно унутрашње ослобођење неће дати, да толике главе народње одлећу, на народну пропаст и срамоту*".[1])

---

[1]) Петар Протић Сокољанин опет:

«Није више што је било
«Чуј Србине брате мој,
«Све с' на свету променило
«И узело други крој.....

или

Ах! са свију страна браћа тужно цвиле
Сјећајући се старе царевине миле
Са јауци грозни пролевају сузе
Још им горка судба сву слободу узе

или

Шта ј' Херкулес према Краљевићу
Ил' Сцевола према Обилићу

или

Сјевај муњо пуцајте громови
Срби нису већ више робови!

или

Бацимо славско што имамо
Остаће нам празан храм

Суштина ових навода показује, да су догађаји у Србији од 1848—1849., имали тако моћан утицај, на тадашњу младеж, да је Јеврем Грујић написао читаву теорију српске независне споља и унутра правне државе. Она се тако дубоко у његовој души кристалисала, да *сви његови доцнији радови на практичном пољу* нису ништа друго, него тежња, да у практици види остварен свој идеал „*Обзора државе*“, на основу моралног начела: *да се велике циљи постижу само поштеним средствима,* а највећи је противник „*завера и созакљатија*“ *и нереда.*

По свршетку лицеја као одличан ђак послан је на страну, да доврши своје изображење као државни питомац у Хајделбергу и Паризу. Он се са свом збиљом одао изучавању правних и државних наука и том приликом у друштву с Милованом

или

Зора зори надпјевају с пјевци
Час пјевају а часком умукну
Да с' наслушају анђелских пјесама,
Који славе Христа васкрсење
И наме ће врло брзо доћи....

или

Устај Србин ко се нарекао
Српкиње те не проклело млеко!
Сад да спаваш кад све живо бдије
Смеш на небо погледат божије.

Јанковићом напечатају у Паризу књигу: Slaves du sud ou le peuple Serbe avec Creates et les Bulgares (1853.) да упознаду стран свет с етнографијом балканскога полуострва пред кримску војну, а том приликом нападну радњу меродавних личности у Србији. Због те књиге њени писци изгубе државно благодејање, али при свем том Јеврем Грујић доврши науке и врати се у Србију као лисансје правних наука (1854.) и добије место у ондашњем судском оделењу књажеве канцеларије, а доцније 19. септембра 1855. постане секретар у земаљском Совјету.

Јануара месеца 1855. Срп. учено друштво избере га за свога члана и прими његову расправу: „*Критички преглед судског уређења у Србији*“. Кад цензура не дозволи да се та расправа штампа, Грујић се мане публистичке критике и расправа, већ предузме, да своме мишљењу о законодавству нађе одзива у земаљском Совјету, — онда законодавном телу, где је по *нарочитом* саветском решењу добио „*објашњавајући глас*“. Од тада је готово редовно бивао чланом комисије на издавању закона. Овде ћемо само напоменути комисију Фебр. 1856. г. која је израдила пројекат првог „*казненог законика*“, обнародованог 29. марта 1860. године.

У новембру 1857. г, био је Грујић решењем Совјета одређен за комесара редактора *закона,* који је обнародован 25. јан. 1858. г. о уређењу „*касационога суда*“ с влашћу чисто касационом, у који је ушао чл. 20. тада први пут и за свагда задржан, а то је о „*праву највишега суда, да не прима расписе министарства противне законима, и тиме сачува независност судску од управних власти, у изрицању правде*“.

У јулу 1858, земаљски Совјет одреди Јеврема Грујића да хитно спреми пројект првог „*закона о буџету*“ са потпуним правилима о редовном грађењу и издавању годишњега предрачуна или буџета прихода и расхода, чиме је уведено јединство у поднашању годишњег буџета а престало замењивање кредита, поднашање и издавање на крају године биланса, замишљаног и стварног прихода и расхода. Тај закон о буџету обнародован 17. јула 1858. г. Године 1858. јула месепа био је одређен Совјетом за „*редактора зокона о уређењу Главне државне контроле у прави рачунски суд*“, *који ће одржавати тачност и уредност у државном* рачуноводству *и под надзором државе стојећим рачунима.* (Овај је закон обнародован 15. септ. 1858.)

За овим, решењем земаљског Совјета од 3. септембра исте 1858. г. одређен је за редактора *закона*, (који је обнародовао 28. окт. 1858.) *за сазив Свето-Андрејске скупштине,* на основу ког је она начинила *епоху у Српској Историји.*

Ми смо навели ових неколико навода да докажемо, како се онда сматрао Јеврем Грујић као највећи *законозналац* и *најкомпетентнији човек* у знању и издавању закона. Неће бити без важности напоменути, да је Грујић уживао потпуно поверење чланова земаљског Совјета и да му много пре тога времена Илија Гарашанин поверио да састави закон о сазиву Свето-Андрејске скупштине, да је он тај написао израдио, брижљиво чувао, да га полиција не ухвати.

Налазећи се у заветрини земаљског Совјета од 1855. до 1858., Грујић добро упознао како сва лица, тако и целокупну радњу земаљскога Совјета, био очевидац свију прилика и неприлика земаљских, био очевидац омаловажавања кнежевске власти који је на народну штету потписао закон, којим се Совјет сам попуњава, као и тога, да су неки чланови Совјета били у завери противу кнежева живота и како је падало све ниже и ниже значење српске кнежевине, као и тога, како су у Београду заповедале

и разметале се суседне државе и Србија — по речма једног страног дипломата — пала без мало на ступањ просте Турске провинције. Тешко је и замислити већег понижења, у какво је Србија пала по доласку у Београд Етем-паше. Дара је превалила меру и у народу се почне обрт у том правцу, да не може бити ништа без Књаза Милоша и да ће његова творевина пропасти без њега. У том времену, кад су толики људи улазили у завере и агитирање, Грујић је био човек од реда и закона, савестно вршио своје дужности и није се хтео ни у што мешати. Њега су приближавали себи Вучић, Гарашанин и други, али је он остао себи веран и досљедан, и ако је био убеђен, да ондашње замршено стање може пресећи чврста рука Милошева. У Грујићу су поштовали карактерност, енергију, способност и радљивост. Кад је хтео предузети какав посао, он се дуго колебао и предомишљао, али кад се решавао, он се прихватао посла свом душом и срцем, сав се предавао послу, концентрисао га у својим рукама, предвиђао све неприлике и вешто их уклањао с пута ономе послу који је радио.

Као говорник био је непобедљив, јер је поштовао свачије мишљење, сводио га на његову праву меру и изводио слушаоце

на свестно, отворено поље; у разлозима био је ненадмашан, па је и побеђивао. Наравно да је имао поверење свију мородавних фактора. Знао је да ће бити изабран за секретара Свето-Андрејевске скупштине, са чега није ништа предузимао, ни радио да дође у скупштину. Пред сазив скупштине придружи се народној странци. У самој ствари постане њезин *вођ*. При гласању у скупштини за два секретара, сви су гласови пали на Грујића, а за другог секретара гласови су били подељени између Јована Илића и Јована Ристића. Такав исход гласања треба приписати Илији Гарашанину, о коме, у Животопису Андреје Стаменковића, Грујић вели: „*да без Илије Гарашанина не би било ништа од Свето-Андрејевске скупштине*," и да Илија Гарашанин то није хтео, не би је ни било.

Ови односи између Гарашанина и Грујића остали су такви све до прогласа збачења бившег *изабраног* кнеза, који је одбегао у град Турцима, и до прогласа „*васпостављења на српском престолу Књаза Милоша ослободитеља и основаоца насљедне династије у племену Обреновића*, *засноване* устанком 1815. године, признате и заклетвом народа утврђене 1817. г. признате и потврђене Портом у Хатишерифу 1830. г. а припознате од свију држава 1868. године.

Овај изненадни проглас „васпостављења наследне династије“ био је пораз како за унутрашње смерове саможивних појединаца и себичних рачунција, тако и за спољашње интриге и интересе разних држава. Од те минуте, у њиним очима постане Јеврем Грујић опасан човек и подмукли револуционар. Ну Јеврем Грујић похита са захвалницом свима дворовима — покровитељима, да их умири и ублажи, а у исто доба да Србија изиђе пред њих као свестна и самостална земља. У самој ствари била је Русија једина прави пријатељ таквог тока ствари, а народ је устима Ђуре Јакшића — пејете клицао: „*На Милошу је!*“

Док је Стевча заступао Књаза, Грујић му је био придодат као помоћник, а по доласку у Београд Књаза Милоша, овај га призове к себи 29. јан. (1859. г.) и заповеди му, да напише указ, којим га поставља за председника министарства и министра иностраних дела. Грујић одклони ту понуду наводећи, да такве почасти припадају старијим и вештијим људима, а они као млађи људи помагаће им у раду, после чега буде одпуштен и постављен за помоћника министарства унутрашњих дела, коју је дужност вршио од 9. фебр. 1859. до јуна месеца. Јуна и јула одправљајући дужност министра истог министарства

спремио и поднео министарском савету, под председништвом насљедника престола Кнеза Михаила предлог ***„закона о насљедству престола у Србији“,*** који је, као први о томе предмету био усвојен народном скупштином, а за тим примљен у земаљском Совјету, а књаз Милош исти потврдио и прогласио га 20. октомбра 1859. г. То је онај закон, који је после десет година помогао привржeницима реда и народу, да одрже јавни мир и да сачувају на српском престолу своју законити, насљедну династију Обреновића у законитом проглашењу Књаза Милана Обреновића IV, после оне страховите катастрофе у Топчидеру 1868.

Јула 16. исте године, пребегне у Србију новинар Андрић под заштиту српских закона. Њега затражи Аустрија да јој се изда због *политичких кривица* и председник министарства и министар иностраних дела без знања других министара изда га Аустрији са чега Грујић даде одмах оставку, која му је уважена 27. истог месеца.

Августа настану избори за народну скупштину. Београђани изберу 9. августа Грујића. Како тај избор буде покварен и нарођен нов избор 13. августа београђани и по други пут изберу Јеврема Грујића за

свога посланика, али нови министар предписом уништи и тај избор.

10. септембра 1859. г. у Крагујевцу народна скупштина избере Грујића за свога секретара, ну он се сâм одрекне те дужности. Тада је радио *на скупу свију измена у грађанском* законику од 1844. до 1860. г. што је напечатано у званичним новинама. У исто је доба радио у комисији за састав *закона о уређењу трговачког суда* у Београду, што је обнародовано 2. декембра 1859. г. и на прегледу *првог трговачког законика,* који је обнародован 25. јануара 1860. г.

Августа месеца 25. решио је Совјет, а у септембру месецу и народна скупштина „*ревизију и замену старог Устава*", а Књаз Милош писмом од 28. октобра 1859. г. наложио Грујићу, да *изради нов Устав.* У првој половини декембра исте године Грујић однесе и преда Књазу израђен пројект *новога Устава.*

На позив Књаза и по решењу земаљског Совјета од 17. фебруара 1859. Грујић је комесар-редактор *првог законика о поступку судском у грађанским делима* на основу *јавности и устмености.*

Тај пројект закона усвојила је народна скупштина септембра 1859. г. у Крагујевцу, за тим га је усвојио и земаљски

Совјет, а Књаз га потврдио и обнародовао 12. фебруара 1860. г.

За овим као помоћник министарства од 5. јануара 1859. г. одправљао дужност министра Правде. У том времену догодило му се оно, што он према другима није хтео вршити, али су други према њему извршили, јер наскоро не само беше разрешен од вршења министарске дужности, него је удаљен од свога редовног звања.

С доласком на престо Књаза Михаила Јеврем Грујић постане министар Правде (27. октобра 1860. где је остао до 28. јуна 1861. г.) са ког је звања премештен и постављен за члана *великог суда за грађанска дела;* пред само суђење политичких криваца Мајсторовићеве завере премештен је за члана истог суда за *кривична дела.*

Ја позитивно не знам ништа о тој смедеревској завери:

Толико само знам, да су велике судије за кривична дела ослободили оптужена лица. Усљед тога буде склопљен *„ванредни суд“*, да суди члановима великог суда, што нису оптужене осудили. И он их осуди на заточење. У протоколу саслушања Јеврем Грујић није се хтео бранити и ни једну реч изустити.

— Кад ви ћутите, шта ћемо у протоколу записати, упита га судија ванредног суда.

— Запишите: „ћути“, одговори Грујић.

Јулија 13. год. 1864. осуђене судије бише послате на заточење у касарну у Карановац, где су били у затвору 13 месеци и 21 дан, када су највишом милошћу ослобођени 3. септембра 1865. год.

Осуда Јеврема Грујића тако изненади његовог оца Пантелију, да падне у болест и умре 18. декембра 1864. г. а Јеврему, потрешеном истом осудом проузрокује болест у срцу, од које се није могао излечити до своје смрти. После тога Јеврем Грујић живео је као приватан човек у Београду, доцније у Бечу занимајући се књижевношћу и штампао броширу: „*Правни претрес пропасти великог суда у Србији 1864. г.*“ Нови-Сад 1867. г.

Ова брошира у оном времену задобила је још више поштовалаца вођи Свето-Андрејевске скупштине, нарочито из редова данашње српске младежи, која га сматрала као мученика за величину Србије и народну династију, па је тражила прилику да му даде сатисфакцију и покаже своје велико поштовање.

Та се прилика укаже августа 1867. г. на збору целокупне српске омладине, у авлији Велике Школе. Нигде пре тога није било сјајнијега ни многобројнијега омладинског збора. Била је пуна авлија, а у

околини учионицама при отвореним окнима у свечаном руху женскиње. Кад је председавајући изустио да се бира председник читав збор као из једног грла загрми: „Грујић, Јеврем Грујић!“ Од те једнодушности, није се чуо ни један противан глас. Заузевши своје место он постане свемоћни вођ збора. Незадовољници таким збором успели су да се забрани држање збора у авлији Велике Школе, а други су опет наговарали збор, да се пресели у башту код Делијске чесме. Као да је данас, гледао сам двојицу, кад су приступили Грујићу и то му препоручивали. Он их мрко погледа и чисто заповедајућим гласом рече: „Кад сте ви били ништа ја сам вршио највише дужности. Нећу питати вас за место, одлазите!“ Окренув се збору рече: „*Хајдмо браћо у Књажеву Пивару.* Живио Књаз Михаило!“ Кад и у пивари збор није остао на миру, по савету Грујића en bloc усвоји све резолуције тога збора и закључи га.

Од овог времена Грујић је живео у Бечу. Написао живот Андрије Стаменковића. Вратио се у Србији у јесен после Топчидерске катастрофе, где су робијаши пролили крв најплеменитијега Србина и патриоте мученика Књаза Михаила. И тек 19. фебруара 1869. г. буде постављен за дипломатског заступника Србије код Отоманске

Порте. 8. септембра 1869. г. Грујић је постао члан државног Савета и одмах ушао у комисију за израду предлога „*изборног скупштинског* закона“ (обнародован 1870. године).

Марта месеца 1873. г. кад је, по смрти Миливоја Блазнавца био поверен састав новог министарства г. Јовану Ристићу, овај позове Грујића на договор да ступи у министарство, али се нису могли погодити, *зашто и због чега,* не зна се, јер су се договорили да то ником не казују. Поред тога, што би Грујић желио како за ово, тако после и за Мариновићево министарство, да их треба оставити на миру, те им дати могућности и времена да развију своју радњу, па тек онда да се може са *знањем и с разлогом судити правично о користи или штетности радње истих.*

По своме знању права и познатом поштовању законитости, Грујић је могао за време и једне и друге владе дизати свој глас за право без призрења на лице или партију, којој припада. Ово сам напоменуо с тога, да изнесем коректност Грујићеву, јер се у том времену десила она прилика или неприлика, којом се хтело оспорити његово коректно држање са речма: Помози Бог чаршио на обадве стране. Та је ствар текла овако: октомбра месеца 1874. г.

Мариновић затражи од Грујића, да ступи у скупштину као *„Књажев посланик“*. Јеврем му је износио незгоду свога посланичког мандата, који га може довести у положај да или не ради по своме убеђењу и правцу, или да радећи по своме убеђењу и својој савести — ради противу владе, која та поставља за посланика. Наваљивању Мариновићевом, по књажевом захтеву, уступи Грујић *„пошто се договорили и сагласили“*, да је влади доста: „ако се Грујић само у *гласању* о поверењу или неповерењу влади *уздржи од давања гласа*, а у свима осталим питањима Грујић *задржава потпуну самоопредељивост према своме нахођењу за* или против *предлога или правца владиног“*. После овакве погодбе и договора, изиђе указ 24. октобра 1874. г. о постављању Грујића за „књажевог посланика“ у народној скупштини за трогодишњи рок 1874., 1875. и 1876. године.

На предходном састанку народне скупштине 9. новембра (1874. г.) Јеврем Грујић буде изабрат у броју шест кандидата за звање председника и подпредседника. Указом, истога дана, постављен је за председника Ђорђе Топузовић трговац из Шапца, а за подпредседника Јеврем Грујић. Како председник тако и подпредседник у својим

говорима опоменуше посланике на слободно и савесно вршење посланичких дужности и на њина права, која су им ујамчена Уставом и моралном одговорношћу. Грујић рече: *„Поновимо пример, за нас снажан, за нашу околну браћу успешан; за онога, који притискује права Србије опомињући, — да су Срби кабри увек, кад год се искупе за какав општи посао оставити на страну сваку личну размирицу и једнострану потребу, већ искрено и сложно радити за опште добро“.*

По реду скупштинскога рада, на првом месту дође питање: *„могу ли се уставно у адреси споменути предмети, који нису споменути у престолној беседи, а који би путем предлога спадали у надлежност скупштине?“*

Ово истакнуто питање управо је било новост у Србији. Новост је било с тога, што није природним током нашега живота поникао међу нама из развитка нашега живота, него је унешено међу нас са стране, као што показује и само његово име „*адреса*“. За владе Књаза Милоша, који је сазивао из земље најбоље и прве људе на скупштину и долазећи међу њих, казивао им зашто их је звао, постављао им питања, остављао их и они се скупљали у гомилице, договарали се, шта и како ће одговарати

на стављена питања. На што се сви саглашавали, а у чему се нису могли сложити, отворено су Књазу казивали, износећи и своје разлоге и молили да се оно на што нису били сложни, одклони. Уставобранитељска владавина сазвала је само једну — Петровску скупштину у Крагујевцу, на којој је тражено, да народ по окрузима — изјави само своје *жеље*. Ово се исто питање појавило у скупштини 1867. год., али је тек избило на површину 1874. год. због односа између Консервативаца и свето-Андрејевапа. Први су тврдили да је адреса акт учтивости, прост одпоздрав на беседу, као од прилике: Помози Бог и Бог ти помогао, али они нису могли разубедити скупштину, да она нема права исказати своме владаоцу, своје жеље и своје потребе. Ту се испуне предвиђања Јеврема Грујића о могућој несагласности у назорима с владом, јер Јеврем Грујић. с правног гледишта доказиваше противно стављајући питање: Који је тај, који ће забранити народу, да не каже своме владаоцу своје жеље и потребе? При гласању о самој адреси, одсутство оне већине, која је посредно тежила, да изрекне влади Мариновића неповерење. принуди Грујића, да се уздржи од давања свога гласа. И Мариновић доби већину, али незадовољан са

три гласа исте даде оставку 22. новембра (1874. г.).

У времену између г. Чумића оставке и Даниловог склопа министарства, 21. јануара 1875. г. Грујић буде позван у двор као подпредседник скупштине, да састави министарство. Он је разложио свој програм и поднео листу министара. Сутрадан му Књаз захвали на готовости и ослободи га од те мисије.

Једно због пада Мариновићевог и промене Чумићевог министарства, а друго због устанка у Босни и Херцеговини, цео српски народ био је узбуђен и одушевљен, скупштина распуштена и наређени нови избори на Преображење 1875. г. Избори потпуно испадну у духу и правцу општенароднога тадашњег расположења. Данилово министарство даде оставку и Књаз позове г. Ристића да састави владу. После договора Ристићевог са Стевчом, Грујићем и Радивојем, 19. августа изиђе Књажев указ о сдруженом министарству Стевча — Ристић — Грујић, у коме је Грујић био министар унутрашњих дела. При бакљади општине београдске, која је ишла после двора и министрима, на поздрав општине, Грујић изрече оволико речи: «*Да својом слогом старијих и млађих људи за ступање у министарство, хоће да даду пример,*

да се и сви други старији и млађи сложе за општи циљ, који ***сви Срби разумеју.***"

Тако је постало акционо министарство и приступило решењу, после добитка унутрашње слободе, да се задобије и спољашња *независност,* а то су она два идеала самосталне српске државе, о којима је писао Јеврем Грујић, у „*Обзору државе*" као и о српском идеалу и о чему је идеализирала „српска младеж" у „Невен-Слози" 1875. г. Скупштина је отворена у Крагујевцу. Пажња је обраћена на спрему *војну и финансиску.* Још за Даниловог министарства из Србије су прешле у Турску три добровољачке чете у помоћ својој браћи. Кад су претрешена у скупштини припремна питања, приступило се гласању на овако стављено питање: „*Хоћемо ли да помажемо браћи, па ма дошло и до рата?* То је била најсвечанија и од пресудног значаја седница. Свето - Андрејевска скупштина учинила је главни прелом и обрт у унутрашњој политици, а на овој седници решавало се ослобођавање српског народа и његова спољашња *независност.* Наравно, да је било чланова скупштине, противних стављеном питању, али је одсудних противника било врло мало, који су, кад је председник ставио горње питање устали са својих места, а у том је броју био и Адам

Богосављевић, да изађу из скупштине, Јеврем Грујић брзо устаде и оштрим заповедајућим гласом са управљеним погледом на оне, који су устали, прекорно рече: „*Тако су радили и они на Косову, па пропали! Куда ћете? Шта сте устали? На своја места!...*“ И заиста се без мало сви вратише и заузеше своја места. Како је у азбучном списку био први Адам, кад секретар изговори његово име, он рече: „*Моја њива неће бити шира — **против**“*... Вуја Васић трећи по реду одговори: „*Брату брат, а Турчину — **рат**“.* Овај призор показује, да је Јеврем Грујић, у судбоносним приликама вазда био присебан, решителан и спреман на све. У гласању ова два посланика — Бог да им душу опрости, огледају се две струје народног мишљења. У речма Грујића огледала се решеност акционог министарства, а то је у главноме био узрок премештања скупштине у Београд и оставка акционог министарства 26. септембра 1875. г. као и састав министарства г. Каљевића.

Грујић је био враћен у државни савет 24. априла 1876. г. Њ. С. Књаз, доцније Њ. Величанство први српски Краљ од Косова, Милан позвао је у двор Стевчу, Ристића и Грујића, где саставе сдружено министарство, с том изменом што Грујић

постане министар Правде а Радивоје Милојковић министар унутрашњих дела.

За време овога акционог министарства вођена су два рата с Турском и извојевано увећање и независност Србије.

Поред дужности министра правде, од 24. маја 1878. г. Грујић је вршио и дужност министра иностраних дела док се г. Ристић налазио као посланик Србије на конгресу у Берлину (до 10. јула исте године). У исто време по највишем указу, од 2. јунија исте године вршио је дужност и председника министарског савета, јер се Стевча налазио на одсуству у бањи по ради лечења до 10 јула исте 1878. г.

Вршење разноврсних дужности у времену, кад је српски министар — пуномоћник — заступао Србију на конгресу у Берлину и бранио остварење *сталних тежњи два српска рата и проливене крви за ослобођење браће,* и у исто време спремајући све што је потребно да пред скупштину изнесе радњу акционог министарства на *одобрење* — сви ови послови умножили су ревност и радњу министра правде, заступника председника министарског савета и заступника министра иностраних дела, за сложну и једнодушну радњу министарства, од којих је један био у Берлину, а остали у Крагујевцу на скупштини, како

би се у овим приликама оправдало уздање српских родољуба и велико поверење људи од законитог и уставног реда, као и свију пријатеља ***ослобођавајуће народне династије Обреновића,*** као пример *за будућност извршења предузећа,* — ради чега су се били и сдружили, — Грујић је по свршетку рата и берлинског мира, дао оставку и врати се у државни савет 1. октобра 1878 г.[1])

---

[1]) Ту су га чекали у одборима законски предлози. Тако:

Одлуком саветском од 23. јануара 1879. г. био је члан комисије за израду *„измена и допуна законика о судском поступку у неспорним делима“*.

Одлуком саветском од 1. марта исте године био је одређен за *„преглед правила и упутстава извора за одужење државнога дуга учињеног у рату за ослобођење и независност народа“*.

Одлуком државног савета од 9. маја одређен у комисију за *„пројект закона о измени закона о устројству касационога суда у циљи остварења једнообразног решавања, куда долазе све измене у законицима о грађанском и кривичном поступку, ради допуна противразличног поступања, и на примедбе касационога суда противу решења нижих судова, као и преглед пројекта законског о додатку у кривичном поступку за трошкове сведока, кад оптужени или нема одкуд или их није дужан сносити“*. За овим, зв преглед закона о *„измени* казненог законика од 29. марта 1860. г. у питању *повратa* код иступних крађа, превара и утаја“. Сви су ови пројекти били готови 31. маја 1879. г.

Саветским решењем од 1. јуна 1879. г. одређен је Грујић за преглед пројекта о *„допуни у Грађанском*

С 31. јануаром 1880. г. престала је радња Грујићева на раду српског законодавства, јер је он 1. фебруара (1880.) постављен за изванредног посланика и пуномоћног министра српског у Цариграду. То је чињено и с тога, што се много полагало на његову увиђавност, тачност, исправност и одлучност, на ком је месту остао до септембра 1886. г. кад је премештен за посланика у Лондон. Нећу говорити о коректном и патриотском Грујићевом вршењу своје дужности у Цариграду, само ћу напоменути један случај, који ће константовати ону велику репутацију какву је — после два рата с турском стекао код Њ.

поступку (од 20. фебруара 1865. г.) *односно такса при наслеђу и поклонима у преносима између мужа и жене*".

Октобра месеца 1879. г. Грујић је прегледао и поднео савету предлоге министра финансије „*о насељавању ослобођених предела*" *и о* „*намиривању државних потреба отчаственим производима*" и војног министра „*о изменама и допунама у закону о војним набавкама*" и предлог законски: „о уређењу министарства просвете и црквених дела". И напослетку решењем државног савета од 8. октобра 1879. год. прегледао је предлог министра правде о „*пречишћењу Зборника*", који је вратио савету 31. јануара 1880. г.

Ова факта навео сам у потврду мишљења, да је Грујић био одличан правник и највећи зналац српског законодавства, као и најспособнији правник за кодификацију нашега законодавства разштрканог у многобројним томовима законског Зборника.

М. Абдул-Хамида. При предаји Султану одазивног Краљевог писма, овај изјави жељу, да Грујић измоли дозволу и причека, те да му лично преда Краљево одличије т.ј. орден Белог Орла. Из Београда било је одговорено, да ће се одличије послати по нарочитом посланику, али султан одговори преко високе Порте, да задржавањем Грујића ради предаје му одличија жели, да уважи (apprécier-) помирљив (conciliant) карактер г. Грујића.

Године 1888. бивши на одсуству у Београду био је наименован за члана Уставотворног одбора, али како су његови одмерени назори и у неколико кристалисани појмови и погледи били у супротности онг дашњем правцу, то пре свршетка одборске радње, оде на своју дужност.

У пролеће 1889. г. био је постављен за посланика у Паризу, Брислу и Лондону са седиштем у Паризу, где је радио да се не поремете пријатељски односи, између Француске и Србије због одузећа експлоатације српске државне железнице од француског друштва, у чему је потпуно успео на част Краља и отаџбине. На том је месту остао све до марта месеца 1892. год. кад је првим указом стављен на расположење, а другим, истога дана, у пензију,

Њ. В. Краљ Милан, кад је Србија проглашена независном државом, 10. августа 1878. г. одликовао је Јеврема Грујића Таковским крстом I реда. Султан Хамид одликовао га орденом Мецидије I реда. Шах Персијски орденом Лава и сунца I реда. Председник Француске Републике орденом II степена почасне легије. Белгијски краљ својим орденом I реда.

Још само неколико речи, господо академици. Што су у историјама светским ретки случајеви, у *новој* нашој историји, као да је постало *нормални ток државног живота*. Вредно је зауставити се на тим појавама и рећи неколико речи о критериуму оцењивања заслуга наших заслужних људи. Место томе говору овде је, јер се тиче и Грујића.

У другим државама, после дуге и родољубиве службе, заслужни људи добијају захвале благодарности и пензије као награде. Размислите о догађајима наше *нове Историје* од ослободиоца вазалне кнежевине, блаженопочившег Књаза Милоша до наших дана! Мени се чини да такво поступање са заслужним људима није пробитачно за васпостављење велике српске државе; да није мудро и целисходно, да није *ново* и да не води добру.

Да ово није „*новост*“ само у новој нашој историји, имамо потврду у историјском току нашега проживљеног живота и сведочбу таквог човека, у чије се речи не може посумњати. То је освајач Цариграда славни султан Мехмед. У сукобу иза Врање, сузбијен српском војском, с голом сабљом у руци излети пред бегајућу своју војску и заустави је с речма: „*Од кога бегате? Зар од ових (Срба), који* ***добре*** *не награђују, нити зле казне, већ држе за доброг онога, који има највише новаца*“..... Овакву поругу нико није могао изрећи противу српског народа за време краљевства и царства Немањског! Напротив грчки писци износе жестоке казне злих људи за владе цара Душана и велике награде славних и чувених људи. Доста је споменути старца Исајију, Душана или његове војводе. Одкуд је, дакле, могла доћи оваква карактеристика нашег народа од стране завојевача Цариграда? Да ли то није дошло од незрелости нашег организама, који се стварали на развалинама краљевства и царства, или је то била посљедица ондашњих преврата и несталности, где су незаслужни прескакали све степенице заслуга отаџбини и престолу и, и како се брзо јављали на врховима без *заслуга*, онако се брзо стропоштавали у низине без *захвалности?* Или

то долази од *подцењивања* или *прецењивања* стварних заслуга отаџбини и престолу? Или је дошло од ненормалног развијања нашега државног организма? Или су ту умешани сви споменути узроци? Нећу давати одговора на стављена питања, а тврдим да о њима треба добро размислити. Само ћу казати, да је баш у време пензионисања Јеврема Грујића приспео из Београда у Париз пок. Јован Мариновић и да је пок. Грујић својом руком забележио, да му је Мариновић рекао ове речи: „*У Београду сам сазнао, да је с вама тако учињено с тога, што сте учинили визиту Њ. В. Краљици Наталији кад је пред тим била у Паризу.*“

По повратку у Отаџбину Јеврем Грујић оде, по дужности, у министарсво иностр. дела, да се по надлежности јави министру.

Њему одговоре, да ту није министар.

— Има ли кога од чиновника?

— Ту је г. Давичо.

Грујић му се јави, врати се својој кући, где је живео без мешања у политику и државне послове. Само је задржао председништво „*београдског читалишта*“, те *најстарије установе града Београда.*

Год. 1894. 22. фебруара Њ. В. Краљ Александер обдарио је Јеврема Грујића

орденом Белог Орла II реда. Та му је награда била најмилија.

Год. 1895. понови му се опасна болест срца, од које је преминуо 15. септембра 1895. г. Сарањен је 17. септембра после подне у старом гробљу цркве св. Марка, по његовој жељи без увлачења у нашу средину — туђих обичаја кићења венцима, да покаже пример својим суграђанима у храњењу народних обичаја. Оставио је опширне мемоаре у насљеђе своме сину Славку.

Кад је Српско учено друштво спојено с Академијом наука, по томе закону Грујић постао почасни члан Краљевске Српске Академије.

Да завршимо. Јеврем Грујић био је 1858. год. вођ извршеног прелома у Србији; он је саставио закон о насљедству српскога престола; он је био члан акционог министарства, кад је извршено прошарење Србије и извојевана независност. То су оне велике идеје о којима је он писао у „*Обзору државе*“ и био је срећан, да их види остварене. Ето зашто му је било најмилије одликовање Свето-Андрејевске скупштине: „*у часовима најтежим и најопаснијим, ти си својом мудрошћу, твојим постојанством и родољубљем показао се у највећој мери достојан тога великог поверења скупштине*“

— кад је извршен највећи обрт унутрашњега живота Србије без да је проливена и једна кап братске крви. Ето зашто му је била најмилија медаља свето-андрејевска, Таковски и орден Белог Орла, као знак признања за службу престолу и отаџбини. Надам се, господо академици, да ћете заједно самном рећи: *Лака му била рођена земља, коју је тако жарко љубио и леп му спомен у потомству!* Бог да га прости!«

На Сретење 1896. г.

Академик,
П. Срећковић.

IX

ПРЕГЛЕД

ИЗДАЊА АКАДЕМИЈИНИХ

ГЛАС

ПРВИ РАЗРЕД

(1—18)

III, *Ламирофири у Србији* од Јована М. Жујовића.

VI, *Поглед на Лајбницову инфинитезималну методу* од Д. Нешића.

VII, *О компензацији вертикалног клатна* од Љ. Клерића.

VIII, *Грађа за Геологију и Палеонтологију Источне Србије.* I. *Увод у Геологију Источне Србије.* — *Лијас код Рготине.* Од Светолика А. Радовановића.

IX, *Приступна академска беседа* Ј. М. Жујовића.

XI, 1. *Примедбе о теорији виших инволуција* од М. Лерха. Стр, 1.

2. *О интегралењу једног система линеарних тоталних диференцијалних једначина и о једном својству детерминаната* од М. Лерха. Стр. 9.

3. *Прост доказ једног особеног случаја Ермаковљеве теореме, која се тиче збирљивости редова* од М. Лерха. Стр. 21.

4. *О средишту сила у равни* од Љ. Клерића. Стр. 26.

5. *О квантитативном одређивању креча* од М. Петровића. Ттр. 33.

XIX, *Анализе земаља из Славоније* од М, Петровића.

XXI, *Одговор на неколико питања из науке о бесконачно малим количинама* од Д. Нешића.

XXIII, *Прилог теорији интеграленьа помоћу бесконачних редова* од Дим. Нешића.

XXVI, *Артески бунар у Сомбору* од М. Петровића.

XXVII, *О ароматичним дитијокарбаматима* од С. М. Лозанића.

XXIX, *О терцијеру тимочке Крајине* од Др. Св. А. Радовановића и П. С. Павловића.

XXXIII, 1. *Доказ обрасца*:

$$\lim \left\{ \frac{1^m + 2^m + \ldots + (n-1)^m}{n^{m+1}} \right\} = \frac{1}{m+1}$$

од Дим. Нешића. Стр. 1.

2. *Примедбе о обрасцу*:

$f(b) - f(a) = (b-a)\, f'\{a + \theta(b-a)\}$ од Дим. Нешића. Стр. 4.

3. *Услов да је* f(x) *за* x = c *непрекидна и ако је* f'(x) = ∞ од Дим. Нешића. Стр. 8.

4. *О максималним и минималним дијаметрима* од Дим. Нешића. Стр. 14.

XXXIV, *Прилог алгебарским влацима вишег степена* од Петра Ј. Живковића.

XLI, 1, *Милошин, александролит и авалит* од С. М. Лозанића. Стр. 1.

2. *Тракторија круга при сталној раздаљини* од Коломана пл. Сили-а. Стр. 17.

XLVI, *Пећине и подземна хидрографија у источној Србији* од Др. Јована Цвијића.

L, *О асимтотним вредностима интеграла диференцијалних једначина првога реда* од Др. Михаила Петровића.

LI, 1. *Извори, тресаве и водопади у источној Србији,* од Др. Ј. Цвијића. Стр. 1.

2. *Методе за трансформацију бесконачних редова у одређене интеграле*, од д-ра Мих. Петровића Стр. 123.

3. *Тракториограф и конструисање Лудолфовог броја „π" и основице „e" природног логаритма*, од Љ. Клерића. Стр. 245.

LIV, 1. *Трагови старих глечера на Рили* од Др. Ј. Цвијића. Стр. 1.

2. *О карактеристичним кривим линијама диференцијалних једначина првога реда* од Др. М. Петровића. Стр. 143.

3. *О једној класи диференцијалних једначина другога реда* од Др. Мих. Петровића. Стр. 143.

4. *О једињењима, до сада, непознате претенасте конституције* од Др. М. З. Јовичића. Стр. 195.

5. *Оптичке особине и класификација авалита, милошина и александролита* од С. Урошевића. Стр. 205.

6. *Нов начин ближњења биотита* од С. Урошевића. Стр. 209.

7. *Електролиза соли поред база и амонијака* од С. М. Лозанића и Др. М. З. Јовичића. Стр. 211.

8. *О геотермском ступњу терцијарног терена код Младеновца* од Др. Св. Радовановића. Стр. 229.

ДРУГИ РАЗРЕД

(1—33)

I, *Пронијари и баштиници (сиахије и читлук-сахибије).* Прилог к историји не покретне имовине у Србији XIII до XIX века од Стојана Новаковића.

II, *Расправа о Константину Теху* од П. С. Срећковића.

IV, *О Ивану Гундулићу* од Матије Бана.

V, *Народна Библиотека у Београду* од М. Ђ. Милићевића.

X. *Српска Краљевска Академија и неговање језика српског.* Посланица Академији наука философских од Стојана Новаковића.

XII, *Ђ и Ћ у македонским народним дијалектима* од Стојана Новаковића.

XIII, *Бранко Радичевић.* Прилог историји нове српске књижевности од Свет. Вуловића. (Први део).

XIV, *Бранко Радичевић.* Прилог историји нове српске књижевности од Свет. Вуловића. (Други део).

XV, *Поглед на поезију и њен утицај на човечанство* од Љ. П. Ненадовића.

XVI, *О натпису на цркви херцега Стефана у Горажду* од И. Руварца.

XVII, *Поглед на стару српску архитектуру* од Михаила Валтровића.

XVII, *Поглед на драмску литературу о Косову* од Др. М. Јовановића.

XX, *Воља и слобода* од М. Кујунџића.

XXII, 1. *Деспот Ђурађ Бранковић и оправка цариградског града 1448. год.* од Стојана Новаковића. Стр. 1.

2. *Српски рукопис о Скендербегу* од Чед. Мијатовића. Стр. 13.

3. *Примедба и објашњење* од П. С. Срећковића. Стр. 51.

XXIV, *Село* (из дела *Народ и земља у старој српској држави)* од Стојана Новаковића.

XXV, *Драмски назори* М. Бана.

XXVIII, *Стјепан Вукчић Косача* (први и други део) од Љуб. Јовановића.

XXX, *Трг Брсково и жупе брсковска и љубовиђска* од Љ. Ковачевића.

XXXI, *Леополд Ранке и ослобођење Србије* од Др. Јована Ристића.

XXXII, *Манастир Бањска, задужбина краља Милутина, у српској историји* од Стојана Новаковића.

XXXV, *Тољен син кнеза Мирослава Хумског* од Конст. Јиречка.

XXXVI, *Струмска област у XIV веку и цар Стефан Душан* од Стојана Новаковића.

XXXVII, *Поглед на међународни и државноправни положај Босне и Херцеговине и острва Крита према научним оценама представника данашње међународно-правне теорије* од Гл. Гершића.

XXXVIII, *Назори пјеснички по свима струкама сем драмске* од М. Бана.

XXXIX, *Свети Сава, српска црква и српска краљевина у XIII вијеку* од архимандрита Н. Дучића.

XL. *О цетињској штампарији пре четири стотине година* од И. Руварца.

XLII, *Приступна академска беседа* М. Гарашанина.

XLIII, *Белешке о архиепископу Никодиму* од Св. Вуловића.

XLIV, *Стара српска порота поређена са енглеском поротом* од Јована Авакумовића.

XLV, *Поглед на индијску драму* од Др. Милана Јовановића.

XLVII, *Српска војска и војевање за време устанка од 1804.—1815. год.* од Јована Мишковића.

XLVIII, *Борба за хуманистичну гимназију и борба против ње* од Др. Јована Туромана.

XLIX, *О склопу Немањине биографије од Стевана Првовенчанога* од Станоја Станојевића.

LII, 1. *Приступна академска беседа* Љуб. Стојановића. Стр. 1.

2. *Матија Дивковић*, прилог историји српске књижевности XVI века од д-ра Ђ. С. Ђорђевића (свршиће се). Стр. 30.

3. *Новци колоније Виминациума*, археолошка студија М. М. Васића. Стр. 140.

СПОМЕНИК

ПРВИ РАЗРЕД

(1—3)

I, *Птице хрватско-српске с обзиром на остали словенски југ*, припрема за хрватско-српску орнитологију, саставио Спиро Брусина.

XII, *Птице хрватско-српске с обзиром на остали словенски југ*, припрема за хрватско-српску орнитологију, саставио Спиро Брусина. (Наставак).

XXXII, 1. *Земљотреси у Србији 1893. год. Са додатком земљотреса у околним земљама.* На основу службених и приватних извештаја средио П. С. Павловић.

а) Увод. Стр. 1.

б) Потреси у Србији. Стр. 6.

в) Потреси у околним земљама. Стр. 95.

2. *Подаци о потресима у 1894. год.* Средио Вл. К. Петковић. Стр. 105.

3. *Потреси у Србији 1895. год.* Средио Вл. К. Петковић. Стр. 109.

ДРУГИ РАЗРЕД

(1—29)

II. *Исписи из француских архива*, материјал за историју Балканског полуострва

нарочито Србије, с краја прошлога и почетка данашњег века, прибрао Ив. Павловић.

а) *Део први.* Разно о Турској, Србима и т. д. од краја XVIII века до 1813. год. Стр. 1.

б) *Део други.* Рапорти француског консула у Травнику француском министру иностраних послова ит.д. од 1809.—1812. год. Стр. 53.

в) *Део трећи.* О Пазван-оглу од 1795. до 1806. године. Стр. 103.

III, *Стари српски хрисовуљи, акти, биографије, летописи, типици, поменици, записи и др.*, прибрао их Љуб. Стојановић.

1. *Светогорски акти.*

А. Хрисовуљи владалаца властели и духовништву. Стр. 2.

Б. Хрисовуљи владалаца манастирима. Стр. 6.

В. Завештања властеле и других лица манастирима. Стр. 31.

Г. Разно. Стр. 36.

2. *Биографије и похвале.* Стр. 58.

3. *Летописи и родослави.*

А. Старији летописи. Стр. 93.

В. Родослави. Стр. 99.

Б. Млађи летописи. Стр. 109.

4. *Типици.* Стр. 158.

5. *Служба Св. Сави.* Стр. 165.

6. *Поменици.* Стр. 176.

7. *Апокрифи и друго.* Стр. 190.

8. *Записи.* Стр. 196.

IV, *Светостефанска хрисовуља.* Предговор написао Ст. Новаковић, за штампу приредио Љуб. Ковачевић.

V, 1. *Зборник попа Драгоља* (садржина и пророштва) од П. С. Срећковића. Стр. 1.

2. **Ѿ лѣтопис'ца сербскиѫ цареи ї ѡ воинѣ царѧ тѹрецкогѡ с цесаремъ христїанскимъ ї ѡ запѹстѣнїи земли сербскои — Ѳѳанасиѧ дїакона Сербина,** (1691—1699) од П. С. Срећковића. Стр. 21.

3. *Воинствена времена* од П. С. Срећковића. Стр 37..

VI, *Неколико примечанија на књигу „Славени у Турској“ од Кипријана Роберта*, састав Јакова Живановића.

VII, *Стогодишњица Вука Стеф. Караџића прослављена 1888. у Београду*; за штампу средио М. Ђ. Милићевић.

1. Стогодишњица Вука Ст. Караџића. Стр. 5.

2. Слава. Стр. 17.

3. Одјеци Вукове славе. Стр. 21.

4. На послетку. Још нешто о Вуку Ст. Караџићу. Стр. 53.

VIII, *Сриски народни везови*, прибрао их Вид Вулетић — Вукасовић.

IX, 1. *Хрисовуља цара Стефана Душана гробу мајке му краљице Теодоре*, преписа и приложи Ст. Новаковић. Стр. 1.

2. *Српске старине по Македонији.* Белешке с путовања араимандрита Антонина од године 1865. од Ст. Новаковића. Стр. 8.

3. *Белешке доктора Брауна из Српских Земаља од године 1669.*, од Ст. Новаковића. Стр. 31.

X, 1. *Један потомак Душановог Богдана* од Чед. Мијатовића. Стр. 1.

2. *Бој на Косову по кроници калуђера сен-денискога* од Чед. Мијатовића. Стр. 11.

3. *Прилози за историју рашке митрополије* од М. Ђ. Милићевића. Стр. 19.

4. *Сведочанство пећског учитеља Никодима*, саопштио Љ. Стојановић Стр. 25.

5. *Синђелија лечког и дубочког попа Марка од 4. августа 1780. године*, саопштио Љ. Ковачевић. Стр. 27.

6. *Берат Махмуда II. од 7. новембра 1813. београдском митрополиту Дионисију*, саопштио Љ. Ковачевић. Стр. 29.

7. *Синђелије попова Максима и Јова Варнице*, саопштио Љ. Ковачевић. Стр. 35.

8. *Шабачка 1806. година* од П. Срећковића. Стр. 39.

9. *Опис турских области и у њима хришћанских народа, а нарочито народа*

*сриског*а, *састављен год. 1771. сриским патријархом Василијем Бркићем*, приопштио И. Руварац. Стр. 43.

10. *Бигорски и шишевски споменици* од М. В. Веселиновића. Стр. 67.

11. *Захарија Орфелин*, животописно-књижевна црта, написао Димитрије Руварац. Стр. 73.

XI, *Споменици сриски*, (1286. до 1693.) скупио и издао Конст. Јиречек.

XIII, *Разум и философија из сриских књижевних старина*, издао В. Јагић.

а) **Ѡ разꙋмѣ.** Стр. 1.

б) **Поꙋчениѥ философиꙗ.** Ст. 21.

в) Додатци. Стр. 33.

XIV, *Причање Петра Јокића о догађајима и људима из првог сриског устанка (1804.—1813.)*, записао М. Ђ. Милићевић.

а) О догађајима и људима из првог српског устанка, 1804.—1813. Стр. 1.

б) Имена Срба који су се борили за слободу своје отаџбине. Стр. 46.

XV, *Неколико сриских споменика* од П. С. Срећковића.

а) Зборник митрополита Михаила. Стр. 1.

б) Зборници Хљудове библиотеке у »једноверческом манастиру« код Москве. Стр. 30.

в) Писмо хиландарских калуђера писано московском патријарху Јоакиму II. од 1667. до 1690. год. Стр. 37.

XVI, *Историјска палеја, њени преводи и редакције у старој словенској књижевности* од М. Н. Сперанског.

XVII, 1. *Шест службених писама из првог устанка, 1809.—1812.*, из некадашње архиве војводе Антонија Пљакића, приложио Стојан Новаковић. Стр. 1.

2. *Прилози за историју (од 1810. до 1827.)* од М. Ђ. Милићевића. Стр. 7.

3. *Белешке о Србији које је оставио гроф Адолфо од Карамана у октобру 1829. године*, превео М. Ђ. Милићевић. Стр. 23.

4. *Један конзулски извештај о Србији г. 1837.*, прилог к материјалу за историју нашег материјалног развитка од Ч. Мијатовића. Стр. 31.

5. *Кнез Милош и пуковник Хоџес*, грађа за историју прве владавине кнеза Милоша од Чед. Мијатовића. Стр. 41.

а) Прва година 1837. Стр. 4..

б) Односи у години 1838. Стр. 71.

в) Један део Хоџесове кореспонденције из год. 1839. Стр. 99.

6. *Грађа за историју града Рисна* од Марка Драговића. Стр. 117.

7. *Писма владике Данила патријарха Арсенија четвртог, Павла Ненадовића митрополита, Доситија Обрадовића и Павла Соларића* од Драг. Посниковића. Стр. 125.

8. *Марашли - Али - пашино писмо султану 1815. год. и ферман Мехмеда III. од 1857.* од П. Срећковића. Стр. 132.

XVIII, *Хаџи-Калфа или Ћатиб-челебија, турски географ XVII века, о Балканском полуострву.* С помоћним белешкама и објашњењима приложио Ст. Новаковић.

1) *Приступна реч.* Стр. 1.

2) I. *Румелијске земље.* Стр. 17.

А. Десно крило Румелије. Стр. 23.

Б. Области Румелије у средини; Чирмен и Софија. Стр. 28.

В. Земље на левој страни Румелије. Стр. 32.

Г. Санџаци који чине средину Румелије; Охрид, Призрен, Вучитрн и Дукађин. Стр. 54.

II. *Беглербеглук Босна.* Стр. 75.

3) *Прилози.*

а) *Нешто о границама аустријске окупације од 1718.—1739.* Стр. 95.

б) *Административна подела Србије пред пожаревачки мир и за окупације аустријске 1718.—1739.* Стр. 99.

XIX, 1. *Повесница од почетка времена вожда српског Карађорђа Петровића,* написана од пензионираног советника књажевства српског, полковника и каваљера Антонија Протића 1853. године у Смедереву. Стр. 5.

2. *Земље манастира Благовештења у Руднику* од М. Ђ. Милићевића. Стр. 29.

3. *Пет писама Вук Стеф. Караџића писаних Петру Јовановићу Козељцу (од 1846.—1855.) и једно писмо Ђ. Даничића* од М. Ђ. Милићевића. Стр. 33.

4. *Подаци из фрушкогорских манастира* од Панте С. Срећковића. Стр. 41.

а) Манастир Винча. Стр. 43.

б) Манастир Бешеново. Стр. 45.

в) Из шишатовачког архива. Стр. 47.

г) Из хоповске библиотеке. Стр. 58.

5. *Из летописа јеромонаха Стефана Даскала Раваничанина* од П. Срећковића. Стр. 64.

6. *Из старина манастира Шишатовца* од П. Срећковића. Стр. 70.

7. *Белешке из манастира Студенице* од П. Срећковића. Стр. 73.

8. *Из нове историје* од Панте Срећковића. Стр. 75.

XX, *Мирослављево јеванђеље* (одломци), саопштио Љуб. Стојановић.

XXI, 1. *Кнез Милош прича о себи*, за штампу приредио М. Ђ. Милићевић. Стр. 1.

2. *Милоје Петровић Блазнавац према кнезу Милошу* од М. Ђ. Милићевића. Стр. 35.

XXII, 1. *Сиоменици о Шћепану Малом.* Из московскога главнога архива министарства иностраних дјела преписао М. Драговић. Стр. 1.

2. *Из мемоара Ибрахим-Манзур-ефендије о неким догађајима у Босни и у Србији из 1813. и 1814. године*, приложио Стојан Новаковић. Стр. 43.

XXIII, *Рашид-Беја историја чудноватих догађаја у Београду и Србији.* I. Књига. С турског превео Д. С. Чохаџић. Предговор од Ст. Новаковића.

XXIV, *Србија у години 1834.* Писма грофа Боа-ле-Конта грофу де Рињи, министру иностраних дела у Паризу, о тадашњем стању у Србији, приложио Стојан Новаковић.

XXV, *Материјал за историју Црне Горе времена митрополита Данила, Саве и Василија Петровића.* Из московског и петроградског архива министарства иностраних дјела преписао Марко Драговић. Стр. 1.

2. *Свједоџба смрти Ђива Франа Гундулића, која се налази у Дубровнику*

у градском парохијалном архиву. Преписао поп Паво Павлић. Стр. 43.

XXVI, *Дубровачке туђинке* од професора Лука Зоре.

XXVII, *Сриска и хрватска библиографија за 1893. годину*, прибрао је и средио Дан. А. Живаљевић.

XXVIII, *О прошлости и неимарству Боке Которске,* написао Ђорђе Стратимировић.

1. Опис и повијест. Стр. 1.

2. Натписи с поменом Немањића. Страна 11.

3. Цркве у Котору. Стр. 17.

4. Цркве у Драчевици. Стр. 25.

5. Завршна ријеч. Стр. 32.

XXIX, 1. *Пшински поменик* од Ст. Новаковића. Стр. 1.

2. *Апокрифско житије свете Петке,* по једном бугарско-словенском и по једном српско-словенском рукопису, од Ст. Новаковића. Стр. 21.

3. *Живот св. Василија новог.* Апокрифна легенда о животу с оне стране гроба; по више српско-словенских рукописа, од Ст. Новаковића. Стр. 33.

XXX, 1. *Из архиве Исидора Стојановића* од П. Срећковића. Стр. 1.

2. *Прилози за историју Боке Которске* од Марка Драговића. Стр. 25.

3. *Записи и натписи*, преписао Љуб. Стојановић Стр. 37.

XXXI, *Обред исповедања вере и проклињања јеретика*. Саопштио Еп. Н. Ружичић. Стр. 1,

2. *Македонски Зборник прошлога века*. За штампу приредио J. X. Васиљевић. Стр. 6.

3. *Типик Хиландарски*. Преписао Епископ Димитрије. Стр. 37.

4. *Седам српских писама ћирилицом писаних из млетачкога архива*. Исписао J. Н. Томић. Стр. 70.

5. *Нови подаци о битци код Сиска 22. Јуна 1593*. Исписао и прикупио J. Н. Томић. Стр. 76.

6. *Прилози за покрет хришћана на Балканском Полуострву против Турака крајем XVI. века*. Приопћио J. Н. Томић. Стр. 90.

7. *Прилози за историју Црне Горе и Боке Которске почетком XIX. столећа*. Из петроградскога државнога архива преписао Марко Драговић. Стр. 95.

8. *Француске службене белешке о Западно-Балканским Земљама из 1806. до 1813*. Приложио Ст. Новаковић. Стр. 28.

9. *Адресе Народних Скупштина 1817 и 1827 Кнезу Милошу*. Приложио Стојан Новаковић. Стр. 153.

10. *Два српска правна споменика новијега доба.* Приложио и објаснио Стојан Новаковић. Стр. 163.

СРПСКИ ЕТНОГРАФСКИ ЗБОРНИК

Књ. I. *Живот Срба сељака*, написао М. Ђ. Милићевић. Друго попуњено издање. 1894.

Књ. II. *Старинска српска јела и пића* од Симе Тројановића. 1896.

ПОСЕБНА ИЗДАЊА

— *Он зна све*, прича Л. К. Лазаревића, и *Ново оружје*, прича Симе Матавуља. 1890.

— *Први основи словенске књижевности међу балканским Словенима. Легенда о Владимиру и Косари.* Културно-историјске студије Стојана Новаковића. 1893.

— *Геологија Србије* од Јована М. Жујовића. Део први: *Топографска Геологија.* С првом свеском атласа. 1893.

— *Грчка и Српска просвета*, написао Др. Владан Ђорђевић. 1896.

— *Одломци о ГроФу Ђорђу Бранковићу и Арсенију Црнојевићу патријарху, с три излета о такозваној великој сеоби српскога народа*, написао Иларион Руварац. 1896.

— *Манастир Каленић*, написао М. Ђ. Милићевић. 1897.

U. C. BERKELEY LIBRARIES

C046866891